

การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าของนางยูภา ปัญญาวรรณรักษ์

นายปลั่งกร เทพอินทร์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Study on Mrs. Yupa Panyawanrak Acquiring a Position as Mayor of Pua
Subdistrict Municipality

Mr. PAPHANGKORN TEPIN

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Political Government
School of Political Science Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญา วรรณรักษ์
ชื่อและนามสกุล	นายปภักร เทพอินทร์
แขนงวิชา / วิชาเอก	วิชาเอกการเมืองการปกครอง
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วราธิป เถลิงพันธุศักดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วราธิป เถลิงพันธุศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวลัย ชูวัฒนเดชไพศาล)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)
รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้
และวิจัย

รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว่าอิสระ การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณ
รักษ์

ผู้ศึกษา นายปลั่งกร เทพอินทร์ รหัสนักศึกษา 2638001020

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วราวัฑฒ์ เถลิงพันธุศักดิ์ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษา คั่นคว่าอิสระ หัวข้อ การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นาง
ยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของ
นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรี
ตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

การศึกษาคั่นคว่าอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น
กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนและกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว แล้วจึงนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่าวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์
ใช้วิธีตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นแบบสหวิชาชีพ กลวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง นอกเหนือจากการเคาะ
ประตูบ้านเพื่อรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันภายใต้ชื่อ “ทีมเพื่อปัว” กับคำ
ขวัญการรณรงค์หาเสียงที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคน
เมืองปัว” รวมถึงการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการเข้าสู่ตำแหน่ง สำหรับปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่
ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้แก่ คุณสมบัติส่วนบุคคลของนางยุภา ที่
แสดงออกถึงความมุ่งมั่นและการมีจิตอาสา รวมถึงหลักฐานเชิงประจักษ์จากการเป็นอดีต
ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการยอมรับในเรื่องของวุฒิการศึกษา และการทำงานเพื่อชุมชน รวมถึงผู้นำกลุ่ม
สตรี ท่ามกลางความรู้สึกเปื้อนหน้าของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเทศบาลตำบลปัวในอดีต แม้จะใช้
งบประมาณจำกัดในการหาเสียงเลือกตั้ง แต่การมีหลักการบริหารงานที่ดีและการประสานงานที่
ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ทำให้สามารถจัดการทีมเพื่อปัวที่
เข้มแข็ง ล้วนมีส่วนช่วยวางรากฐานมวลชนที่ดี ตลอดจนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่ดี
ทำให้มีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

คำสำคัญ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น บทบาทผู้นำสตรี กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน กลุ่มผู้นำชุมชน

กลวิธีทางการเมือง

Independent Study title: "Study on Mrs. Yupa Panyawanrak Acquiring a Position as Mayor of Pua Subdistrict Municipality"

Author: "Mr. PAPHANGKORN TEPIN"; ID: "2638001020";

Degree: Master of Political Science

Independent Study Advisor: Associate Professor Dr. Wararak Chalernpuntasak;

Academic year: 2023

Abstract

This independent study aims to investigate to what extent and how Mrs. Yupa Panyawanrak could acquire a position as Mayor of Pua Subdistrict Municipality and to examine what factors facilitating such an acquiring.

This qualitative research employs both documentary research and in-depth interviews based on semi-structure questions. The purposive sampling consisted of local politicians, supporters, and community leaders in Pua Subdistrict Municipality. After being collected, data was then analyzed and presented.

The study found that in order to acquire a position as Mayor of Pua Subdistrict Municipality, Mrs. Yupa Panyawanrak utilized various methods: engaging groups of local politicians, variety of occupational group apart from utilizing door-to-door campaign as a venue to hear people out of their problems 'Team Pheu Pau' was set up so that it could be a main platform for problem-solving. "If you want to see good changes, we must work together for the happiness of Pua," is its slogan. Social media was also utilized. including the use of social media as a tool to enter the position. The factors contributing to the acquirement as Mayor of Pua Subdistrict Municipality of Mrs. Yupa Panyawanrak included her personal qualities, demonstrating commitment with a volunteer spirit. Being respected as an experienced village head with educational qualifications along with her engagement with community works, as well as her leadership for women's groups amid public dissatisfaction with previous municipal administration were important factors. Her strong managing and coordinating skills were well-regarded by various interest groups. This enables her to form a strong 'Team Pheu Pua' with a community's support and lays a solid foundation for her success as a Mayor of Pua Subdistrict Municipality

Keywords : Local Politicians, Women's Leadership Roles, Supporters, Community Leaders, Political Tactics

กิตติกรรมประกาศ

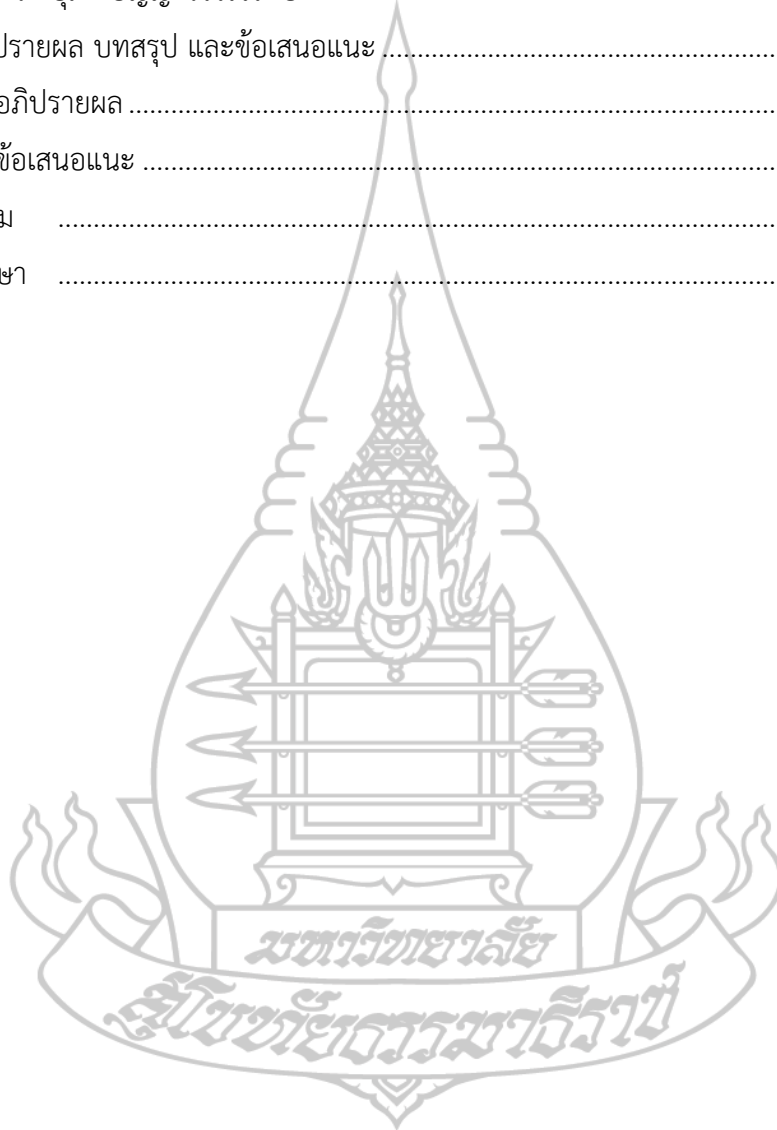
การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ หากผู้ศึกษาไม่ได้รับแรงบันดาลใจ จาก รศ.ดร.วรารักษ์ เณลิมพันธุ์ศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา เพราะนอกจากท่านจะได้กรุณาสละเวลา อันมีค่ายิ่งให้คำแนะนำปรึกษา และให้ข้อคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และทำให้ตลอดช่วงของการเขียนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็น ประสบการณ์ชีวิตอันมีค่ายิ่ง ทำยนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่เคารพรักยิ่ง คณาจารย์ เพื่อน ๆ ร่วมรุ่นรัฐศาสตร์ ทุกภาคการศึกษา วิชาเอกการเมืองการปกครอง และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ให้กำลังใจและคอย ช่วยเหลือในการทำให้ผู้ศึกษาสำเร็จการศึกษาไปเป็นมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพ และสามารถนำความรู้ ความสามารถไปพัฒนาประเทศชาติต่อไป สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและคุณงามความดีใน การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบให้แด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย / แนวความคิดทางทฤษฎี.....	4
4. ขอบเขตการวิจัย.....	5
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	6
6. ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	7
2. แนวคิดหลักการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย.....	14
3. แนวคิดเรื่องอำนาจและการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง.....	16
4. ภาวะความเป็นผู้นำ.....	21
5. แนวคิดเรื่องสตรีนิยม.....	24
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
1. ประเภทของการศึกษา	30
2. แหล่งที่มาของข้อมูล.....	30
3. ขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis).....	31
4. กลุ่มตัวอย่าง.....	32
5. การนำเสนอผลการศึกษา	35

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ตอนที่ 1 วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์.....	40
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว.....	54
ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์	54
บทที่ 5 อภิปรายผล บทสรุป และข้อเสนอแนะ	65
1. อภิปรายผล	65
2. ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ประวัติผู้ศึกษา	79

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 ผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 28 มีนาคม 2564	3
ตารางที่ 1.2 ผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2554.....	3
ตารางที่ 1.3 ความต่างคะแนนผลการเลือกตั้ง ทั้ง 2 ครั้งในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว.....	3

ญ

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบความคิดทางทฤษฎี..... 5

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย โดยเทศบาลในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้น ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 มีฐานะเป็นนิติบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร

เทศบาลตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีฐานะเดิมเป็นสุขาภิบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การจัดตั้งเทศบาลตำบล โดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะท้องถิ่นเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้มีนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาล ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหาร และมีสภาเทศบาล ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คน ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลเลือกเพื่อทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ จากการรับฟังปัญหาความต้องการ ความเดือดร้อน ข้อเรียกร้องต่างๆ ของประชาชนหรือสนองความต้องการของประชาชนเอง

จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดหนึ่งของทางภาคเหนือ เพื่อความเข้าใจต่อสภาพพื้นที่ ซึ่งมีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์กายภาพอยู่ไม่น้อย เพื่อความเข้าใจต่อสภาพพื้นที่ ผู้ศึกษาขอใช้พื้นที่เล็กน้อยในการนำเสนอว่าน่าน ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นล้านนาไว้สูง ด้วยความที่ว่าไม่มีเส้นทางถนนที่ผ่านไปจังหวัดอื่น และเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็ก มีอำเภอทั้งหมด 15 อำเภอ มีประชากรราว 480,000 คน โดยแบ่งกลุ่มอำเภอออกเป็น 3 เขตพื้นที่ คือเขตพื้นที่น่านเหนือ เขตพื้นที่น่านกลางและเขตพื้นที่น่านใต้

อำเภอปัว เป็นอำเภอขนาดใหญ่อำเภอหนึ่งในจังหวัดน่าน เป็นศูนย์กลาง 5 อำเภอ ในเขตพื้นที่น่านเหนือ มีสภาพเป็นภูเขาสมพื้นที่ราบ มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ มีข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่และการคมนาคม แต่ยังเป็นแหล่งรวมของ ธนาคาร ศาล โรงพยาบาล ธุรกิจการท่องเที่ยว ห้างสรรพสินค้า โดยที่อำเภอปัวยังคงอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี ใช้ชีวิตเรียบง่ายตามแบบล้านนาไว้ได้สูง

เทศบาลตำบลปัว ตั้งอยู่เลขที่ 400 หมู่ที่ 8 ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดน่าน ห่างจากอำเภอเมืองน่านประมาณ 60 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 20.50 ตาราง

กิโลเมตร หรือ ประมาณ 12,812.50 ไร่ เป็นเทศบาลขนาดกลาง ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจาก สุขาภิบาลบ้านปรางค์ เป็นเทศบาลตำบลบ้านปรางค์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตาม พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 และได้ยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลปัวเข้ากับเทศบาลเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2547 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเทศบาลตำบลบ้านปรางค์ เป็นเทศบาลตำบลปัว เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2548 ด้านการเมือง/การปกครอง มีพื้นที่ ครอบคลุม 4 ตำบล 13 หมู่บ้าน พื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านเป็นพื้นที่ห่างไกล การเดินทางค่อนข้างลำบาก การคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากไม่มีรถโดยสารสาธารณะ ปัวมีนายกเทศมนตรี มาแล้วทั้งหมด 7 ท่าน ซึ่งปัจจุบันนายกเทศมนตรีตำบลปัวคือนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่ได้รับ คະແນນສິ່ງທຸ້ມທັນ เมื่อเทียบกับการเลือกตั้งท้องถิ่นก่อนหน้านี้

นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ตัดสินใจเข้ามาสู่เวทีการเมืองอย่างเต็มตัว ในการลงสมัคร นายกเทศมนตรีตำบลปัว ภายใต้ชื่อทีม “เพื่อปัว” โดยมีสมาชิกในทีมทั้งหมด 12 คน แบ่งออกเป็น 2 เขต เขตละ 6 คน การเข้าสู่การเมืองของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้น มีคู่แข่งผู้สมัครเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีตำบลปัว ทั้งหมด 3 ทีม ซึ่งมีทั้งที่เคยเป็นนายกเทศมนตรีคนเดิมและผู้สมัครหน้าใหม่ ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่า ด้วยความที่ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีบทบาทหน้าที่ และคลุกคลีอยู่กับประชาชนอยู่แล้ว คือ การเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ได้ทำงานเพื่อประชาชนมาก่อน รวมไปถึงบทบาทหน้าที่อื่นๆ ทำให้มีความคุ้นหน้าคุ้นตากับประชาชนเป็นอย่างดี ประชาชนจึงเกิดความไว้วางใจ และเชื่อมั่น จึงอาจเป็นเหตุให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ชนะการเลือกตั้งได้เป็น นายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 28 มีนาคม 2564 ในครั้งที่ผ่านมา ผ่านคำขวัญการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคนเมืองปัว”

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ทำให้ทราบว่าเหตุผลที่ทำให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ตัดสินใจเข้ามาในเวทีการเมืองท้องถิ่น คือ ต้องการพัฒนาท้องถิ่นเขตเทศบาลตำบลปัว เนื่องจากตนเองทำงานอยู่ในพื้นที่และคลุกคลีอยู่กับประชาชนมานาน ซึ่งชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลปัวเป็นพื้นที่ที่ห่างไกล ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งน้อย ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยง เจริญระบบนิเวศก็ไปเที่ยวจำนวนมาก ทำให้การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีการตื่นตัวทางการเมืองน้อย ซึ่งจากผลการเลือกตั้งในวันที่ 28 มีนาคม 2564 ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนน 2,351 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 42.92

ตารางที่ 1.1 ผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 28 มีนาคม 2564

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ (ร้อยละ)
1	นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์	1	2,351	42.92
2	นายสมชาย สุวัฒนา	2	1,131	20.65
3	นายวีรชัย เอื้ออารีราษฎร์	3	1,996	36.44

ที่มา: ประกาศคณะกรรมการเลือกตั้ง

ตารางที่ 1.2 ผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2554

ลำดับ ที่	ชื่อผู้สมัคร	หมายเลข ประจำตัวผู้สมัคร	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ (ร้อยละ)
1	นายพลายชุมพล อยู่เอนก	2	3,130	34.68
2	นายดิเรก พลวัง	1	2,141	23.72
	ประชาชนไม่ประสงค์ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง		3,527	41.6

ที่มา: ประกาศคณะกรรมการเลือกตั้ง

ตารางที่ 1.3 ความต่างคะแนนผลการเลือกตั้ง ทั้ง 2 ครั้งในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

ลำดับ ที่	ชื่อผู้สมัคร	ผลคะแนน เลือกตั้งใน วันที่ 24 กรกฎาคม 2554	ผลคะแนน เลือกตั้งใน วันที่ 28 มีนาคม 2564	ร้อยละของ ประชาชน ที่มาใช้สิทธิ เลือกตั้ง	ความต่าง ระหว่างผล คะแนนผู้ ชนะการ เลือกตั้ง
1	นายอเนก พลายชุมพล	3,130		34.68	
2	นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์		2,351	42.92	8.24

ที่มา: ประกาศคณะกรรมการเลือกตั้ง

จากตารางผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวครั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2554 และวันที่ 28 มีนาคม 2564 พบว่ามีความแตกต่างกันคิดเป็นร้อยละ 8.24 ซึ่งนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นผู้สมัครหน้าใหม่และเป็นสตรีด้วย แสดงให้เห็นว่าสตรีมีโอกาสเท่าเทียมและทำได้ดีกว่าผู้ชายมากขึ้น ซึ่งจากผลการเลือกตั้งจะเห็นว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นสตรีคนแรกที่ได้รับคะแนนการเลือกตั้งที่ท่วมท้นกว่าสมัยก่อน จำนวน 1/3 เท่า

กลวิธีของการวางรากฐานอำนาจทางการเมือง ที่มีความสำคัญในการได้มาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง จึงสำคัญต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งถือเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ค่อนข้างจำกัดด้วยสภาพพื้นที่และการคมนาคม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย กรณีการเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ซึ่งนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ได้ใช้กลวิธีของการวางรากฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง อย่างไรบ้าง

สำหรับผู้ศึกษาเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีความสนใจที่จะค้นคว้าให้ทราบถึง วิธีการและปัจจัยที่เอื้อต่อการวางรากฐานทางการเมืองท้องถิ่นของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ที่เข้าสู่อำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น จนสามารถเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว จากการเลือกตั้งดังกล่าวข้างต้น

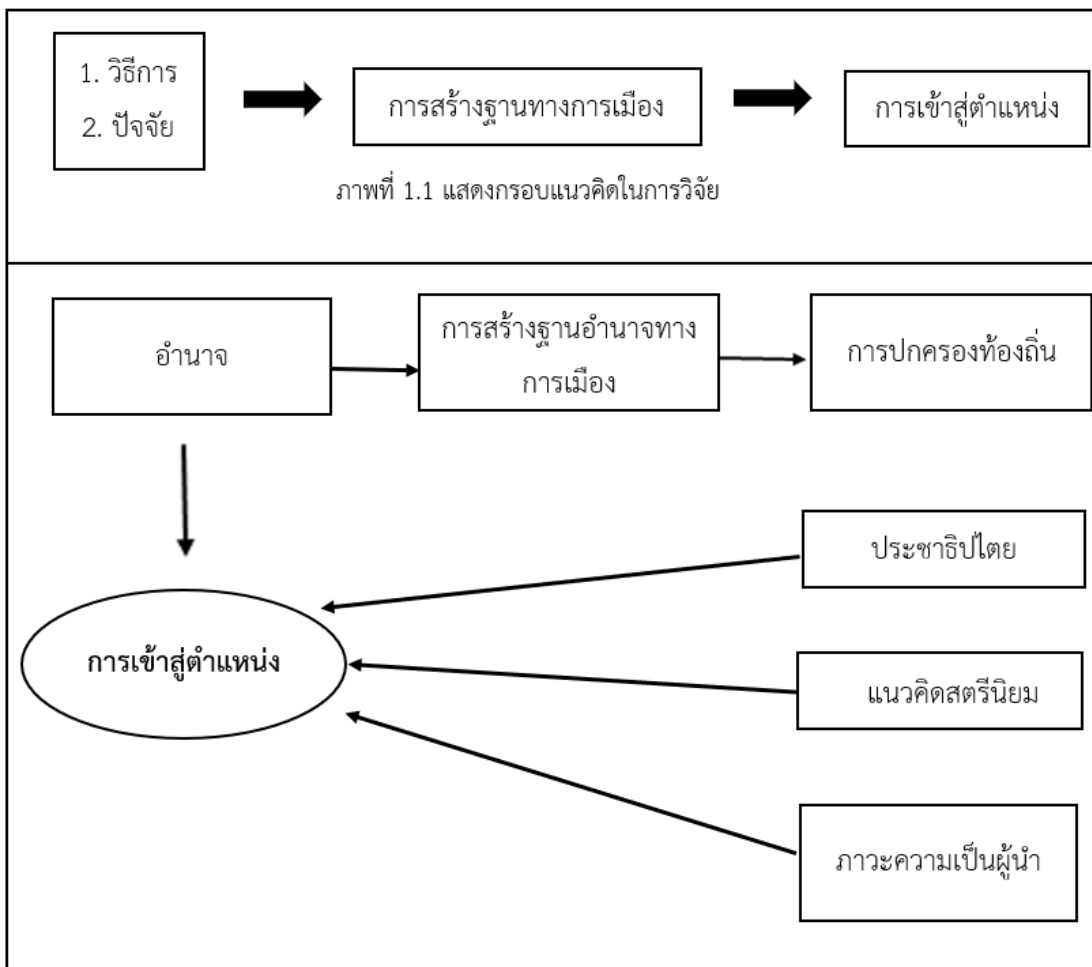
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย / แนวความคิดทางทฤษฎี

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบความคิดทางทฤษฎี

4. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษา การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ดังนี้

4.1 ขอบเขตในด้านเนื้อหา พื้นที่และประชากรการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการและปัจจัยเกื้อหนุนเกี่ยวกับการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กรณีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ผู้ชนะการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัวเท่านั้น โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้การศึกษาเอกสารเพื่อวางแนวทางให้การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมุ่งไปยังกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ที่มีความสัมพันธ์กับการวางรากฐาน

ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กรณีการเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

4.2 ขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ช่วงระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่ มิถุนายน 2566 – มิถุนายน 2567

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

5.1 กลวิธี หมายถึง วิธีการ แผนงาน กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมือง โดยการใช้อำนาจ อิทธิพลและแรงจูงใจ ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เลือกนายกเทศมนตรีและทีมงานเพื่อเข้ามาบริหารงาน

5.2 ผู้นำสตรี หมายถึง นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ในการชักจูงใจ โน้มน้าวความคิดและสามารถใช้อิทธิพลให้ผู้อื่นทำงานในระดับต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5.3 กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง นายกเทศมนตรีตำบลปัว รองนายกเทศมนตรีตำบลปัว เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลปัว ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลปัว สมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัว สมาชิกสภาจังหวัดน่าน เขต 1 อำเภอปัวและผู้สมัครนายกเทศมนตรี

5.4 กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน หมายถึง ผู้ที่ให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้ความสะดวกนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ คือ กลุ่มสตรีอำเภอปัว กลุ่มสถานีวิทยุทธกระจายเสียง กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนน่านและกลุ่มภาคเอกชน

5.5 กลุ่มผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลปัว

6. ประโยชน์ที่จะได้รับ

6.1 ได้ทราบถึงวิธีการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

6.2 ได้ทราบถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

6.3 เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ต่อไป

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
2. แนวคิดประชาธิปไตย
3. แนวคิดเรื่องอำนาจ
4. แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง
5. ภาวะความเป็นผู้นำ
6. แนวคิดเรื่องสตรีนิยม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

1.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

นิยามและความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีนักวิชาการและนักปกครองหลายท่านกล่าวไว้ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2553, น. 27-28) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นคือ ระบบบริหารและจัดการกิจการสาธารณะ และทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นภายในรัฐหนึ่ง เป็นท้องถิ่นมีขอบเขตชัดเจน ภายในรัฐนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีโครงสร้างด้านอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมาย ทัวไปหรือกฎหมายพิเศษ

อุทัย หิรัญโต (2523, น. 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ รูปแบบการปกครองที่รัฐบาลได้มอบอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่นหรือท้องถิ่นนั้นๆ ได้ปกครองตนเองผ่านการเลือกกลุ่มบุคคลหรือเรียกกันว่าองค์กร ซึ่งจะได้เป็นตัวแทนในการทำหน้าที่ต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของประชาชน องค์กรนี้สามารถบริหารงานได้อย่างอิสระ แต่รัฐบาลยังต้องดูแลควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ

ตามความเหมาะสม เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้เป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น ฉะนั้นการบริหารจัดการจะปราศจากการควบคุมจากรัฐไม่ได้

วิลเลียม เอ.ร็อบสัน (2496, น. 574) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐได้จัดตั้งขึ้นและมอบอำนาจให้กับประชาชนได้มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีสิทธิตามกฎหมายและต้องมียศกรที่จำเป็นในการปกครองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

แฮริส จี.มอนตาญ (2527, น. 574) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ได้จากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ มีการเลือกตัวแทนหรือที่เรียกว่าหน่วยปกครองท้องถิ่นอย่างอิสระ เพื่อมาทำหน้าที่ดูแล ควบคุมและบริหารกิจการต่างๆ ในท้องถิ่น สามารถใช้อำนาจอย่างอิสระโดยปราศจากการควบคุมของหน่วยงานการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับสูงสุดของประเทศ

ประทาน คงฤทธิศึกษากร นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นคือการปกครองที่สืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจของรัฐ โดยมีการจัดตั้งองค์การที่ทำหน้าที่ในการปกครองท้องถิ่น แต่องค์การนี้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งองค์การมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองแต่ทั้งนี้ทั้งหมดยังต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของรัฐ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2543, น. 4 – 5) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การที่ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งการกระทำนี้มาจากการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐ รัฐได้มอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลาง โดยให้องค์กรจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งองค์กรนี้มาจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

กล่าวโดยสรุปคือ การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การที่รัฐได้มอบอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้จัดการบริหารกิจการต่างๆ ด้วยตนเอง โดยประชาชนต้องทำการเลือกผู้แทนและจัดตั้งองค์การในการบริหาร กิจการต่างๆ ซึ่งองค์กรสามารถกำหนดนโยบายต่างๆ ด้วยตนเองและบริหารได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับสูงสุดของประเทศ

1.2 หลักการปกครองท้องถิ่น จากนิยามต่างๆ มีรายละเอียด ดังนี้

นิพนธ์ ศศิธรเสวกา (2560, น. 22) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบหลักสำคัญขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มี 5 หลักการ ได้แก่

1.2.1 มีอาณาเขตที่ชัดเจน การปกครองชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ต้องมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ให้ชัดเจนว่า คลอบคลุมหมู่บ้านใด ตำบลใด หรืออำเภอใด และมีขนาดเนื้อที่เท่าไร เพื่อให้สามารถทราบถึงจำนวนประชากร ภูมิประเทศ และลักษณะทางกายภาพ อันมีประโยชน์ต่อ

การ จัดเก็บภาษี การกำหนดเขตเลือกตั้งหรือการให้บริการสาธารณะต่างๆ ที่เหมาะสมตามความแตกต่าง ของความเจริญประชากร ขนาดพื้นที่และวัฒนธรรม

1.2.2 มีอำนาจหน้าที่อิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอิสระ ในการบริหารงานกิจกรรมในท้องถิ่น บริหารงบประมาณ สามารถออกข้อบัญญัติต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย การบริหารบุคลากรและการให้บริการทางสาธารณะต่างๆ ทั้งนี้ ทั้งหมดที่กล่าวมายังคงต้องอยู่ภายใต้ ขอบเขตการปกครองของรัฐหรือภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะถ้าหากองค์กรปกครองท้องถิ่นมี อำนาจมากเกินไป หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง ซึ่งทำให้เกิดผลเสียต่อความ มั่นคงของรัฐบาล ในแต่ละท้องถิ่น รัฐบาลจะกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ตามความ เจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่น

1.2.3 มีสิทธิตามกฎหมายรับรอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสภาพเป็นนิติ บุคคล สามารถที่จะบริหารจัดการภารกิจ กิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างคล่องตัว รวดเร็วและไม่ต้องพึ่งพารัฐในการสั่งการ โดยสิทธิตามกฎหมายสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1) สิทธิในการตรากฎหมาย หรือกำหนดข้อระเบียบต่างๆ เพื่อประโยชน์ใน การบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

2) สิทธิในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นนั้น

1.2.4. ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองทั้งทางตรงและ ทางอ้อม ในการปกครองตนเอง เพื่อตนเอง คนในท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้งตัวแทน เพื่อ เข้าไปทำหน้าที่บริหารงานท้องถิ่น ให้บริการสาธารณะต่างๆ กำหนดการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือ สามารถถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นของตนเองได้ หากทำให้ท้องถิ่นเสียหายหรือทำงานไม่ได้ ประสิทธิภาพ

1.2.5 มีองค์กรในการบริหารจัดการภารกิจของท้องถิ่น ซึ่งในองค์กรท้องถิ่น สามารถ แบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครอง ท้องถิ่น แบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

1.3 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2555, น. 44) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครอง ท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1.3.1 เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะการบริหารประเทศจะต้องอาศัย งบประมาณเป็นหลัก ภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงมีความ

จำเป็นที่จะมีหน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่สามารถบริหารจัดการ มีรายได้ มีเงิน งบประมาณของตนเอง เพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ นี่จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

1.3.2 เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรองรับการบริการจากรัฐเพียงอย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

1.3.3 เพื่อความประหยัดงบประมาณของรัฐบาล โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

1.3.4 เพื่อให้เป็นแหล่งการศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของ หน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างต่างกันนี้ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึง กระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

1.4 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของ รัฐ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้

1.4.1 การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (basic democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่น จะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมือง การปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในที่สุด (วิเชียร จารุพลผล 2550: 16) โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของ

ท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

1.4.2 การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (self government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเอง มิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

1.5 องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการ คือ (อุทัย หิรัญโต 2523, น. 22)

สถานะตามกฎหมาย หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

1.5.1 พื้นที่และระดับ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) สำนักกิจการสังคม (bureau of social affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้และบุคลากร เป็นต้น

1.5.2 การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

1.5.3 องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

1.5.4 การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

1.5.5 อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

1.5.6 งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษี ตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

1.5.7 การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ได้หมายความว่าไม่มีอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็น “รัฐอธิปไตย” ไป (อนันตกุล (2521) วิเชียร จารุพลผล (2550, น. 19) รัฐจึงสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

1.6 การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

หลักการปกครองท้องถิ่นจะมีอยู่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้มีความเหมาะสมในการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังที่ได้นำเสนอข้างต้น แต่เพื่อเน้นตรงตามเนื้อหา เพื่อให้ตรงขอบเขตการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงขอยกมากล่าวเพียงรูปแบบของเทศบาล ดังนี้

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นอีกหนึ่งรูปแบบที่เกิดจากการที่รัฐได้ทำการ กระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็น การปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภา เพราะเป็นการจำลองรูปแบบการปกครองประเทศมาใช้ในท้องถิ่น เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎร ตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามที่กฎหมายว่าด้วย เทศบาลกำหนดและซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควร แก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อัน

ต้องทำตามที่กฎหมายว่าด้วยเทศบาลกำหนดและซึ่งมีประกาศ กระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

1.6.1 โครงสร้างของเทศบาล

โครงสร้างของเทศบาลทั้ง 3 รูปแบบ ทั้งเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนครจะประกอบด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

สภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบการทำงานที่ ของฝ่ายบริหาร สมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในท้องถิ่นตามกฎหมาย และจำนวนสมาชิกของเทศบาลแต่ละประเภทจะแตกต่างกัน คือ เทศบาลตำบล มีสมาชิกจำนวน 12 คน เทศบาลเมือง มีสมาชิกจำนวน 18 คน และเทศบาลนคร มีสมาชิกจำนวน 24 คน สมาชิกเทศบาล จะสามารถดำรงตำแหน่งได้ คราวละ ไม่เกิน 4 ปี

นายกเทศมนตรี ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร และนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชน และมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละไม่เกิน 4 ปี ซึ่งฝ่ายบริหารนี้สามารถใช้ อำนาจอย่างเต็มที่ภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด แต่ก็ยังอยู่ภายใต้การตรวจสอบของสภาเทศบาลตามหลักที่ว่าตรวจสอบและทำให้สมดุล

นายกเทศมนตรียังมีอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ให้ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีได้ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่ช่วยนายกทำงานตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย

1.6.2 อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลแต่ละประเภทมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไปตามขอบเขตการปกครอง ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัย ขอกล่าวถึงเฉพาะ ระดับเทศบาลตำบล ซึ่งเป็นขอบเขตพื้นที่ของการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบก และทางน้ำ
- (3) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน ที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ท้องถิ่น

(9) หน้าที่อื่นตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2. แนวคิดหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

แนวคิดนี้อาจจะเป็นที่เข้าใจกันในวงกว้าง ถึงการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นหลัก แต่เพื่อความกระจ่างถึงหลักการโดยทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอให้พิจารณาหลักการดังต่อไปนี้

2.1 หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หมายความว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินปัญหาและกำหนดความเป็นไปของพวกเขาเอง แต่มีได้หมายความว่าประชาชนทั้งประเทศจะต้องมานั่งถกเถียงหาทางแก้ปัญหา

2.2 หลักอำนาจอธิปไตยโดยปวงชน หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่หลายทางด้วยกันที่สำคัญ คือ การเลือกตัวแทนของตนขึ้นไปทำหน้าที่ในรัฐสภา ประชาชนอาจทำได้โดยการช่วยรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครที่ตนนิยมอยู่ หรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อหาทางผลักดันให้นโยบายของพรรคนำมาใช้ปฏิบัติ ตลอดจนการเลือกผู้แทนที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนประชาชนนำปัญหาและประสบการณ์ไปช่วยผลักดันนโยบายไปสู่การเมืองท้องถิ่น เป็นต้น

2.3 หลักอำนาจอธิปไตยเพื่อปวงชน สังคมประชาธิปไตยนั้น ผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศ และรัฐบาลจะต้องไม่กระทำไปเพียงเพื่อผลประโยชน์ของคนในกลุ่มตนเท่านั้น ผู้ปกครองที่มาจากประชาชนในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องเป็นผู้ที่กระทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่ด้วย ให้สมกับความไว้วางใจของประชาชนที่เลือกตนเข้ามารับหน้าที่ ไม่เช่นนั้นเมื่อครบวาระอาจจะไม่ได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนในสมัยต่อไปก็ได้

2.4 หลักเหตุผล ประชาธิปไตยประกอบด้วยหลักเหตุผล ทั้งนี้เนื่องจากคนแต่ละคนต่างก็มีแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป ถ้าคนปราศจากเหตุผลแล้ว สังคมก็อาจยุ่งเหยิงไม่ได้ข้อยุติที่ดีและถูกต้อง ดังนั้นในระบอบประชาธิปไตยนั้นทุกคนจะต้องร่วมกันคิด โดยต่างก็เสนอความคิดเห็น แล้วอาจมีการเปิดอภิปราย มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง ต่างคนต่างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้วยใจเป็นธรรม ข้อเสนอหรือความคิดเห็นของใครที่มีเหตุผลดีกว่า ก็จะได้รับเลือกให้เป็นวิธีการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ต่อไป

2.5 หลักเสียงข้างมาก วิธีการหนึ่งที่จะรู้ได้ว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการเพื่อปวงชน คือ หลักเสียงข้างมาก นั่นคือหลังจากที่ผู้แทนราษฎรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์

โดยการอภิปรายกันพอแล้ว ก็จะมีการออกเสียงลงคะแนนกัน ข้อเสนอที่ได้รับเสียงข้างมากจากที่ประชุมก็จะได้รับเลือกให้นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะถือได้ว่าเป็นข้อเสนอที่มีเหตุผลของคนส่วนใหญ่

2.6 หลักความยินยอม ประชาธิปไตยจะต้องมีพื้นฐานมาจากความยินยอมอีกด้วย เมื่ออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และปวงชนได้ตั้งตัวแทนของตนเพื่อใช้อำนาจดังกล่าว จึงถือได้ว่าผู้ที่ได้รับเลือกให้เข้ามาใช้อำนาจเหล่านี้ได้รับความยินยอมจากปวงชน แต่จะมีอำนาจจำกัดตามรัฐธรรมนูญ และยังถูกจำกัดช่วงเวลาที่ได้รับคามยินยอม คืออาจอยู่ในวาระช่วงระยะเวลาหนึ่ง (วาระครบ 4 ปีเต็ม) เมื่อครบวาระหรือมีการยุบสภาจะมีการเลือกตั้งใหม่ หากผู้แทนราษฎรผู้ใดได้รับความไว้วางใจจากประชาชนจะได้รับเลือกเข้ามาทำหน้าที่ต่อไป

2.7 หลักประนีประนอม ในหลายกรณี หลังจากที่ผู้แทนราษฎรได้อภิปรายกันแล้ว และเล็งเห็นว่าข้อเสนอต่าง ๆ ที่ผู้แทนแต่ละคนเสนอไปนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก หรือมีข้อขัดแย้งกันไม่มากนัก ที่ประชุมก็อาจใช้การประนีประนอมกัน โดยยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นเกณฑ์ ไม่จำเป็นต้องมีการลงคะแนนเสียงข้างมากก็ได้

2.8 หลักความเสมอภาค ประชาธิปไตยเชื่อว่ามนุษย์ต่างก็มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน แม้แต่รัฐธรรมนูญไทยก็ยอมรับในหลักการนี้ โดยเขียนไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย ฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี โดยประการอื่นก็ดี ไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย ฉะนั้นกฎหมายในสังคมประชาธิปไตยจึงบังคับใช้กับบุคคลทุกคนโดยเสมอหน้ากันหมด

2.9 หลักเสรีภาพ สังคมประชาธิปไตย นอกจากจะให้ความสำคัญกับความเสมอภาคแล้ว ยังให้ความสำคัญกับหลักเสรีภาพด้วย กล่าวคือ รัฐในระบอบประชาธิปไตยจะต้องส่งเสริมเสรีภาพต่าง ๆ ของปวงชน เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การอบรมศึกษา การรวมตัวกันเป็นสมาคม เป็นต้น แต่ทั้งนี้เสรีภาพเหล่านี้จะถูกจำกัดโดยกฎหมายนั้นคือ ประชาชนต้องไม่ใช่เสรีภาพนี้เพื่อทำลายหรือรบกวนเสรีภาพของผู้อื่น

2.10 หลักการปกครองตนเอง การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียง ประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน (อนันต์ อนันตกุล, 2521, น. 6-7)

3. แนวคิดเรื่องอำนาจและการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

แนวคิดนี้อาจจะเป็นที่เข้าใจกันในวงกว้าง ถึงอำนาจและการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นกิจกรรมและกระบวนการที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง โดยมีเป้าหมายในการจัดสรรทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าร่วมกันในสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การใช้อิทธิพล การใช้อำนาจ และอำนาจหน้าที่ภายในระบบการเมือง แต่เพื่อความกระจ่างถึงหลักการโดยทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอให้พิจารณาความหมาย แนวคิดของอำนาจและการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของอำนาจ

พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ (ปล้องขัน) (2561, น. 131-132) ได้สรุปความหมายของ อำนาจที่มีผู้ให้ความหมายของคำว่า อำนาจ ไว้ลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

Weber ได้ให้ความหมายของอำนาจไว้ว่า อำนาจ คือความน่าจะเป็นที่บุคคลบุคคลหนึ่งซึ่งมีสัมพันธภาพทางสังคมกับบุคคลอื่นในลักษณะที่สามารถทำให้ความมุ่งมาดปรารถนาของเขาเป็นผลได้โดยปราศจากการต่อต้าน

Robbins กล่าวว่า อำนาจ (power) หมายถึงความสามารถที่ ก.มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของ ข.จะกระทำตามที่ ก.ปรารถนา

Nelson and Quick กล่าวว่า อำนาจคือความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

Max Weber ได้อธิบายว่า อำนาจ (power) คือเป็นความเป็นไปได้ที่ผู้กระทำการผู้หนึ่งภายในความสัมพันธ์ทางสังคมจะอยู่ตำแหน่งที่สามารถทำตามเจตจำนงของตนให้บรรลุผลได้ แม้ว่าจะถูกต่อต้าน โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ เขาได้จำแนกสิทธิอำนาจ (legitimate authority) ออกเป็น 4 แบบ คือ

1) สิทธิอำนาจตามประเพณี (traditional authority) หมายถึง สิทธิอำนาจที่เกิดจากความเชื่อตามประเพณีที่สืบทอดกันมา โดยถือว่าผู้ที่อยู่ในอำนาจหรือตำแหน่ง สมควรจะได้รับ การยอมรับนับถือ และมีความศักดิ์สิทธิ์ที่สมควรจะยกย่องขอบเขตของธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติ สืบทอดกันมา

2) สิทธิอำนาจตามกฎหมาย (legal authority) หมายถึง สิทธิอำนาจอันเกิดจากการครอบครองตำแหน่งผ่านระบบคุณธรรมภายในองค์กรแบบราชการ เป็นอำนาจที่ได้มาโดยระเบียบกฎเกณฑ์ หมายถึง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งบางตำแหน่ง มีสิทธิที่จะออกคำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ที่มีการกำหนดไว้ขอบเขตของตำแหน่ง ดังนั้นอำนาจจึงไม่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและขอบเขตของอำนาจก็เพียงเท่าที่ได้มีการกำหนดไว้เท่านั้น

3) สิทธิอำนาจบนฐานของความรู้ (knowledge-base authority) หมายถึงสิทธิอำนาจที่บุคคลได้รับ อันเนื่องมาจากเป็นผู้มีความรู้สำคัญที่ต้องการในสถานการณ์นั้นๆ หรือเป็นผู้ชำนาญเฉพาะด้าน อันทำให้บุคคลอื่นยอมรับและมอบสิทธิอำนาจให้เพื่อนำให้เขาออกคำสั่งได้อย่างชอบธรรม

4) สิทธิอำนาจบารมี (charismatic authority) หมายถึงสิทธิอำนาจที่เกิดจากคุณลักษณะส่วนบุคคลที่น่ายกย่อง หรือน่าศรัทธาซึ่งเป็นคุณสมบัติที่คนอื่น ๆ ไม่มีเป็นอำนาจที่ได้มาโดยคุณสมบัติพิเศษของบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างจากบุคคลธรรมดา คือ ได้รับการยอมรับว่าเหนือธรรมชาติ เหนือมนุษย์ธรรมดา หรืออย่างน้อยที่สุดก็มีลักษณะพิเศษบางประการ อันแตกต่างไปจากบุคคลธรรมดา

สมเกียรติ วันทะนะ ใช้แนวคิดสิทธิอำนาจของ Weber จนทำให้เห็นถึงอำนาจอย่างชัดเจนว่า

1) อำนาจ นั้นมีความหมายครอบคลุมเกี่ยวกับ “อำนาจทางสังคม” อำนาจเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน คนๆเดียวมีโอกาสเกิดอำนาจได้ อำนาจในที่นี้ไม่รวมถึงอำนาจของธรรมชาติ เช่น พลังน้ำ พลังงานทางเคมี ฯลฯ

2) อำนาจไม่จีรังยั่งยืน เมื่อบริบทเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3) บุคคลจะมีอำนาจไม่เท่ากันโดยผู้มีอำนาจเหนือกว่าจะสามารถทำให้ความต้องการของเขาบรรลุผลได้ ส่วนคนอื่นที่ไม่อาจทำตามใจตนเองได้ คือ “ผู้ไร้อำนาจ”

4) ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจอาจมีการต่อต้าน/ขัดแย้งจากผู้มีอำนาจน้อยกว่า ถ้าการต่อต้านขัดแย้งประสบความสำเร็จผู้ต่อต้านก็จะมีอำนาจแทน เพราะเขาสามารถทำให้เจตจำนงในการต่อต้านของตนบรรลุผลหรือไม่

5) ฐานที่มาของอำนาจ (power) หรือสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีอำนาจ อาจมีที่มาได้หลากหลาย เช่น ความแข็งแกร่งของร่างกายมาจากอำนาจของเงิน สติปัญญา ความรู้ เป็นต้น

3.2 ความหมายของอำนาจทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องของการสร้างและแบ่งปันอำนาจภายในระบบการเมืองหรือภายในรัฐ ซึ่งจากมิติของการแสวงหาและแบ่งปันอำนาจดังกล่าวนี้ การเมืองจะมีความหมายแคบลงมาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง (government) แต่การจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมโดยรัฐหรือผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลนั้น ไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์ใด อาจมองได้ว่าเป็นเรื่องของการครอบงำ หรือการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ผ่านสถาบันต่างๆ ของรัฐ สะท้อนให้เห็นลักษณะของรัฐซึ่งเป็นชุมชนของมนุษย์ในพื้นที่อันมีเขตแดนที่แน่นอน สามารถใช้กำลังและความรุนแรงบนพื้นฐานของการอ้างความชอบธรรมหรือ

เป็นที่ยอมรับได้ (เกษฎา ผาทอง และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2561, น. 199) ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้นิยามการเมืองดังนี้

3.2.1 การเมืองคือเรื่องของอำนาจ อำนาจหมายถึงความสามารถในการควบคุมสั่งการให้บุคคลอื่นเชื่อฟัง ปฏิบัติตามแม้จะไม่เต็มใจก็ตาม ซึ่งในเรื่องของอำนาจจะมีหลายคำมาเกี่ยวข้อง เช่น คำว่าอิทธิพล คืออำนาจในการโน้มน้าวให้คนอื่นปฏิบัติตาม การเมืองที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก แต่ปัจจุบันคำว่าอิทธิพลถูกมองเป็นทางลบ เป็นเรื่องของการใช้อำนาจในการแจกแจงแบ่งสรรทรัพยากรในสังคม

มุมมองของ เดวิส ฮีสตัน ซึ่งอธิบายไว้ว่า การเมืองเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆ ให้กับสังคมอย่างชอบธรรม (the authoritative allocation of values society)

ชยอนันต์ สมุทวณิช อธิบายว่า เราจะใช้ความหมายดังกล่าวนี้ได้ก็ต่อเมื่อในสังคมนั้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับผลกระทบจากทั้งทางตรงและทางอ้อมมีความเห็นพ้องต้องกันและยอมรับในกติกาที่กำหนดการใช้อำนาจเพื่อแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเท่านั้น ส่วนสังคมที่ยังไม่มีความเห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับกติกาการกำหนดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม การเมืองก็ยังคงเป็นเรื่องของการแข่งขันกันเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งปันคุณค่าที่ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตนมากที่สุด

ไพศาล สุริยะมงคล อธิบายว่า การเมือง หมายถึงการจัดสรรคุณค่า (value) ให้กับสังคม

Harold D.Lasswell อธิบายว่า การเมืองเป็นเรื่องของศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลและผู้มีอิทธิพล และการการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ใคร ทำอะไร เมื่อใด อย่างไร

1) การเมืองคือปฏิกริยาระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง และเป็นเรื่องของ การแก่งแย่งสิทธิ์ในการปกครองในระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง

2) การเมืองเป็นเรื่องที่สมาชิกในระบบการเมืองใดในสังคมนวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้ผู้ที่มีอำนาจในทางการเมือง ให้ดำเนินการสร้างความกินดีอยู่ดีให้กับสมาชิก แจกจ่ายทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม

เมื่อรัฐหรือผู้ปกครองทำหน้าที่ในการแจกแจงทรัพยากรให้กับคนกลุ่มหนึ่ง คนอีกหลายๆ กลุ่มก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการแบ่งสรร (ต้องมีการแบ่งเค้ก) ผู้ที่เสียประโยชน์จากการจัดสรรจะยื่นข้อเสนอให้จัดการแจกแจงแบ่งสรรใหม่ ขณะเดียวกันคนที่ได้รับการจัดแจงแบ่งสรรก็พยายามจะต่อต้านเพื่อรักษาผลประโยชน์ที่ตนเองพึงมีพึงได้ให้คงอยู่

กลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จะอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ มักจะเป็นชนชั้นนำ เป็นกลุ่มผู้ปกครองและจะพยายามจะใช้วิธีการทุกอย่างเพื่อที่จะรักษาสถานภาพที่ได้เปรียบของตนเองเอาไว้ อาจจะใช้วิธีการสร้างค่านิยม อุดมการณ์ขึ้นมา เพื่อรักษาประโยชน์ของพวกเขาเอาไว้

- ในการเมืองแบบเก่า รัฐจะมีอำนาจเหนือสังคมค่อนข้างมาก
- ในการเมืองแบบใหม่ (new politics) สังคมเริ่มมีอำนาจเหนือรัฐ สังคมเริ่ม

มีอำนาจในการต้านอำนาจรัฐ

3.2.2 แหล่งอำนาจ

รังสรรค์ ประเสริฐศรี กล่าวถึงแหล่งที่มาของอำนาจ 2 แหล่ง คือ

1) แหล่งขององค์การ (organization sources) อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ (position power) หมายถึง อำนาจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของตำแหน่งหน้าที่ตามโครงสร้างในองค์การ ประกอบด้วย

(1) อำนาจที่เกิดจากการให้รางวัลหรืออำนาจที่เกิดจากการให้คุณ (reward power) เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการที่ผู้บริหารมีความสามารถที่จะใช้รางวัลภายนอกและรางวัลภายในเพื่อควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นหรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีความสามารถที่จะจัดหารางวัลที่มีค่า (เชิงบวก) ให้กับบุคคลอื่นหรือลดการลงโทษ (เชิงลบ) หรือเป็นความสามารถที่จะให้สิ่งต่างๆที่มีคุณค่าต่อผู้ปฏิบัติงาน

(2) อำนาจที่เกิดจากการลงโทษ (coercive power) เป็นอำนาจที่มีพื้นฐานมาจากความกลัวหรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการที่ผู้บริหารมีความสามารถที่จะละเว้นการให้รางวัลหรือลงโทษ เพื่อควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

(3) อำนาจตามกฎหมาย (legitimate power) เป็นอำนาจของบุคคลซึ่งเกิดจากตำแหน่งหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชาที่เป็นทางการขององค์การหรือเป็นความสามัคคีที่จะมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นจากอำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการหรือเป็นอำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการของผู้บริหารในการที่สั่งการผู้บังคับบัญชาหรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากตำแหน่งเฉพาะภายในโครงสร้างองค์การ

2) แหล่งของส่วนบุคคล (individual pounces) อำนาจส่วนบุคคล (personal power) หมายถึงลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นทำให้บุคคลอื่นกระทำตามหรือเห็นคล้อยตามได้ อำนาจส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารธุรกิจเป็นไปด้วยดี ประกอบด้วย

(1) อำนาจที่เกิดจากความเชี่ยวชาญ (expert power) เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการมีทักษะ ความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน หรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการมีทักษะ ความสามารถ ความรู้ ด้านเทคนิคและประสบการณ์ ที่เหนือกว่าในสาขาใดสาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป ถ้าหากผู้บริหารมีอำนาจชนิดนี้ก็จะสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องที่ตนถนัดได้

(2) อำนาจที่เกิดจากการจูงใจด้วยเหตุผล (rational persuasion power) เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีความสามารถในการใช้เหตุผลในการจูงใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่

คาดหวัง โดยแสดงถึงวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น เพื่อให้บุคคลอื่นเห็นคล้อยตาม หรือปฏิบัติตาม ผู้บังคับบัญชาจะใช้อำนาจที่เกิดจากการจูงใจด้านเหตุผลทั้งในส่วนบน ส่วนล่างและข้ามอำนาจหน้าที่

(3) อำนาจที่เกิดจากการอ้างอิง (referent power) เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากลักษณะเฉพาะของบุคคลซึ่งเป็นที่พึงพอใจของบุคคลอื่นทำให้บุคคลอื่นปรารถนาจะเป็นเหมือนบุคคลนั้นหรือยอมทำตามบุคคลนั้นด้วยความเคารพและพึงพอใจหรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากความสามารถในการที่จะสร้างความเคารพยกย่องและความภักดีหรือเป็นผู้นำที่เป็นที่เคารพยกย่องเนื่องจากอยู่ในสังกัดของสถาบันหรือกลุ่มคนที่มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับนับถืออยู่แล้ว เช่น จบการศึกษารุ่นเดียวกัน นามสกุลเดียวกัน คนภาคเดียวกัน ความรู้สึกร่วมกันจึงเป็นอำนาจโดยปริยาย

3.2.3 ประเภทอำนาจ

french และ raven ได้แบ่งประเภทอำนาจตามแหล่งที่มาของอำนาจในองค์กรออกเป็น 5 ประเภท

1) อำนาจตามกฎหมาย (legitimate power) เป็นอำนาจที่บุคคลได้รับอันเกิดจากการเข้าไปดำรงตำแหน่งตามสายงานบังคับบัญชา ซึ่งมีกำหนดตำแหน่งไว้อย่างเป็นทางการ อำนาจนี้จึงคล้ายกับอำนาจหน้าที่ (authority) ผู้ดำรงตำแหน่งจะมีสิทธิชอบธรรมที่จะสั่งการให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย และทั้งพนักงานก็ต้องยอมรับและเชื่อว่าผู้ดำรงตำแหน่งนี้มีสิทธิที่จะสั่งให้เขาปฏิบัติงานได้

2) อำนาจจากการให้รางวัล (reward power) เป็นอำนาจที่เกิดจากความสามารถของบุคคลที่จะจัดสรรแบ่งปันรางวัลที่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้อื่นรวมทั้งการระงับลดถอนการให้รางวัลเพื่อเป็นการลงโทษ ผู้บริหารจะมีอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ (formal authority) ต่อการให้รางวัลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนยศตำแหน่ง และการอนุญาตให้ลาหยุดงาน การกำหนดวันลาพักผ่อนและการมอบหมายงานที่น่าสนใจให้ทำ เป็นต้น

3) อำนาจจากการขู่บังคับ (coercive power) เป็นอำนาจที่เกิดจากการขู่ว่าจะลงโทษการตำหนิ ตีเตือนและขู่จะไล่ออก เป็นการเสริมแรงในทางลบ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความกลัว หลายบริษัทก็ใช้อำนาจการขู่บังคับของทีมงานเพื่อควบคุมพฤติกรรมการทำงานของเพื่อนร่วมงาน ความสามารถที่จะให้คุณให้โทษต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ผู้บริหารมีอำนาจมากแต่อย่างไรก็ตามการใช้อำนาจในการขู่บังคับบางครั้งทำให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร เช่นกัน

4) อำนาจความเชี่ยวชาญ (expert power) เป็นอำนาจที่เกิดจากความสามารถพิเศษหรือความเชี่ยวชาญในการทำงานบางอย่างของบุคคลในกลุ่ม ซึ่งสามารถทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพเหนือผู้อื่นจึงทำให้สมาชิกในกลุ่ม มักจะหันไปหาบุคคลเหล่านี้เพื่อคำแนะนำ ซึ่งวิธีนี้ทำให้เกิดการพึ่งพาเขาและพึ่งพาจึงทำให้บุคคลเหล่านี้มีอำนาจอันเกิดจากความเชี่ยวชาญของเขา

อำนาจจากความเชี่ยวชาญของบุคคลดังกล่าวจึงเป็นอำนาจอย่างไม่เป็นทางการ (informal power) อันเกิดจากตัวบุคคลเอง ไม่ใช่อำนาจที่เกิดจากตำแหน่งตามสายงาน

5) อำนาจจากการอ้างอิง (referent power) เป็นอำนาจที่เกิดจากตัวบุคคล เช่นเดียวกัน ซึ่งบุคคลอาจมีลักษณะหรือบุคลิกภาพส่วนตัวบางอย่างเป็นที่ชื่นชอบ และมีอิทธิพลต่อผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเกิดความชอบ ชมเชยและยอมรับนับถือ เช่น ลักษณะของบุคลิกภาพแบบโอนอ่อน ฝ่อนตาม (agreeableness) ชอบออกสังคม (extroversions) หรือแม้แต่ลักษณะมีความสุขุม รอบคอบ (conscientiousness) เป็นต้น บุคลิกเหล่านี้ทำให้ผู้อื่นชอบและถือเป็นต้นแบบนอกจากนั้น ความมีชื่อเสียงของบุคคล เช่น ดาราภาพยนตร์ นักกีฬา นักร้องและนักฟุตบอล เป็นต้น

Hoy and Miskel ได้จำแนกตามอำนาจหน้าที่ (authority) แบ่งออก 6 ประเภท คือ

1) อำนาจหน้าที่เชิงบารมี (charismatic authority) เกิดจากบุคคลอื่น ให้การยอมรับนับถือในคุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำ

2) อำนาจหน้าที่เชิงประเพณี (traditional authority) เกิดจากความเชื่อในอำนาจที่สืบทอดกันมา

3) อำนาจหน้าที่เชิงกฎหมาย (legal authority) เกิดจากมีกฎหมายมีกำหนดให้

4) อำนาจหน้าที่แบบทางการ (formal authority) เป็นอำนาจที่กำหนดไว้ถูกต้องในตำแหน่ง กฎหรือระเบียบ

5) อำนาจหน้าที่เชิงหน้าที่ (functional authority) เป็นอำนาจที่เกิดจากหน้าที่ที่บุคคลกระทำ หรือจากความสามารถตัวบุคคล

6) อำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการ (informal authority) เป็นอำนาจที่มีลักษณะตรงข้ามกับแบบทางการ แต่ก็อำนาจหน้าที่ที่ถูกต้องอีกแหล่งหนึ่งในองค์การ

4. ภาวะความเป็นผู้นำ

นิพนธ์ ศศิธรเสาวกา (2560) กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจ และให้ความร่วมมือความเป็นผู้นำ เป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชาประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่เพื่อให้กิจการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

พัชรา วาณิชวศิน (2560, น. 21) กล่าวว่าภาวะผู้นำหมายถึงกระบวนการที่ผู้นำโน้มน้าว และใช้อิทธิพลอำนาจการมีต่อผู้ตามผ่านสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นด้วยความไว้วางใจและให้การสนับสนุน ตามความเหมาะสมของบริบทที่เป็นอยู่เพื่อบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

พัชรา วาณิชวศิน (2560, น 22-23) เสนอว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำสามารถแบ่งตามยุค ได้ดังนี้

4.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะ ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นคุณลักษณะศึกษากลุ่มคุณลักษณะ ของผู้นำโดยผู้นำที่มีประสิทธิภาพคือผู้นำที่มีจิตสำนึก ความประนีประนอม ซึ่งคุณสมบัตินี้เชื่อว่าทำให้ประสบความสำเร็จ ในการเป็นผู้นำได้ดีกว่าคนอื่นๆ หรือมีโอกาสนำไปสู่ตำแหน่งผู้นำได้มากกว่าคนอื่นๆ แต่ทฤษฎีนี้ยังไม่สามารถกำหนดคุณลักษณะที่ชัดเจน และมีเสถียรภาพเพียงพอแต่สามารถระบุได้เพียงว่า ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณลักษณะเหล่านั้นอยู่ในตัวมาแล้วตั้งแต่เกิด นอกจากนี้ทฤษฎีนี้จะมุ่งเน้นที่ตัวผู้นำมากกว่าพิจารณาที่ผู้ตามและบริบทที่เป็นอยู่จริงประกอบด้วย

4.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม มุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมของผู้นำ ในระหว่างการทำงานมากกว่าพิจารณาที่คุณลักษณะของผู้นำ ด้วยความเชื่อว่าพฤติกรรมผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานเสร็จและคนทำงานสำเร็จ ประเภทพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกไว้ มี 2 ประเภทคือ พฤติกรรมที่มุ่งเน้นงานและพฤติกรรมที่มุ่งเน้นคน ทฤษฎีนี้ยังคงไม่สามารถกำหนดรูปแบบการนำที่มีประสิทธิภาพที่สุดในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน และยังไม่สามารถสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หรือ อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีมุ่งเน้นที่จะศึกษาผู้นำและผู้ตามมากกว่าจะพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและบริบทที่เป็นอยู่จริงในขณะนั้น

4.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสถานการณ์ มุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมผู้นำในแต่ละสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และผู้ตาม ซึ่งผู้นำที่ประสบความสำเร็จ จะต้องสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำ เมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและเนื่องจากสถานการณ์มีความแตกต่างหลากหลายและซับซ้อน ดังนั้นทฤษฎีนี้มักมุ่งเน้นไปที่สถานการณ์ภายในองค์กร ซึ่งอาจส่งผลให้รูปแบบการนำที่ระบุไว้ใช้ไม่ได้ผล ในบางสถานการณ์

4.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง ศึกษาผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคนที่จะเป็นผู้นำได้ต้องเป็นคนที่มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ สามารถแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริง และนำไปสู่การปฏิบัติได้ รวมทั้งสื่อสารให้ผู้ตามทราบ ผู้นำแบบนี้คือประพฤติตนเป็นแบบอย่าง สร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มและให้ความสำคัญกับผู้ตาม ทฤษฎีนี้จะพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเมื่อใดหรือยุคสมัยไหน คือความสมดุลของคุณลักษณะและทักษะของผู้นำรูปแบบการนำหรือพฤติกรรมการนำ ดังนั้นการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำ ให้คงไว้ซึ่ง

ความมีประสิทธิภาพเหมาะสม ตามยุคสมัยและตรงตามความต้องการขององค์กรในขณะนั้น ย่อมส่งผลดีให้กับองค์กรในการเพิ่มโอกาสความสำเร็จในการนำมามากกว่าการยึดติดอยู่กับภาวะผู้นำแบบเดิมๆ ที่คิดว่ามีประสิทธิภาพและเคยประสบความสำเร็จไปแล้ว

4.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้นำ

ผู้นำมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญในการบริหาร 3 ด้านคือ

4.3.1 การบริหารงาน การบริหารงานของผู้นำ คือการขับเคลื่อนระบบงานไปสู่เป้าหมายขององค์กร ด้วยการมุ่งเน้นที่การดำเนินงานปัจจุบันเป็นหลักมากกว่ามุ่งเน้นไปที่อนาคต ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้คืนมาคือ การนำพาองค์กรเดินต่อไปในทิศทางที่กำหนดไว้แต่ยังไม่สามารถบ่งบอกได้ว่า ถ้าเดินหน้าไปในทิศทางนั้นจะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนหรือไม่ เพราะความสำเร็จในอดีต ไม่สามารถรับประกันได้ว่าองค์กรจะอยู่รอดปลอดภัยดีในอนาคตหรือไม่ หากยังคงทำงานอยู่ในระบบการทำงานแบบเดิม ๆ

4.3.2 การบริหารคน ผู้นำมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ภายใต้เป้าหมายเดียวกันผ่านการสร้างระบบคนที่เหมาะสม และสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยผู้นำควรเห็นความสำคัญและเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของคนทำงานทุกระดับในองค์กร สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเปิดโอกาสและกระตุ้นให้คนทำงานได้แสดงทักษะความสามารถความคิดเห็นอธิบายทิศทางการทำงานขององค์กรอย่างชัดเจน สื่อสารอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

4.3.3 การบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้นำมีบทบาทในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เพื่อจัดเตรียมองค์กรและพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมที่จะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหาร การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ผู้นำต้องรู้จักระบบงานและระบบคนให้ดีเสียก่อน จึงจะสามารถตัดสินใจอย่างมั่นใจว่าจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหรือไม่

การบริหารทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมานี้ ล้วนมีความสำคัญและไม่อาจบริหารด้วยการใช้หลักการเดียวกันได้ทั้งหมด แต่ต้องใช้หลักการบริหารที่หลากหลายและเหมาะสม ผู้นำที่เก่งงาน เก่งคนและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งสามารถพลิกแพลงการเปลี่ยนแปลงให้ส่งผลดีกับองค์กรได้ ผู้นำที่ทำได้เช่นนี้ จึงถือว่าเป็นผู้นำที่ทำหน้าที่ได้อย่างสมบทบาท

กล่าวโดยสรุป ผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยบริหารงานให้สำเร็จ เพราะผู้นำเป็นผู้มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น และสามารถนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามปรากฏที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทผู้นำสตรีมากยิ่งขึ้น นำไปสู่เงื่อนไขและขบวนการดำเนินงานของสตรี และเงื่อนไขที่มีผลต่อการศึกษารับเข้าสู่งานตำแหน่งนายกเทศมนตรี เพื่อเป็นพื้นฐานการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างคมชัดขึ้น

5. แนวคิดเรื่องสตรีนิยม

แนวคิดสตรีนิยม เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อต่อสู้ช่วงชิงปฏิเสศ และท้าทายต่อมิติทางอุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของระบอบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ แนวคิดทฤษฎีสตรีนิยมจึงไม่อาจแยกขาดจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ ขบวนการสตรีนิยมจึงเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนรูปแบบหนึ่ง เพื่อสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ ความเสมอภาคนี้จะเป็นไปโดยการนำเอาผู้หญิงกลับเข้ามาในกระแสหลักของการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างไรก็ตาม สำหรับแนวคิดสตรีนิยมแล้ว ความเสมอภาคทางเพศไม่ได้เกิดขึ้นโดยตัดขาดความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากสตรีนิยมความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศนั้น เชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกับความไม่เท่าเทียมกันในด้านอื่น ๆ เช่นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศนั้นเชื่อมโยง เกี่ยวเนื่องกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสีผิว การที่สตรีนิมนำเอาเสียงที่ขาดหายไปของผู้หญิงและผู้ด้อยโอกาสในสังคมกลับเข้ามาสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง ย่อมทำให้มิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ มีความเป็นวัตถุวิสัยมากขึ้น (กุลลินี มุทธาภลิน, วรารักษ์ เฉลิมพันธุ์ศักดิ์, 2548, น. 7-8)

5.1 ความหมายของสตรีนิยม

ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2541, น. 78) กล่าวว่าสตรีนิยม เป็นแนวการศึกษาโดยเอาผู้หญิงเป็นแกนกลางของการศึกษาในขณะเดียวกันก็เป็นยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ด้วย

สุชีลา ตันชัยนันท์ และจิรติ ติงศภัทย์ (2542, น. 35-37) ได้แบ่งกลุ่มสตรีออก เป็น 4 กลุ่มตามกรอบความคิดทางทฤษฎีคือ 1) สตรีนิยมในแนวทางเสรีนิยม (liberal feminism) เห็นว่าความเสมอภาคระหว่างเพศเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองพื้นฐานของสังคม 2) สตรีนิยมในแนวสังคมนิยม (social feminism) เห็นว่า การกดขี่ทางชนชั้น ทางเชื้อชาติ และทางเพศ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างแนบแน่น ระบบทุนนิยมเป็นสาเหตุของการกดขี่ทางชนชั้น 3) สตรีนิยมในแนวหัวรุนแรง (radical feminism) เห็นว่าการกดขี่ระหว่างเพศเป็นรูปแบบลึกลับ และยั่งยืนที่สุดในบรรดาการเอารัดเอาเปรียบทั้งหมดเป็นรากเหง้าของการเอารัดเอาเปรียบ ทางชนชั้นและเชื้อชาติ 4) สตรีนิยมเชิงวัฒนธรรม (cultural feminism) มีทัศนะว่าคุณสมบัติของผู้หญิงที่แตกต่างจากชายนั้นอาจจะกลายเป็นพลังสำคัญของการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติเป็นกระบวนการทางทฤษฎีที่มุ่งค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมของผู้หญิงที่เป็นเอกเทศ โดยไม่เน้นการเสนอแนวทางเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่งโดยชัดเจน

กอบกุล อิงคุทานนท์. (2537,น.13) กล่าวว่า สตรีนิยมแนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ผู้หญิงและผู้ชายมีความสามารถเท่าเทียมกันแต่สิ่งที่ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกัน คือการกำหนด

บทบาทชายหญิงด้วยการปลูกฝังขัดเกลาและการบ่มเพาะจากสังคมจนกลายเป็นคติทางความคิด ในการจัดบทบาทของผู้หญิงโดยอาศัยการแบ่งแยกทางเพศอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมาย ในเรื่อง เพศ (sex-class) และการเลือกปฏิบัติ (gender discrimination) ทำให้กลุ่มสตรีนิยมเน้นการต่อสู้ที่ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ในสิทธิทางการเมือง

5.2 แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับสตรีนิยม

5.2.1 สตรีนิยมเสรีนิยม หญิงและชายมีความเสมอภาคกัน ในฐานะมนุษย์ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล เสรีนิยมคือ การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงกลับเข้ามามีบทบาทในสังคมสาธารณะเช่นเดียวกับผู้ชาย โดยเน้นไปที่การแก้ไข อคติหรือการเลือกปฏิบัติในระบบการศึกษา กฎหมาย การเมือง และเศรษฐกิจอันเป็นสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ

5.2.2 สตรีนิยมมาร์กซิส กระบวนการพัฒนาพลังการผลิตและพัฒนาการทางเศรษฐกิจเข้าสู่ระบบกรรมสิทธิ์และการมีส่วนเกินทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง นั่นคือ ผู้ชายในฐานะที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตนั้น สามารถเข้าควบคุมส่วนเกินดังกล่าวอันเป็นที่มาของความไม่เท่าเทียมกันทางชนชั้น และรูปแบบแรกของชนชั้นคือ การแบ่งชนชั้นระหว่างเพศชายและเพศหญิง นำไปสู่การจัดการปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ไม่เท่าเทียมกันและกดขี่ผู้หญิง ในทัศนคติของสตรีนิยมมาร์กซิสต์ ทำได้โดยให้ผู้หญิงสู่ระบบการผลิตทางสังคม เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นแรงงาน ทำลายกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลและร่วมกันปฏิวัติสังคม ทำลายร้างระบบทุนนิยมเพราะการปฏิวัติล้มล้างวิธีการผลิตแบบนี้เท่านั้นที่จะทำให้พื้นฐานทางเศรษฐกิจของการกดขี่ที่ชนชั้นนายทุนกระทำต่อชนชั้นแรงงานหายไปแล้ว ยังทำให้พื้นฐานทางเศรษฐกิจของการกดขี่ที่ชายกระทำต่อผู้หญิงหมดไปด้วย

5.2.3 สตรีนิยมสายวัฒนธรรม แนวคิดนี้ยอมรับในคุณลักษณะบทบาทและค่านิยมของผู้หญิงที่ถูกกำหนดโดยสังคม หากแต่มีการตั้งคำถามต่อการให้คุณค่าที่ด้อยกว่าต่อคุณลักษณะบทบาทและค่านิยมที่ถูกนิยามว่าเป็นของผู้หญิง และทำให้การเปลี่ยนตำแหน่ง ซึ่งคุณค่า เหล่านี้เสียใหม่โดยหันมาชื่นชมและยกย่องว่าแท้จริงแล้วคุณลักษณะ บทบาทและค่านิยมที่ถูกจัดให้เป็นของผู้หญิงนั้นเป็นสิ่งที่ดี มีความเหนือกว่าคุณลักษณะ บทบาทและค่านิยมผู้ชาย

5.2.4 สตรีนิยมแบบถอนรากถอนโคน แนวทางการต่อสู้ของสตรีนิยมที่ทำการแยกตัวออกจากระบบและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับระบบชายเป็นใหญ่ทุกด้าน ในแนวคิดนี้จึงเสนอให้ผู้หญิงแสวงหาความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบที่แตกต่างไปจากความสัมพันธ์แบบชายหญิงอันเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางเพศที่ถูกกำหนดและเป็นรากฐานของการกดขี่ผู้หญิงโดยระบบชายเป็นใหญ่ ความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ของผู้หญิงรวมถึงความสัมพันธ์ทางเพศของหญิงรักหญิง ความสามารถมี

ความสุขทางเพศด้วยตนเอง จึงเป็นรูปแบบการแสดงออกถึงการต่อสู้ในทางการเมือง เพื่อล้มล้างการให้ความหมายและคุณค่าของระบบชายเป็นใหญ่

5.3 ฐานะและบทบาทของสตรีไทยในการเมืองไทย

"สังคมไทยเป็นสังคมที่ผู้ชายยังคงเป็นใหญ่อยู่ในครอบครัว" (ลิขิต ธีรเวคิน, 2560, น.12) กล่าวว่า เป็นเพียงภาพภายนอกที่ทุกคนเห็น แต่ความเป็นจริงแล้ว สังคมไทยแตกต่างจากสังคมประเทศอื่นๆ คือเมื่อมีการแต่งงานระหว่างครอบครัว ฝ่ายเจ้าบ่าวจะย้ายเข้าไปอยู่กับครอบครัวของฝ่ายหญิง แต่ในต่างประเทศสังคมที่มีลัทธิขงจื้อ เป็นฐานหลักของครอบครัว เมื่อมีการแต่งงานฝ่ายเจ้าสาวจะย้ายเข้าไปอยู่กับครอบครัวของฝ่ายชาย นี่จึงเป็นเหตุผลที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า ครอบครัวไทยนั้นผู้หญิงจะเป็นหลักในระดับหนึ่ง มีการต้อนรับลูกเขยมาอยู่บ้านเพื่อช่วย กันทำมาหากิน นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างในสมัยอดีตคือ เมื่อฝ่ายชายถูกสั่งให้ออกไปรบ ฝ่ายหญิงก็จะเป็นผู้นำหลักในการดูแลคนในบ้าน ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ นอกจากนี้ในกลุ่มผู้หญิงชั้นสูงก็มักจะเป็นผู้นำในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับเมืองต่างๆ เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเมืองการปกครอง นอกจากนี้ผู้หญิงยังออกรบเมื่อยามจำเป็น และในไทยเองก็มีวีรสตรีหลายองค์ที่เป็นที่ทราบกันดีในประวัติศาสตร์ไทย

ด้วยเหตุนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าในสังคมไทยผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญไม่แพ้ผู้ชาย ทั้งในด้านการศึกษา ด้านการปกครอง และด้านการทำงาน

ในยุคโลกาภิวัตน์และยุคประชาธิปไตย ระบบการเมืองไทยได้มีการเปิดกว้างยิ่งขึ้น เนื่องจากในยุคนี้เป็นยุคของอุตสาหกรรมผสมกับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งหลักเกณฑ์สำคัญที่สุดในการปกครองทางการเมือง คือ การให้ผู้มีความรู้ความสามารถและมีความชอบธรรมทางการเมือง อันได้มาจากการสนับสนุนจากประชาชนผ่านการเลือกตั้งได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากในอดีตคือ บุคคลที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองมักมาจากการสืบทอดอำนาจ ดังนั้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในยุคนี้จึงทำให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

หลังจากการปกครองแบบประชาธิปไตยระบบการเมืองได้เปิดกว้างขึ้นสตรีหลายๆ ท่านได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น และการเป็นนายกรัฐมนตรีมิได้เจาะจงที่ตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ยังอยู่ที่กลไกของพรรคการเมืองและสถาบันพรรค การเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ใช่มาเพียงคนเดียวแต่มาด้วยการ สนับสนุนของพรรคการเมืองที่มีการจัดการการบริหารอย่างเป็นระบบ แต่ที่สำคัญคือ ความรู้สึกในการต่อต้านหรือไม่ยอมรับไม่มีปรากฏให้เห็น นี่จึงถือเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมในสังคมไทย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภารัตน์ นันทวงศ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งในการลงคะแนนเลือกตั้งนายกเทศมนตรี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธงธานี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการตัดสินใจใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลธงธานี ยังมีระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติและการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ รวมถึงระบบท้องถิ่นนิยม และการจัดตั้งองค์กรในการหาเสียง มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลธงธานี

พิพัฒน์ มนัสเสวี (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ของการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นทำให้ประชาชนสามารถเลือกนายกเทศมนตรีได้ ความต้องการ ระบบการทำงานของผู้บริหารมีเสถียรภาพมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยอ้อมจะใช้เสียงข้างมากจากสมาชิกสภาเทศบาลเป็นตัวกำหนดในการเลือกนายกเทศมนตรีจากการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมา ตั้งแต่ได้รับการยกฐานะให้เป็นเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา มีการแข่งขันทางการเมืองค่อนข้างสูงและที่ตามมา คือ มีการซื้อสิทธิขายเสียงกันอย่างกว้างขวาง มีการดำเนินการเพื่อให้ได้สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนมากเพื่อให้กลุ่มของตนเองได้เข้าไปบริหารงาน นอกจากนี้การเลือกตั้งที่ผ่านมายังพบปัญหาซื้อสิทธิขายเสียง สำหรับคุณสมบัติของนายกเทศมนตรีที่ประชาชนต้องการ พบว่าประชาชนมีความต้องการนายกเทศมนตรีที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต พร้อมกับการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในทุกด้าน

กิตอนงค์ สุตาเดช (2552) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักการเมืองสตรีท้องถิ่นปฏิบัติตามบทบาทของตน สนองต่อความต้องการของประชาชน มีส่วนร่วมด้านกิจกรรมและแก้ไขปัญหาของประชาชน ได้มากขึ้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดแต่ ก็ยังสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ เช่น ให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนพัฒนาตำบล ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกเทศมนตรี นอกจากนี้ยังมีบทบาทอื่นๆ ได้แก่ บทบาทด้านจัดให้มีและบำรุงรักษา ทางน้ำและทางบก ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม แต่มีข้อจำกัด บางประการที่ทำให้นักการเมืองสตรีท้องถิ่นปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่เต็มที่ คือข้อจำกัดด้านค่านิยม วัฒนธรรม สังคม ด้านกายภาพของผู้หญิง ด้านความถนัดของแต่ละสายงาน ด้านภาวะผู้นำที่ดีจึงทำให้นักการเมืองสตรีท้องถิ่น ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร

อรพินธ์ ณะหมี (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลบ้านแป้น พ.ศ.2550 อำเภอเมืองลำพูน พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับผู้สมัครที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียง คือ ประสิทธิภาพด้านการเมืองท้องถิ่น คุณประโยชน์ต่อเทศบาล คุณธรรมและจริยธรรม เหตุผลที่ไม่ไปเลือกตั้งเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ทำหน้าที่ตามกฎหมายและเป็นพลเมืองที่ดี เหตุผลที่ไม่ไปเลือกตั้งเพราะผู้สมัครไม่เคยสร้างความเจริญให้กับเทศบาล และแหล่งการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งคือ โปสเตอร์และใบปลิวของผู้สมัครและ หอกระจายข่าว โดยผู้ตอบแบบสอบถามไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก

ทิพย์งค์ ฉัตรเสาวภรณ์ (2556) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรี : กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจการปกครองท้องถิ่น และปัจจัยที่ส่งผลให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ปัจจัยส่วนตัว ที่ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคมมาโดยตลอด เป็นต้น

กิติพัฒน์ ประเสริฐ (2552) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ความสำคัญในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลหางดง ร้อยละ 95.5 เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีและประชาชนให้ความสำคัญในการพิจารณาคุณสมบัติ นโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งนี้หลังจากที่ตัดสินใจเลือก ประชาชนไม่เปลี่ยนใจหลังจากที่ตัดสินใจจะเลือกใครแล้ว เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่จะเลือกเป็นคนซื่อสัตย์ มีจิตใจดี นอกจากนี้ประชาชนเลือกกลุ่มการเมืองเดียวกันทั้งหมด เพราะพอใจนโยบายของกลุ่มและนิยมในตัวหัวหน้ากลุ่ม

ทศพล เกียรติศรีศิริ (2554) ได้ศึกษาการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครพิษณุโลกของนางเปรมฤดี ชามพูนท พบว่า วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครพิษณุโลกของนางเปรมฤดี ชามพูนท คือ การใช้ฐานคะแนนเสียงของสามีที่เป็นนักการเมืองในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานคะแนนเสียงของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก และฐานคะแนนเสียงของสมาชิกสภาเทศบาล และปัจจัยที่ด้านเงินทุนที่ใช้ในการหาเสียง รวมถึงความไม่เข้มแข็งของสภาเทศบาลในขณะนั้น

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า ผู้หญิงเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของสังคม และมีภารกิจมากมายในครอบครัว แต่ผู้หญิงก็อยากจะมีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรม ผู้หญิงสามารถแสดงหลังการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง โดยให้ความร่วมมือด้วยดี และเป็นที่ยอมรับของสังคม จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำ

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดไปใช้เป็นกรอบแนวคิด และใช้เป็น
ข้อมูลในการสร้างออกแบบเครื่องมือและสร้างเครื่องมือวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระชิ้นนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งผู้ศึกษานอกเหนือจากการดูเอกสารเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นต่อการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มประชากร การสัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งไปยังกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนและกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ที่มีความสัมพันธ์กับการวางรากฐานทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กรณีการเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลปัว ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปถึงการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตามนิยามเบื้องต้น (working definition) ที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 ทั้งนี้ โดยผู้ศึกษาจะศึกษาพฤติกรรมและกลวิธีของการวางรากฐานอำนาจทางการเมือง ที่มีความสำคัญในการได้มาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง จึงสำคัญต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งถือเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ค่อนข้างจำกัดด้วยสภาพพื้นที่และการคมนาคม

ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย กรณีการเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ซึ่งนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ได้ใช้พฤติกรรมและกลวิธีของการวางรากฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง อย่างไรบ้าง

2. แหล่งที่มาของข้อมูล

แหล่งที่มาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ปฐมภูมิจากเอกสาร (documentary research) เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลปัวและข้อมูลเกี่ยวกับนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ และทุติยภูมิ (secondary data) ในการศึกษาเชิงคุณภาพ มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการและปัจจัยเกื้อหนุนเกี่ยวกับการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กรณีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

ของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ผู้ชนะการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัวเท่านั้น และข้อมูล ตติยภูมิจากบทวิเคราะห์สถานการณ์

นอกเหนือจากการดูเอกสารเพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มประชากร การสัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งไปยังกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนและกลุ่ม ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ที่มีความสัมพันธ์กับการวางรากฐานทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กรณีการเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลปัว

3. ขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีดังต่อไปนี้

3.1 กำหนดที่มาและความสำคัญของปัญหาในการศึกษา คือ ผู้วิจัยศึกษาเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีความสนใจที่จะค้นคว้าให้ทราบถึง วิธีการและปัจจัยที่เอื้อต่อการวางรากฐานทางการเมืองท้องถิ่นของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ที่เข้าสู่ อำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น จนสามารถเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตำบลปัว จากการเลือกตั้งดังกล่าวข้างต้น

3.2 กำหนดแหล่งที่มาและการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกเหนือจากการดูเอกสารเพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มประชากร การสัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งไปยัง กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนและกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ที่มีความสัมพันธ์กับการวางรากฐานทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กรณี การเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลปัว ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากับประชากร กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ซึ่งผู้วิจัย เลือกโดยเจาะจง จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดจำนวน 29 คน จำแนกได้ดังนี้

3.2.1 กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 11 คน ได้แก่

1) นายกเทศมนตรีตำบลปัว	จำนวน 1 คน
2) รองนายกเทศมนตรีตำบลปัว	จำนวน 1 คน
3) เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลปัว	จำนวน 1 คน
4) ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลปัว	จำนวน 1 คน
5) สมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัว (ส.ท.)	จำนวน 4 คน
6) สมาชิกสภาจังหวัดน่าน เขต 1 อำเภอปัว	จำนวน 1 คน
7) ผู้สมัครเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว	จำนวน 2 คน

3.2.2 กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน จำนวน 13 คน ได้แก่

1) กลุ่มสตรีอำเภอปัว	จำนวน 2 คน
2) กลุ่มสถานีวิทยุกระจายเสียง	
(1) ผู้จัดรายการวิทยุ	จำนวน 2 คน
(2) ผู้ติดตามรายการวิทยุ	จำนวน 3 คน
3) กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนน่าน	จำนวน 2 คน
4) กลุ่มภาคเอกชน	
(1) กลุ่มผู้ประกอบการ ห้างร้าน	จำนวน 2 คน
(2) กลุ่มผู้ประกอบการโรงแรม	จำนวน 2 คน

3.2.3 กลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว จำนวน 5 คน ได้แก่

1) กำนัน	จำนวน 1 คน
2) ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน 4 คน

4. กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากับประชากร กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ซึ่งผู้วิจัยเลือกโดยเจาะจง จำแนกได้ดังนี้

4.1 กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น จำนวน 11 คน ได้แก่

- 1) นายกเทศมนตรีตำบลปัว จำนวน 1 คน นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์
(สัมภาษณ์จำนวน 5 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 8,9,14,15,19 พฤศจิกายน 2566)
- 2) รองนายกเทศมนตรีตำบลปัว จำนวน 1 คน นายธวัช พรหมรักษ์
(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 14,19 พฤศจิกายน 2566)
- 3) เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลปัว จำนวน 1 คน นายกิตติกาจ เกียรติมหาชัย
(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 16,19 พฤศจิกายน 2566)
- 4) ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลปัว จำนวน 1 คน นายแดน จิตอารี
(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2566)
- 5) สมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัว (ส.ท.) จำนวน 4 คน
  1. นายสิงห์ ชาวแหล่ง สมาชิกสภาเทศบาล
(สัมภาษณ์จำนวน 4 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 8,14,18,19 พฤศจิกายน 2566)
  2. นายธวัช อัจฉริยากุล สมาชิกสภาเทศบาล
(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2566)

3. นายพลสวัสดิ์ ศิริรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาล
(สัมภาษณ์จำนวน 4 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 8,14,18,19 พฤศจิกายน 2566)
4. นางวัฒนา พงษ์สุภา สมาชิกสภาเทศบาล
(สัมภาษณ์จำนวน 4 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 8,14,18,19 พฤศจิกายน 2566)
- 6) สมาชิกสภาจังหวัดน่าน เขต 1 อำเภอปัว จำนวน 1 คน
ร้อยตรีพนม เนตรทิพย์ ส.อบจ.น่าน เขต ๑ ปัว
(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 8 พฤศจิกายน 2566)
- 7) ผู้สมัครเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว จำนวน 2 คน
  1. นายสมชาย สุวัฒนา
(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 9,15 พฤศจิกายน 2566)
  2. นายวีรชัย เอื้ออารีราษฎร์
(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 9,15 พฤศจิกายน 2566)

4.2 กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน จำนวน 13 คน ได้แก่

- 1) กลุ่มสตรีอำเภอปัว จำนวน 2 คน
  1. นางจิตรา สารเทพ กลุ่มพัฒนาสตรี
(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 16,19 พฤศจิกายน 2566)
  2. น.ส.ศิรินาฏ แสงรุ่ง กลุ่มพัฒนาสตรี
(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 16,19 พฤศจิกายน 2566)
- 2) กลุ่มสถานีวิทย์กระจายเสียง
  - (1) ผู้จัดรายการวิทยุ จำนวน 2 คน
    1. นายกิตติกาจ เกียรติมหาชัยเบอร์
(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2566)
    2. นางสาวประกอบ พรหมมี
(สัมภาษณ์จำนวน 3 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 16 สิงหาคม 2566,19,29 พฤศจิกายน 2566)
  - (2) ผู้ติดตามรายการวิทยุ จำนวน 3 คน
    1. นายอดิสร ไชยสุภา
(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 14 สิงหาคม 2566)
    2. นางสาวปัญญาศิลป์ วรรณภพ
(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 14 สิงหาคม 2566)
    3. นางรัชชา บุญเทพ

(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 14 สิงหาคม 2566)

3) กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนน่าน จำนวน 2 คน

1. นายพงศธร ต๊ะแก้ว

(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 17 พฤศจิกายน 2566)

2. นางสาวณิชาวรรณ อธิธิรงค์

(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 17 พฤศจิกายน 2566)

4) กลุ่มภาคเอกชน

(1) กลุ่มผู้ประกอบการห้างร้าน จำนวน 2 คน

1. นายเกริกชัย อัจฉดุรงกุล ผู้ประกอบการ

(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 14,15 พฤศจิกายน 2566)

2. นางจุรีรัตน์ ไชยศิลป์ ผู้ประกอบการ

(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 14,15 พฤศจิกายน 2566)

(2) กลุ่มผู้ประกอบการโรงแรม จำนวน 2 คน

1. นายชาญชัย ชาลุมณีเวช ผู้ประกอบการ

(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 18 พฤศจิกายน 2566)

2. ว่าที่ร้อยโทฤทธิกร พิเคราะห์ ผู้ประกอบการ

(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 18 พฤศจิกายน 2566)

4.3 กลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว จำนวน 5 คน

1) กำนัน จำนวน 1 คน

1. นายยงค์ หาญยุทธ กำนันตำบลปัว

(สัมภาษณ์จำนวน 1 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2566)

2) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน

1. นายวิทยา หนู ผญบ.ไร่รวงทอง

(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 17,19 พฤศจิกายน 2566)

2. นายเจษฎา สุทธิหลวง ผญบ.ร้อง

(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 17,19 พฤศจิกายน 2566)

3. นายนิคม ไชยโย ผญบ.ป่าหัด

(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 17,19 พฤศจิกายน 2566)

4. นางทองเงิน กุลธรไชยศิลป์ ผญบ.ขอนแก่น

(สัมภาษณ์จำนวน 2 ครั้ง สัมภาษณ์วันที่ 17,19 พฤศจิกายน 2566)

รวมจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา ทั้งหมดจำนวน 29 คน

5. การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาประกอบด้วย 5 บท เนื้อหาในบทที่ 1 บทนำ นำเสนอให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของยุทธวิธีและกลวิธีของการวางรากฐานอำนาจทางการเมือง ที่มีความสำคัญในการได้มาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง จึงสำคัญต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งถือเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ค่อนข้างจำกัดด้วยสภาพพื้นที่และการคมนาคม ได้ใช้ยุทธวิธีและกลวิธีของการวางรากฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง อย่างไรก็ตามในภาพรวม คำถามและวัตถุประสงค์ของการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยบทนี้เป็นการนำเสนอการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มที่แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น แนวคิดประชาธิปไตย แนวคิดเรื่องอำนาจ แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง แนวคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ ภาวะความเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องสตรีนิยม กลุ่มที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลปัว ข้อมูลพื้นฐานของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กลุ่มที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มประชากร การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งไปยังกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนและกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้ศึกษาจะศึกษาวิเคราะห์ถึงวิธีการและปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ และบทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

แนวคำถาม (Guideline) ในการสัมภาษณ์ระดับเชิงลึก
เรื่อง การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

=====

ชุดที่ 1 นายกเทศมนตรีตำบลปัว

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

อาชีพ.....วุฒิการศึกษา.....วันที่สัมภาษณ์.....

แนวคำถามเพื่อการศึกษาวิธีการเข้าสู่ทางการเมืองระดับท้องถิ่น

1. สาเหตุหรือแรงจูงใจให้ท่านมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี

.....

2. การสมัครเลือกตั้งครั้งนี้ เกิดจากการชักชวนหรือตัดสินใจด้วยตนเอง

.....

3. การที่ได้รับการเลือกตั้ง มีปัจจัยเอื้ออะไรบ้างที่ช่วยสนับสนุน

.....

4. ท่านมีวิธีการและกระบวนการอย่างไรในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง

.....

5. ท่านได้ใช้อำนาจ อิทธิพล หรือเงินหรือไม่ในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน ถ้าใช่ทำอย่างไร

.....

ปัจจัยที่เอื้อทางการเมืองท้องถิ่น

1. ท่านคิดว่าปัจจัยอะไร ที่ทำให้ได้รับความนิยมและได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่นายกเทศมนตรี

.....

2. เมื่อท่านเข้ามามีบทบาททางการเมืองท่านได้รับความร่วมมือมากหรือน้อยเพียงใด จากสมาชิกสภาเทศบาลในการดำเนินนโยบายการบริหารงานเทศบาล

.....

3. ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้สนับสนุนทางการเมืองอย่างไร

.....

แนวคำถาม (Guideline) ในการสัมภาษณ์ระดับเชิงลึก
เรื่อง การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

=====

ชุดที่ 2 กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

อาชีพ.....วุฒิการศึกษา.....

สถานะทางครอบครัว.....วันที่สัมภาษณ์.....

แนวคำถามเพื่อการศึกษาวิธีการการเข้าสู่ทางการเมืองระดับท้องถิ่น

1. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท่านสนับสนุนนางยุภา นั้นเกิดจากปัจจัยอะไรบ้าง

.....
.....

2. สาเหตุใดที่จูงใจให้ท่านให้การสนับสนุนนางยุภา

.....
.....

3. การให้การสนับสนุนครั้งนี้เกิดจากการชักชวน หรือตัดสินใจด้วยตนเอง

.....
.....

ปัจจัยที่เอื้อทางการเมืองท้องถิ่น

1. ท่านคิดว่าปัจจัยที่เอื้อทางการเมืองท้องถิ่นที่ทำให้นางยุภาเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีมีปัจจัยอะไรบ้าง

.....
.....

2. ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการสนับสนุนนางยุภา และเมื่อนางยุภาได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีแล้ว ดำเนินบทบาทอย่างไรในการบริหารงานเทศบาล

.....
.....

3. กรณีที่นางยุภาเป็นสตรี ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการยอมรับให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมทำงานให้กับสังคมโดยเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

.....
.....

แนวคำถาม (Guideline) ในการสัมภาษณ์ระดับเชิงลึก
เรื่อง การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

=====

ชุดที่ 3 กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

อาชีพ.....วุฒิการศึกษา.....วันที่สัมภาษณ์.....

แนวคำถามเพื่อการศึกษาวิธีการการเข้าสู่ทางการเมืองระดับท้องถิ่น

1. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการสนับสนุนนางยุภาในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัว

.....
.....

2. สาเหตุใดที่จูงใจให้ท่านให้การสนับสนุนนางยุภา

.....
.....

3. การให้การสนับสนุนในครั้งนี้ ท่านเป็นผู้ชักชวนหรือเป็นการตัดสินใจของนางยุภา

.....
.....

ปัจจัยที่เอื้อทางการเมืองท้องถิ่น

1. ท่านให้การสนับสนุน นางยุภาทางด้านใดบ้างในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัว

.....
.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในฐานะที่ท่านมีความสัมพันธ์กับนางยุภาในการทำหน้าที่นายกเทศมนตรี

.....
.....

3. ท่านคิดว่าในอนาคตท่านจะสนับสนุนนางยุภาเป็นนายกเทศมนตรี อีกหรือไม่เพราะเหตุใด

.....
.....

แนวคำถาม (Guideline) ในการสัมภาษณ์ระดับเชิงลึก
เรื่อง การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

=====

ชุดที่ 4 กลุ่มผู้นำชุมชน

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

อาชีพ.....วุฒิการศึกษา.....

สถานะทางครอบครัว.....วันที่สัมภาษณ์.....

แนวคำถามเพื่อการศึกษาวิธีการการเข้าสู่ทางการเมืองระดับท้องถิ่น

1. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท่านสนับสนุนนางยุภานั้นเกิดจากปัจจัยอะไรบ้าง

.....

2. มีสาเหตุหรือแรงจูงใจใด ที่ทำให้ท่านให้การสนับสนุนนางยุภา

.....

3. การให้การสนับสนุนในครั้งนี้ เกิดจากการชักชวนหรือตัดสินใจด้วยตนเอง

.....

ปัจจัยที่เอื้อทางการเมืองท้องถิ่น

1. ท่านคิดว่าปัจจัยที่เอื้อทางการเมืองท้องถิ่นที่ทำให้นางยุภาเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีมีปัจจัยอะไรบ้าง

.....

2. ท่านมีกระบวนการอย่างไรในการสนับสนุนนางยุภา และเมื่อนางยุภาได้รับการเลือกตั้งดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีแล้วดำเนินบทบาทอย่างไร ในการบริหารงานเทศบาล

.....

3. กรณีที่นางยุภาเป็นสตรี ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการยอมรับให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมทำงานให้กับสังคมโดยเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

.....

.....

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ผู้วิจัยได้แบ่งแยก ประเด็น ในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

1. วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์
2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

ตอนที่ 1 วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

จากการสัมภาษณ์นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชน (ดังที่ได้มีการให้รายละเอียดไว้แล้วในบทที่ 3) พบว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้มาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งถือเป็น **ผู้นำสตรีคนแรก** ที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ซึ่งค่อนข้างจำกัดด้วยสภาพพื้นที่และการคมนาคม พื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านเป็นพื้นที่ห่างไกล การเดินทางค่อนข้างลำบาก การคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากไม่มีรถโดยสารสาธารณะ ซึ่งชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลปัวเป็นพื้นที่ที่ห่างไกล ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งน้อย ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยว เชิงระบบนิเวศไปเที่ยวจำนวนมาก ทำให้การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีการตื่นตัวทางการเมืองน้อย ภายใต้ทัศนคติเชิงบวกที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ตัดสินใจเข้ามาในเวทีการเมืองครั้งนี้เป็นครั้งแรกอย่างเต็มตัว ในการลงสมัครนายกเทศมนตรีตำบลปัว ภายใต้ชื่อทีม “เพื่อปัว” โดยมีสมาชิกในทีมทั้งหมด 12 คน แบ่งออกเป็น 2 เขต เขตละ 6 คน (ดังจะได้นำเสนอต่อไป) การเข้าสู่การเมืองของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ นั้น มีคู่แข่งผู้สมัครเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ทั้งหมด 3 ทีม (ดังจะได้นำเสนอต่อไป) ซึ่งทีมที่ 1 เคยเป็นนายกเทศมนตรีคนเดิม ทีมที่ 2 และทีมที่ 3 เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่า ด้วยความที่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีบทบาทหน้าที่และคลุกคลีอยู่กับประชาชน คือ การเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ได้ทำงานเพื่อประชาชนมาก่อน รวมไปถึงบทบาทหน้าที่อื่นๆ ทำ

ให้มีความคุ้นหน้าคุ้นตากับประชาชนเป็นอย่างดี ประชาชนจึงเกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่น จึงอาจเป็นเหตุให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีตำบลบัว ไฉนวันที่ 28 มีนาคม 2564 ในครั้งที่ผ่านมามีคำขวัญการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคนเมืองบัว”

จากการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ตัดสินใจเข้ามาในเวทีการเมืองท้องถิ่น ด้วยเหตุที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นเขตเทศบาลตำบลบัว เนื่องจากตนเองทำงานอยู่ในพื้นที่และคลุกคลีอยู่กับประชาชนมานาน เพราะก่อนที่จะก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีนั้น นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้ทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มากกว่า 10 ปี เคยเป็นสมาชิกกองอาสา รักษาดินแดนอำเภอบัว ประธานนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนน่าน เป็นผู้จัดการรายการสถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุแดนพนา FM 105.50 MHz ในนามดีเจสาวพาเพลิน สาวอารมณ์ดี ออกอากาศครั้งละ 2 ชั่วโมง และความถี่สัปดาห์ละ 3 - 4 วัน และปัจจุบันยังออกอากาศอยู่ เป็นพิธีกรในงานสำคัญต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอหรือชุมชนและได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นที่ 5 “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย”, รางวัลผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยม (แหวนทองคำ), รางวัลชนะเลิศผู้ใหญ่บ้านสตรีดีเด่นระดับจังหวัด, รางวัลชนะเลิศสตรีดีเด่นด้านการพัฒนาชุมชนระดับจังหวัดฯลฯ เป็นต้น ประสบการณ์การได้รับรางวัลต่างๆ และการได้รับการยอมรับจากการทำงาน รวมถึงความคุ้นเคยกับประชาชนเป็นอย่างมาก ทำให้สามารถรับรู้ถึงปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ จึงอยากเข้ามาแก้ปัญหาและพัฒนาบ้านเกิดของตนเองให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ใช้วิธีการลงพื้นที่เคาะประตูบ้านเพื่อขอคะแนนเสียงจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง และไม่มีนักการเมืองระดับชาติมาช่วยสนับสนุนแต่ประการใด ประชาชนใช้สิทธิ์เลือกตั้งโดยพิจารณาจากคุณสมบัติส่วนบุคคลและใช้ผลงานเป็นที่ประจักษ์ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นตัวตัดสินในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลบัว ร่วมกับทีมงานชื่อทีม “เพื่อบัว” ภายใต้นโยบาย “มุ่งมั่น จริงใจ โปร่งใส รับผิดชอบต่อประชาชน” ทำให้ชนะการเลือกตั้งจากประชากรทั้ง 13 หมู่บ้านในเขตพื้นที่ หลังชนะการเลือกตั้งนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ได้มีความสามารถในการบริหารงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญกับโครงการที่ต้องดำเนินการด่วนที่สุดและสำคัญที่สุดมาก่อน เช่น การผลักดันงบประมาณผ่านสภาเทศบาลตำบลบัว ในการจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการ พนักงานเทศบาล และผลักดันงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐาน ให้แล้วเสร็จทุกโครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วนของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อน ประเด็นนี้ทำให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์มีผลงานที่ได้รับการยอมรับ นอกเหนือไปจากคุณสมบัติส่วนบุคคลของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน มีสัมพันธ์ไมตรีร่วมกัน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ราบรื่น เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานที่จะขับเคลื่อนงานร่วมกัน

การเลือกตั้งเทศบาลตำบลปัวในวันที่ 28 มีนาคม 2564 เดิมมีผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวจำนวน 3 คนประกอบด้วยทีมที่ 1 ซึ่งเคยเป็นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีส่วนทีมที่ 2 และทีมที่ 3 เป็นผู้สมัครนายกเทศมนตรีหน้าใหม่ ตามประกาศผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลปัว ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564 และมีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 39 คน โดยเขตเลือกตั้งที่ 1 มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 21 คนและเขต 2 จำนวน 18 คน กลุ่มเพื่อปัว คือทีมที่ 3 ซึ่งจากผลการเลือกตั้งในวันที่ 28 มีนาคม 2564 ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนน 2,351 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 42.92 สามารถเข้าเป็นสมาชิกเทศบาลตำบลปัวจำนวน 6 คนและอีก 2 ทีมได้สมาชิกสภาเทศบาลรวมกัน 5 คน เป็นผู้สมัครอิสระจำนวน 1 คน

สำหรับการประสานงานระหว่างนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กับสมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัวนั้น ได้นำหลักการแก้ไขปัญหามาเป็นประเด็นในการพิจารณาร่วมกันในสภาไม่ได้พิจารณาโดยใช้หลักฝ่ายไหนมากเป็นผู้ชนะ แต่ใช้หลักการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยยึดปัญหาประชาชนเป็นสำคัญ มีการเจรจาและต่อรองผลประโยชน์ระหว่างนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กับกลุ่มการเมืองคู่แข่ง จะเห็นได้จากการที่มีสมาชิกสภาเทศบาลจากคณะเพื่อปัวอยู่ 6 คนเข้าร่วมกับฝ่ายค้านอีก 5 คนและอิสระอีก 1 คน แต่การขับเคลื่อนงานของเทศบาลตำบลปัวก็สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิเคราะห์วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เนื่องจากขณะนั้นเทศบาลตำบลปัว มีการแข่งขันทางการเมือง ประชาชนมีความเบื่อหน่ายกับนักการเมืองท้องถิ่น นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จึงตัดสินใจด้วยตนเองในการลงสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว อีกทั้งต้องการทำงานเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ส่วนในเรื่องวิธีการและกระบวนการในการดำเนินงานเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งนั้น ได้มีการวางแผนล่วงหน้าก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยกำหนดเป็นนโยบาย นำแนวทางการบริหารงานที่เคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาก่อน มาปรับใช้ในการบริหารงานเทศบาลตำบลปัว ในเรื่องของการหาเสียงนั้นใช้วิธีการเดินเคาะประตูบ้านหาเสียง โดยนำนโยบายของทีม “เพื่อปัว” และผลงานที่ตนเองได้รับเป็นที่ประจักษ์ที่ผ่านมาเป็นสารในการสื่อความ เพื่อขอคะแนนเสียงจากประชาชน

“สาเหตุในการลงสมัครรับเลือกตั้งคือ ขณะนั้นเทศบาลตำบลปัว มีการแข่งขันทางการเมือง ซึ่งประชาชนมีความเบื่อหน่ายกับการเมืองท้องถิ่น จึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี” (นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ สัมภาษณ์วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566) ด้วยความเป็นคนในพื้นที่ ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้หาเสียงกับประชาชนทุกครั้งเวียน อีกทั้งด้วยบทบาทหน้าที่เดิมคือ การเป็นผู้ใหญ่บ้านร้องที่ได้ทำงานแก้ไขปัญหาร่วมกับประชาชนมาก่อน รวมไปถึงบทบาทหน้าที่อื่นอีกหลายบทบาท ทำให้ได้รับการยอมรับ เกิดความไว้วางใจ และเชื่อมั่นในตัว

ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จนนำไปสู่การชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 28 มีนาคม 2564 ในครั้งนั้น ผ่านสโลแกนที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคนเมืองปัว”

นโยบายเร่งด่วนที่ต้องทำทันที เพื่อความสุขของคนเมืองปัว มีดังนี้

1) สะดวก สะอาด ปลอดภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

- น้ำไหล ไฟสว่าง ถนนต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นแอสฟัลท์ (ถนนดำ)พร้อมติดตั้งกล้อง CCTV ในชุมชนเพื่อความปลอดภัย

- ปรับปรุงตลาดสดเทศบาลให้สะอาด จัดเก็บขยะอย่างเป็นระบบ และนำซื้อ

- ขุดลอกคูคลองและลำเหมือง เพื่อใช้ในการเกษตรทุกฤดูกาล

2) ส่งเสริมการศึกษา กีฬาและนันทนาการ

- ส่งเสริมการศึกษาให้ก้าวทันสมัย ในยุค Social Media เพราะเทคโนโลยี คือ ส่วนสำคัญในการศึกษาออนไลน์

- ปรับปรุงสวนสาธารณะ เป็นสถานที่ออกกำลังกาย และจัดกิจกรรมการกีฬาที่ได้มาตรฐาน

3) ส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างอาชีพ สร้างรายได้

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ Green Season , High Season

- พัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบคลองสวยน้ำใส และจัดตั้งตลาดริมน้ำชุมชนให้เป็น Landmark แห่งใหม่ของอำเภอปัว

- สนับสนุนการจัดถนนคนเดิน ให้เป็นระบบและสอดคล้องต่อวิถีชุมชน

- ผลักดันการจำหน่ายสินค้า OTOP

4) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาชาวบ้าน

- สนับสนุนศิลปวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของแต่ละชุมชน การแสดงพื้นบ้าน

- สนับสนุนประเพณีกีฬาแข่งเรือ, วันลอยกระทง, วันสงกรานต์ อย่างต่อเนื่อง

- ปรับปรุงโรงพักเก่าให้เป็นจุดเช็คอิน ถ่ายรูป สถาปัตยกรรมดั้งเดิม ๆ

5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วม ควบคู่การบริหารจัดการที่ดี

- ส่งเสริมสวัสดิการอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน, ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ให้ดียิ่งขึ้น และมีความเข้มแข็ง

- ประชาชนมีส่วนร่วม บริการฉับไว โปร่งใส ตรวจสอบได้ จัดให้มีเทศบาลสัญจรเยี่ยมหมู่บ้านทุกเดือน

นอกเหนือจากรางวัลแห่งความภาคภูมิใจ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ยังได้รับประกาศนียบัตร โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบบริการการดูแลระยะยาว

สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เทศบาลตำบลปัว ภายใต้บริบทของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชปัว, โล่รางวัลชนะเลิศผลงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ดีเด่น (A) ระดับอำเภอและระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 ,ได้รับพระราชทานโล่ประกาศ เกียรติคุณจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เนื่องในโอกาสเป็นหมู่บ้านที่มีความมั่นคงดำเนินงานโครงการเฉลิมพระเกียรติ 57 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์ ประจำปี พุทธศักราช 2557, รางวัลประกาศเกียรติคุณ โครงการส่งเสริมบทบาททำนุผู้ใหญ่วัยบ้านสตรีดีเด่น เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา, รางวัลจากสำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ 2 จังหวัดลำปาง เป็นชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ดีเยี่ยมระดับภาค รางวัลชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านต้นแบบผลิตผักปลอดภัยระดับจังหวัด ประจำปี 2555 เกียรติบัตร เป็นบุคคลที่มีผลงานด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมดีเด่น ประจำปี 2558 องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านร่วมกับชมรมอาสาสมัครไทย จังหวัดน่าน

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลงานของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีความหลากหลาย ไม่ได้มีจุดแข็งเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่ผลงานจะเล็กหรือใหญ่ ขึ้นอยู่กับแขนงของรางวัลเหล่านั้น จากผลงานเหล่านี้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่ายุทธศาสตร์ในการพัฒนาเทศบาลตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นการนำประสบการณ์ในอดีตที่เคยเป็นผู้บริหารท้องถิ่นคือ ผู้ใหญ่บ้านบ้านร้อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน มาช่วยในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อเข้าถึงปัญหาของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมและรวดเร็ว โดยกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการบริหารงานเทศบาลตำบลปัว

การเข้าสู่ตำแหน่งของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้ตัดสินใจลาออกจากผู้ใหญ่บ้านบ้านร้อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2564 และสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566 โดยในอดีตเมื่อพ.ศ. 2563 นายชนาธิป เสมี่ยม นายอำเภอปัว ขณะนั้น ได้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน ให้นำน้ำไปร่วมบริจาคงานสีดา ผู้ที่ยากไร้ยากจน ไปช่วยผู้ที่เปราะบาง ซึ่งน้ำเป็นปัจจัย 4 ที่มีความจำเป็นและมีราคาไม่แพง โดยไม่นำเงินมาเป็นปัจจัยหลักในการหาเสียง สำหรับวิธีการในการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว คือ

- 1) คัดเลือกทีมคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลให้ครบ เน้นการทำงานเป็นทีม โดยเปิดเผย โปร่งใส เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ภายใต้ทีม “เพื่อปัว”
- 2) นำเสนอนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ที่เร่งด่วน ผ่านกลวิธีการลงมือปฏิบัติแบบทำทันที มีการประชาสัมพันธ์นโยบายให้ชัดเจนและเข้าถึงประชาชน
- 3) ใช้วิธีเคาะประตูบ้านทุกครัวเรือน เพื่อรับฟังปัญหาพร้อมกับประชาชนในพื้นที่พร้อมทั้งทีมงาน
- 4) มีการประชาสัมพันธ์หาเสียงเลือกตั้งที่หลากหลายช่องทางให้เข้าถึงคนทุกกลุ่มดังนี้
  - ผ่านวิทยุชุมชน
  - ผ่านกลุ่มพัฒนาสตรี

- ผ่านทีมผู้สนับสนุนผู้ประกอบการ
- ผ่านนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน
- ผ่านแกนนำหมู่บ้าน

5) ร่วมกิจกรรมหมู่บ้าน ทั้งงานส่วนรวมและงานส่วนตัว ทั้งงานมงคลและอวมงคล

6) มีการสื่อสารที่เป็นมิตรกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทุกทีม

7) มีการรวมกลุ่มแกนนำและสร้างทีมงานช่วยเหลือเสียงเลือกตั้ง เพื่อขอคะแนนเสียงและกำหนดนโยบายหาเสียงร่วมกัน ได้แก่ กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มนักศึกษา กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น

"ปัจจัยที่ทำให้ได้รับรางวัล ทั้งในฐานะส่วนตัวและฐานะผู้บริหารท้องถิ่น เกิดจากการที่ได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ศึกษาตามตัวชี้วัดและมีหลักวิชาการสนับสนุน จึงเป็นสาเหตุให้ได้รับรางวัลต่างๆ เช่น รางวัลจากสำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ 2 จังหวัดลำปาง เป็นชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ดีเยี่ยม ระดับภาค รางวัลชนะเลิศ การประกวดหมู่บ้านต้นแบบผลิตภัณฑ์ปลอดภัยระดับจังหวัดน่าน " **ใครๆ ที่คิดว่ามีเงินแล้วจะใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้งทั้งหมดนั้นคิดผิด เพราะว่าข้อเท็จจริงแล้วนั้นเงินสามารถใช้ในการเลือกตั้งได้เพียง 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น**" อีกร้อยละ ๘๐ เกิดจากการตัดสินใจของประชาชนผ่านการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร ความไว้วางใจและผลงานในอดีตที่ผ่านมา เมื่อชนะการเลือกตั้งแล้วก็ต้องทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน ถึงจะได้ใจประชาชน (สัมภาษณ์วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566) นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ตอบข้อซักถามของผู้วิจัยในเรื่องวิธีเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

สำหรับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นนั้น นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เป็นบุคคลที่มีความตั้งใจมุ่งมั่น เสียสละ จิตอาสา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้เกิดการยอมรับของประชาชนและทุกภาคส่วน นอกเหนือไปจากการเป็นผู้มีความรู้ การศึกษา ทักษะคิดเชิงบวกที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยนำประสบการณ์ในอดีตที่เคยเป็นผู้ปกครองท้องถิ่นคือผู้ใหญ่บ้านบ้านร้อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน มาช่วยในการบริหารงานของเทศบาลตำบลปัว เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง การหาเสียงในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวครั้งนี้ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ไม่ใช้เงินในการซื้อเสียงเพื่อเข้าสู่ตำแหน่ง แต่จะเป็นไปแบบใช้วิธีการลงพื้นที่เคาะประตูบ้านร่วมกับทีมเพื่อไปขอคะแนนเสียงจากประชาชน และไม่มีการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับสูง เช่น นักการเมืองระดับจังหวัด หรือนักการเมืองระดับชาติให้การสนับสนุน (สัมภาษณ์วันที่ 8,9,14,15,19 พฤศจิกายน 2566 จำนวน 5 ครั้ง) กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ตอบข้อซักถามของผู้วิจัยในเรื่องของวิธีที่สนับสนุนการเลือกตั้ง กล่าวได้ว่าความสำเร็จของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มาจากฐานอำนาจส่วนบุคคลที่เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลปัว

ส่วนมุมมองผู้ให้การสนับสนุนนั้นให้น้ำหนักกับวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่าของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งมีการรวมกลุ่มภายใต้ “ทีมเพื่อป่า” ที่มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ ผ่านคำขอร้องการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคนเมืองป่า” และใช้วิธีชักชวนกลุ่มการเมืองท้องถิ่นแบบสหวิชาชีพ ทั้งอดีตประธานสภาเทศบาล อดีตผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการครูบ้านาญ ผู้จัดการรายการสถานีวิทยุ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้ามาร่วมทำงาน และชักชวนทีมงานที่มีศักยภาพมาช่วยงาน และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลป่ามาร่วมจัดตั้งทีมงานทำให้ชนะการเลือกตั้งนายกเทศบาลตำบลป่า (สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2566) นางสาวประกอบ พรหมมี ตอบข้อซักถามผู้วิจัยในเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนให้เข้าสู่ตำแหน่ง

ส่วนในเรื่องการให้การสนับสนุนเกิดจากการชักชวนหรือตัดสินใจด้วยตนเองนั้น ขอแยกตอบเป็นสองประเด็นด้วยกันคือประเด็นที่หนึ่งคือ การที่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีประสบการณ์เป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านร่อง ตำบลป่า อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ถึงแม้ไม่มีนักการเมืองที่สูงชั้นให้การสนับสนุน แต่ดูจากผลงานและรางวัลที่ได้รับ ที่ประสบความสำเร็จ และประเด็นที่สอง คืออยากให้เห็นเทศบาลตำบลป่า เจริญก้าวหน้า มีการบริหารจัดการที่ดี เพราะว่าผู้บริหารงานที่ผ่านมาไม่ได้สร้างความเจริญให้กับเทศบาลตำบลป่า เพราะว่าแตกแยก ซึ่งดีซึ่งเด่นทำงานไม่เป็นเอกภาพเดียวกัน จึงมีความคิดที่จะสร้างทีมงานที่ดีเพื่อมาบริหารงานเทศบาลตำบลป่าให้เจริญก้าวหน้า

การใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อขอคะแนนเสียงโดยใช้วิธีการเดินเคาะประตูบ้าน ร่วมกับทีมเพื่อป่า เพื่อรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยมีการประชาสัมพันธ์ทั้งผ่านพับ ป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ผ่านวิทยุชุมชน ผ่านกลุ่มพัฒนาสตรี ผ่านทีมผู้สนับสนุน ผู้ประกอบการ, นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน และผ่านแกนนำหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการร่วมกิจกรรมหมู่บ้าน ในงานส่วนรวมและงานส่วนตัวทั้งมงคลและอวมงคล รวมทั้งใช้วิธีการสื่อสารที่เป็นมิตร โดยไม่โจมตีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทุกทีม เน้นการหาเสียงโดยสันติวิธี และยังใช้สื่อเป็นเครื่องมือ ซึ่งถือว่าเป็นฐานอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

“แม้จะได้รับชัยชนะมาแล้วแต่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์และทีมงานก็ยังคงให้ความสำคัญกับการเข้าถึงประชาชนและเน้นการแก้ไขปัญหาให้รวดเร็ว โดยใช้วิธีการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมกับทีม รับฟังความคิดเห็นของทีมงานทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ ให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด มีการมอบหมายและแบ่งงานให้รองนายกเทศมนตรีรักษาการแทนตามสายการบังคับบัญชา โดยเน้นการประชุมเพื่อซักซ้อมแนวทางและแก้ไขปัญหา ในส่วนของหัวหน้าส่วนราชการในเทศบาลตำบลป่า นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จะประชุมเดือนละ 1 ครั้ง และ

สำหรับคณะผู้บริหารจะมีการประชุมปรึกษาหารือก่อนที่มีการประชุมสภา และจะมีการประชุมนอกรอบก่อน เพื่อชี้แจงให้แก่สมาชิกสภาเทศบาลทราบเกี่ยวกับการร่างเทศบัญญัติหรือการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้สมาชิกสภาเทศบาลรับรู้ รับทราบและทำความเข้าใจก่อนที่จะเข้าประชุมสภาเทศบาล” (สัมภาษณ์วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566) นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ตอบข้อซักถามของผู้วิจัยในเรื่องของปัจจัยที่สนับสนุนให้ตนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

เมื่อมีการเลือกตั้งจากการสัมภาษณ์กลุ่มสื่อสารมวลชน สรุปได้ว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มสื่อสารมวลชนแสดงให้เห็นว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เป็นคนที่ตั้งใจทำงานและจริงจังในการแก้ปัญหาให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปัว เป็นคนมีจิตอาสา มีนโยบายที่สานต่อในการพัฒนาเทศบาลตำบลปัว มีทีมงานที่ดี จึงเป็นที่ยอมรับในวงสื่อสารมวลชนในอำเภอปัว และจังหวัดน่าน

“การทำงานเป็นไปแบบมีการประชาสัมพันธ์การทำงานให้ประชาชนได้ทราบถึงผลงานโดยตลอด ผ่านการให้สัมภาษณ์ถึงผลการดำเนินงานและแผนการทำงานในอนาคตอีกด้วย จึงทำให้ประชาชนมองเห็นผลความสำเร็จของการทำงาน ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี และสะท้อนให้เห็นการทำงานมีประสิทธิภาพของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัวควบคู่กันไป การมีสื่ออยู่ในมือ เป็นความได้เปรียบอีกประการหนึ่งต่อกรณีความสำเร็จของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์และทีมงาน เพราะสื่อย่อมมีผลต่อแนวความคิดและการตัดสินใจของประชาชน ดังนั้นการใช้สื่อ ทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและสถานีวิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือจึงนับว่าเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองด้วยเช่นกัน” (นางสาวประกอบ พรหมมี ผู้จัดการรายการวิทยุชุมชน สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

“กระบวนการและวิธีการที่ได้ให้การสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้น ได้ร่วมวางแผนในการทำงาน ให้คำปรึกษาเวลาที่เกิดปัญหาและอุปสรรค เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน” (สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2566) นายธวัช พรหมรักษ์ และนายกิตติกาจ เกียรติมหาชัย ทั้งสองนี้การเมืองท้องถิ่น มีแนวคิดไปในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการและวิธีการในการสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้นได้ร่วมวางแผนในการทำงานโดยที่ตนจะทำหน้าที่ดูแลงานด้านระเบียบและกฎหมาย เทศบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลและดูแลงานในเขตที่ตนเองรับผิดชอบ โดยร่วมทำงานกับผู้นำชุมชนในเขตรับผิดชอบในเขตเทศบาลตำบลปัว

กล่าวคือ นายธวัช อัจฉริยกุล นายพูลสวัสดิ์ ศิริรัตน์ และนางวัฒนา พงษ์สุภา ทั้ง 3 คน ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัว ล้วนมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการและวิธีการในการสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้นจะมีส่วนช่วยดูแลฐานคะแนนเสียงในพื้นที่ในเขตรับผิดชอบที่ตนเองดูแลและรับผิดชอบ เพื่อรักษาคะแนนเสียงเมื่อมีการเลือกตั้ง เพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง แต่ก็ยังมีผู้ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เพราะว่าเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการและวิธีการในการสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เช่น ร้อยตรีพนม เนตรทิพย์

ในส่วนนายสิงห์ ชาวแหลง กล่าวว่า "ได้สนับสนุนเมื่อครั้งก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อลงพื้นที่หาเสียงก็ได้ให้การสนับสนุนและพูดถึงนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ว่าเป็นคนเก่ง "แต่ตนไม่ได้หาเสียงร่วมกัน โดยต่างคนต่างหาเสียง" (นายสิงห์ ชาวแหลง สมาชิกสภาเทศบาล สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

นายสิงห์ ชาวแหลง ยังได้กล่าวด้วยว่า "ผมเชื่อว่าไม่มีผู้สนับสนุนที่เป็นการเมืองระดับสูง ไม่ใช้เงินเป็นปัจจัยในการเข้าสู่ตำแหน่ง เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านมีเงินเดือนเพียง 8,000 บาท จึงไม่มีต้นทุนปัจจัยทางการเงินและทีมคู่แข่งอื่นที่ใช้เงินเป็นปัจจัยในการเข้าสู่ตำแหน่งมากกว่า" ลักษณะการทำงานของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีแม้จะไม่ได้ทันท่วงที เนื่องจากมีเรื่องระเบียบกฎหมายกำหนดไว้ โดยการทำงานปีที่ 1 ได้เสนอนโยบายในการขอปรับงบประมาณในกองงานต่างๆ ในเทศบาลตำบลบัว เพื่อให้มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ สำหรับข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างให้มีความพร้อมในการทำงานมากที่สุด ส่วนปีที่ 2 เป็นการอนุมัติงบประมาณพัฒนาแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลัก เวลามีปัญหาจะมีการประชุมร่วมกันทั้งฝ่ายการเมือง และฝ่ายข้าราชการประจำ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วน ผู้นำอย่างนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ยังมีการทำงานในลักษณะเปิดกว้าง มีการวางตัวที่เป็นกลาง ไม่กีดกันลูกน้องทุกคนให้การยอมรับโดยไม่มีปัญหาเรื่องเพศ เทศบาลตำบลบัว ไม่เคยมีนายกที่เป็นสตรีเข้ามาดำรงตำแหน่งมาก่อน แต่สมาชิกสภาเทศบาลเคยมีสตรีที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ดี ที่มีสตรีมีโอกาสได้มาทำงานในส่วนนี้ ซึ่งช่วยเสริมโอกาสให้กับชัยชนะของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

"ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท่านสนับสนุน คือ เป็นผู้ใหญ่บ้านมาก่อนและเห็นความตั้งใจของผู้ใหญ่บ้าน มีความมุ่งมั่น ตั้งใจซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการได้รับการยอมรับให้เข้าสู่ตำแหน่งโดย นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ให้เป็นแบบอย่าง มีผลงานการพัฒนาในหมู่บ้านที่เป็นที่ประจักษ์ และยังมีความสามารถในการขอความร่วมมือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับหมู่บ้าน มีนโยบายที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงกับปัญหาที่ได้รับความเดือดร้อนจริงๆ" (นายพลสวัสดิ์ ศิริรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาล สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2566)

เมื่อเข้าสู่ตำแหน่งแล้วได้มีการดำเนินงานตามนโยบายแม้บางส่วนที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากขัดต่อระเบียบกฎหมาย แต่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ได้ประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะส่วนราชการในระดับอำเภอ และส่วนราชการในพื้นที่ ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาได้ และสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชน แต่ไม่เป็นที่พึงพอใจของข้าราชการ พนักงานบางส่วน เนื่องจากต้องทำงานรวดเร็วกับการกิจที่มอบหมาย และงานบางอย่างต้องปฏิบัติราชการในวันหยุดราชการ แต่ก็หาข้ออุปสรรคใหญ่ ด้วยเหตุว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ นั้นมี "วิธีการวางรากฐานทางการเมือง คือการเป็นผู้นำท้องถิ่นมีเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยไม่คิดถึง

ประโยชน์ส่วนตัว มีความเสียสละ มีจิตอาสาช่วยเหลือทุกคน” (นายแดน จิตอารี อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน,ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลปัว สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2566)

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบว่า การเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปัว มีกลุ่มที่มีบทบาทอยู่ 2 ลักษณะ คือ กลุ่มธุรกิจ และกลุ่มที่เป็นฐานเสียงส่วนใหญ่คือ กลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ได้ช่วยขยายภาพการเชื่อมโยงภาพรวมของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นจังหวัดน่านและการติดต่อประสานงานกันเห็นว่า “นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีการทำงานที่ดี มีการประสานงาน มีการร่วมกันทำงานที่ดี แต่ในการบริหารงานของเทศบาลนั้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานของนายกเทศมนตรีตำบลปัว แต่จะมีส่วนในการสนับสนุน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังการได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการเกื้อหนุนภาพ แม้จะยังมีปัญหาเรื่องการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านอยู่บ้างบางเรื่อง” (นางวิวัฒนา พงษ์สุภา อดีตสมาชิกสภาเทศบาล,ร้อยตรี พนม เนตรทิพย์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน สัมภาษณ์ 8 พฤศจิกายน 2566) และนายสมชาย สุวัฒนา กล่าวว่า “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองในระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปัวในอดีตและปัจจุบัน มีความคิดเห็นว่าการเมืองในระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปัว ในอดีตจะอยู่ในกลุ่มการเมืองเดิมๆ และการต่อสู้ไม่ค่อยรุนแรง และมีบทบาทไม่มาก แต่ในปัจจุบันไม่มีการผูกขาดอำนาจทางการเมืองของกลุ่มเดิมและนักพัฒนารุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทในการพัฒนามาก่อน ทำให้นักพัฒนามีส่วนกับการเมืองในปัจจุบัน และยังเข้ามามีบทบาททางการเมืองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปัว ได้มีโอกาสแสดงความรู้ ความสามารถและเข้ามามีบทบาททางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เอง ที่ได้เอื้อโอกาสในการประสบความสำเร็จให้กับนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เนื่องจากนางยุภาและทีมงานมีผลงานเป็นที่ประจักษ์เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จึงไม่ยากที่จะทำให้ผู้คนในท้องถิ่น เกิดความเชื่อมั่นและให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะการสร้างทีมงาน ที่มีส่วนช่วยสร้างความชัดเจนให้กับนโยบายที่มีลักษณะครอบคลุมสหสาขาอาชีพ”

(ประมวลสรุปจากการสัมภาษณ์ นายวิรัช เอื้ออารีราษฎร์ และนายสมชาย สุวัฒนา อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้ง สัมภาษณ์ 9 และ 15 พฤศจิกายน 2566)

“ในอดีตที่ผ่านกลุ่มพัฒนาสตรีมีส่วนสำคัญไม่น้อยต่อเส้นทางแห่งความสำเร็จทางการเมืองท้องถิ่นของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งการเป็นประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัวมีส่วนการให้การสนับสนุน และในขณะนั้นการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปัว มีการแข่งขันทางการเมืองกำนัน - ผู้ใหญ่บ้านหลายท่านในเขตเทศบาลตำบลปัว ซึ่งประกอบด้วยนายวิสิทธิ์ ธีรธาราธิคุณ อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านแก้ม หมู่ 5 และนางกัญญา อุทุมพร อดีตผู้ใหญ่บ้าน บ้านสวนดอกซึ่งได้ปรึกษาหารือกับนางจิตรา สารเทพ เพื่อขอให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี

เพื่อช่วยผลักดันการทำงานของกลุ่มพัฒนาสตรีให้มีบทบาทมากขึ้น” (นางจิตรา สารเทพ สมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอป่า สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2566)

“บทบาทของกลุ่มพัฒนาสตรี ในอดีตนั้นไม่มีผลต่อการเลือกตั้งแต่ยังได้อำนาจทางการเมืองเดิม และมีจัดตั้งขึ้นใหม่โดยทางกลุ่มพัฒนาได้สนับสนุนการช่วยเหลือเลือกตั้ง จนได้รับการเลือกตั้งทั้งหมด ช่วยให้การเมืองในเขตเทศบาลตำบลป่าผ่านการล้มลุกคลุกคลานในช่วงก่อนหน้าไป ได้ และเมื่อนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งยังได้ “มีนโยบายหาเสียงให้ความสำคัญกับการผลักดันบทบาทสตรีในสังคม และด้านสาธารณสุขปลอดภัยพื้นฐาน ด้วยการทำถนนลูกรังให้เป็นคอนกรีตเพื่อพัฒนาสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นจุดศูนย์กลางเมืองน่านอนบน” (นางศิรินาฏ แสงรุ่ง สมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอป่า สัมภาษณ์ 16 สิงหาคม 2566)

แน่นอนว่าการได้รับการยอมรับและการประสานความร่วมมือกับสื่อท้องถิ่น ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ประสบความสำเร็จดังได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้บ้างแล้วโดยสื่อสำคัญคือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น ส่วนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงผลงานมาโดยตลอด ผ่านการให้สัมภาษณ์ทุกสัปดาห์และยังขอตั้งสถานีวิทยุชุมชนของเทศบาลออกอากาศประชาสัมพันธ์ผลการทำกรงานทุกๆ วันอีกด้วย กล่าวคือ การมีสื่ออยู่ในมือ ความได้เปรียบของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เพราะสื่อย่อมมีผลต่อแนวความคิดและการตัดสินใจของประชาชน (นายกิตติกาจ เกียรติมหาชัย นายกสมาคมสื่อสารมวลชนให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลป่าและนางสาวประกอบ พรหมมี ผู้จัดการรายการวิทยุชุมชน สัมภาษณ์ 16 สิงหาคม 2566)

“วิธีเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เป็นผู้นำในการทำงานและติดตามงาน มีความเห็นใจกับทุกคนที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนมีรางวัลที่เป็นผลงานเป็นที่ยอมรับอย่างมากมาย และที่สำคัญนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นที่รู้จักของผู้ติดตามรายการวิทยุชุมชนเนื่องจากมีอัตลักษณ์และมีมนุษยสัมพันธ์ดี จึงทำให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลป่า” (นายอดิศร ไชสุภา นางสาวปัญญาศิลป์ วรรณภพ และนางรัชยา บุญเทพ ผู้ติดตามสถานีวิทยุชุมชน สัมภาษณ์ 14 สิงหาคม 2566)

ดังนั้น การใช้สื่อเป็นเครื่องมือจึงนับว่าเป็นการใช้สื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามจากระยะเวลาที่ผ่านมากคงเป็นบทพิสูจน์ได้ในระดับหนึ่งว่า นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีฐานอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ข้างต้น ว่าจะยังเป็นเครื่องมือสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้อีกนานหรือไม่เพียงใด ทิศนะข้างต้นช่วยยืนยันความสำคัญของสื่อมวลชนต่อชัยชนะของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ยิ่งเพื่อสอดรับไปกับบทบาทและประสบการณ์ของตัวนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ต่อกลุ่มสังคม เช่น กลุ่มศึกษาวิทยาลัยชุมชน ก็ยังเป็นอีกหนึ่งเส้นทางในการแสดงศักยภาพของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ที่

เคยเป็นประธานนักศึกษาที่เก่ง มีความรู้ความสามารถ เป็นบุคคลที่มีความเสียสละ มีจิตอาสาขณะที่ได้ร่วมงานกัน และพลองสมัครรับเลือกตั้ง ทางนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนก็ให้การสนับสนุนให้ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัว (นายพงศธร ต๊ะแก้วและนางสาวณิชาวรรณ อิทธิรงค์ กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2566)

นโยบายการหาเสียงที่มีแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ทำให้ได้รับการยอมรับอย่างดีจากภาคเอกชนซึ่งเมื่อก่อนนั้นมีปัญหาอย่างมากในเรื่องปัญหาภาวะเศรษฐกิจซบเซา นักท่องเที่ยวจำนวนน้อย แต่เมื่อ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างอาชีพ สร้างรายได้ เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ Green Season , High Season และจะมีการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบคลองสวยน้ำใส และจัดตั้งตลาดชุมชนให้เป็น Landmark แห่งใหม่ของอำเภอปัว และสนับสนุนการจัดถนนคนเดินให้เป็นระบบและสอดคล้องต่อวิถีชุมชน ตลอดจนการจำหน่ายสินค้า OTOP งานประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง งานกว้าง ของดีอำเภอปัว งานอะโวคาโดซึ่งปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวในอำเภอปัวคึกคักมากขึ้น (นายเกริกชัย อาจผดุง ผู้ประกอบการห้างร้าน สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2566) การสร้างอาชีพผ่านนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นแรงดึงดูดสำคัญเช่นกัน ต่อความสำเร็จในการได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ นโยบายทำถนนคนเดิน นโยบายด้านการพัฒนาสภาพการคมนาคม และการรักษาความสะอาดของชุมชน จึงเป็นปัจจัยสำคัญเช่นกันต่อการประสบความสำเร็จของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ โดยเฉพาะจากการสนับสนุนการสร้างทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพัฒนาในอำเภอปัวมาโดยตลอด โดยผลงานเมื่อพิจารณาในเขตเทศบาลตำบลปัว ซึ่งเมื่อก่อนนั้นมีปัญหาอย่างมากในเรื่องการเดินทาง มีถนนบางหมู่บ้านยังเป็นหลุมเป็นบ่อ ขรุขระ ถนนบางสายยังไม่มีไฟฟ้าส่องสว่าง “แต่เมื่อนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ได้เข้ามาทำหน้าที่นายกเทศมนตรีตำบลปัว ได้พัฒนาถนนหนทางเป็นอย่างดี เช่นใน ปัจจุบันนี้ได้พัฒนาทำเป็นถนนคอนกรีตพร้อมท่อระบายน้ำ ถนนลาดยางมะตอยหลายสาย ไฟฟ้าส่องสว่างตามเส้นทางถนนมากขึ้น มีความสะดวกสบายกว่าเมื่อก่อนมาก” (นางจิริรัตน์ ไชยศิลป์ ผู้ประกอบการห้างร้าน สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2566)

ในเรื่องของการรักษาความสะอาดนั้น “ในอดีตที่ผ่านมาและประชาชนที่อยู่ที่นี่ได้ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ทำให้สกปรกมาก เมื่อนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ได้เสนอนโยบายการจัดการขยะและสิ่งแฉะลื้อมให้น้อยลง รวมถึงผลงานที่ผ่านมาที่มีความตั้งใจ มุ่งมั่น จริงจังในการแก้ไขปัญหา จึงมีความเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ จึงสนับสนุนให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ” (นายชาญชัย ชาญมณีเวช ผู้ประกอบการโรงแรม สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2566)

“นโยบายทำถนนคนเดินตรงวงเวียนหอนาฬิกา และนโยบายสร้างตลาดเทศบาลพร้อมติดตั้งท่อระบายน้ำ จัดการในเรื่องความสะอาด จึงช่วยแนะนำให้ผู้ค้า ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในพื้นที่ ให้ช่วยเลือกนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์และทีมงาน เพื่อที่จะส่งเสริมการค้าให้พ่อค้าแม่ค้าทุกๆ วันศุกร์และวันเสาร์ และในทุกเทศกาลปีใหม่จะจัดให้มีกิจกรรมอาหาร เป็นการสร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับพ่อค้าแม่ค้า ไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้ประกอบการในเขตเทศบาลตำบลปัวเท่านั้น แต่กระจายถึงผู้ค้าขายในเขตอำเภอปัวหรืออำเภอใกล้เคียง หรือในต่างจังหวัดก็สามารถมาค้าขายได้ เป็นผลทำให้เงินหมุนเวียนในอำเภอปัวจำนวนมากขึ้น ” (ว่าที่ร้อยโทฤทธิ์กร พิเคราะห์ ผู้ประกอบการโรงแรม สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2566)

ในส่วนของกลุ่มกำนัน- ผู้ใหญ่บ้านชุมชน ทั้ง 13 หมู่บ้าน มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการในการสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ว่าเมื่อถึงเวลาที่จะเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และเลือกสมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัว โดยจะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์การทำงานที่ผ่านมาให้ประชาชนได้ทราบถึงผลงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร เพื่อเปรียบเทียบว่าจะสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์หรือจะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นเพื่อมาบริหารงานเทศบาลตำบลปัว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน ถึงสาเหตุและแรงจูงใจที่ทำให้สนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เนื่องจากได้เห็นการทำงานที่จริงจัง ประกอบกับได้ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน จึงเห็นความสามารถและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการบริหารงาน มีจิตอาสา มีความมุ่งมั่น เพื่อจะได้ช่วยกันพัฒนาอำเภอปัวให้เจริญ และนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ยังเป็นคนที่ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารบ้านเมืองอีกด้วย ในส่วนการให้การสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้นเกิดจากการสมัครใจที่จะร่วมมือในการบริหารงานและพัฒนาเทศบาลตำบลปัว เพราะว่าทราบถึงความตั้งใจที่จะพัฒนาให้เทศบาลตำบลปัว เป็นเมืองน่าอยู่

“ตนเป็นกำนันตำบลปัวได้เห็นการทำงานของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ครั่งดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านที่มีความตั้งใจ มุ่งมั่น เลียดลระ มีจิตอาสา เป็นนักพัฒนาและนักประสานงาน การสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้นเกิดจากแรงจูงใจที่จะขับเคลื่อนงานร่วมกัน จะสามารถพัฒนาหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลปัวให้เจริญก้าวหน้าได้” (นายยงค์ หาญยุทธ กำนันตำบลปัว สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) บ้างก็สนับสนุนเพราะประสบการณ์ตรงในการร่วมทำงานกับนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ในฐานะผู้ใหญ่บ้านร่วมกันเพราะเห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์ และอยากจะทำให้ช่วยเหลือชุมชนร่วมกัน” (นายวิทยา ทนุ ผู้ใหญ่บ้านบ้านไร่รวงทอง สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) ไปจนกระทั่งการสังเกตการณ์ระยะยาวในฐานะผู้อยู่อาศัยร่วมในชุมชนเดียวกัน ทำให้ได้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงมีผลงานสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านบ้านร่อง เช่น มีถนนคอนกรีตและลาดยางมะตอยในหมู่บ้านครบทุกสาย มีการสร้างวัดให้ใหญ่โต มีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดมทุนสร้างวัดได้สวยงาม มีหอประชุมหมู่บ้านขนาดใหญ่ พร้อมทั้งจะจัดกิจกรรมในหมู่บ้าน และสาเหตุจูงใจที่ให้การ

สนับสนุนเพราะว่าได้เห็นผลงานที่ผ่านมาซึ่งเป็นรูปธรรมชัดเจน (นายเจษฎา สุทธิหลวง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านร้อง สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2566) บุคลิก ลักษณะและท่าทีอัยการที่เปิดกว้างก็มีส่วนผลักดันอย่างสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อมองผ่านการร่วมหลากหลายกิจกรรมกับผู้คนในชุมชน ซึ่งชาวชุมชนเห็นประจักษ์ว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีจิตอาสาทั้งในงานมงคล อวมงคล (นายนิคม ไชโย ผู้ใหญ่บ้านป่าหัด และนางทองเงิน กุศลไชยศิลป์ ผู้ใหญ่บ้านขอน สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

สรุปผลการศึกษา ตอนที่ 1 วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชน นำมาประเมินผลและทำการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้นมีวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจ มุ่งมั่น เสียสละ จิตอาสา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้เกิดการยอมรับของประชาชนและทุกภาคส่วน ทั้งเป็นปัจจัยภายใน คือ ความรู้ การศึกษา ทักษะคิด ผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับ ภายใต้ทัศนคติเชิงบวกที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยนำประสบการณ์ในอดีตที่เคยเป็นผู้ปกครองท้องที่คือผู้ใหญ่บ้านบ้านร้อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน มาช่วยในการบริหารงานของเทศบาลตำบลปัว เพื่อเข้าถึงปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง การหาเสียงในการเลือกตั้งใช้วิธีการลงพื้นที่เคาะประตูบ้านเพื่อขอคะแนนจากประชาชน และไม่มีการสนับสนุนจากนักรการเมืองระดับสูง เช่น นักรการเมืองระดับจังหวัด หรือนักรการเมืองระดับชาติ

2) มีการรวมกลุ่มภายใต้ “ทีมเพื่อปัว” พร้อมกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมสามารถแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชนได้ ผ่านคำขวัญการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคนเมืองปัว” และใช้วิธีดึงกลุ่มการเมืองท้องถิ่นแบบสหวิชาชีพ ทั้งอดีตประธานสภาเทศบาล อดีตผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการครูบ้านญาติผู้จัดรายการสถานีวิทยุ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เข้าร่วมทำงาน และดึงคนที่มีศักยภาพมาช่วยงาน และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัวมาร่วมจัดตั้งทีมงานทำให้ชนะการเลือกตั้งนายกเทศบาลตำบลปัว

3) การใช้กลวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง นอกเหนือจากการเคาะประตูบ้านเพื่อรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ยังมีการใช้สื่อเป็นเครื่องมือทั้งแผ่นพับ ป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านวิทยุชุมชน ผ่านกลุ่มพัฒนาสตรี ผ่านทีมผู้สนับสนุนผู้ประกอบการ ผ่านนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน และผ่านแกนนำหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการร่วมกิจกรรมหมู่บ้าน ในงานส่วนรวมและงานส่วนตัวทั้งงานมงคลและอวมงคล รวมทั้งใช้วิธีการสื่อสารที่เป็นมิตร โดยไม่โจมตีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทีมอื่น จึงนับว่าเป็นการใช้สื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จึงถือว่าเป็นฐานอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่า ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

จากการสัมภาษณ์นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชน พบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่า เกิดจากความนิยมจากประชาชน การทำงานเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ส่วนในเรื่องวิธีการและกระบวนการในการดำเนินงาน ได้มีการวางแผนล่วงหน้าก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง มีการกำหนดเป็นนโยบาย นำแนวทางการบริหารงานที่เคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาก่อน มาปรับใช้ในการบริหารงานเทศบาลตำบลป่า ทำให้ปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนั้นเกิดจากผลที่ประสบความสำเร็จในอดีต ที่เคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านบ้านร้อง ตำบลป่า อำเภอป่า จังหวัดน่านนอกจากนี้ ยังมีบูรณาการการทำงานร่วมกับสมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการประจำ หรือพนักงานจ้าง ตลอดไปถึงกำนัน - ผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้านในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน โดยผ่านเวทีประชาคมรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของประชาชนเน้นหมู่บ้านพึ่งพาตนเอง โดยฝ่ายเทศบาลตำบลป่า จะเป็นตัวประสานการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน ภายใต้แนวคิด Happy City Happy Life “เมืองที่มีความสุข ชีวิตมีความสุข” คือ พื้นที่ของทุกคน ไม่ว่าจะรวยหรือจน ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ทุกคนคือพื้นที่ของชิ้นสำคัญ ที่จะทำให้ “เมือง” นั้นมีความสุข “มาร่วมสร้างเมืองป่าที่มีความสุขไปด้วยกัน” ก่อนการเลือกตั้ง โดยกำหนดเป็นนโยบายในการทำงาน เมื่อพูดไปแล้วต้องทำตามที่พูด มีการติดตามงาน เมื่อมีปัญหาอะไรจะได้หาทางแก้ไขปัญหาโดยบูรณาการ การทำงานร่วมกัน เน้นการเข้ารับฟังปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลัก

ในส่วนสาเหตุแรงจูงใจ เกิดจากการเคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จึงปรารถนาจะก้าวเข้าไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น คือตำแหน่งกำนัน ซึ่งความเป็นจริงจากผู้ใหญ่ต้องเป็นกำนัน แต่เนื่องจากได้มีการแต่งตั้งกำนันอยู่แล้ว ซึ่งท่านจะเกษียณอีก 8 ปี หากต้องรอวาระต่อเป็นกำนันจะมีเวลาทำงานแค่ 1-2 ปีเท่านั้น และการพัฒนาหมู่บ้านบ้านร้อง ตำบลป่า อำเภอป่า จังหวัดน่านได้ดำเนินการเต็มที่แล้ว ทำให้เกิดจุดอึดใจในการช่วยเหลือหมู่บ้าน ได้คิดทบทวนว่าหากยังไม่หยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้านอีก 8 ปี เทศบาลตำบลป่าจะเป็นอย่างไร ปัญหาท้องถิ่นคือ เทศบาลตำบลป่ายังไม่เข้าถึงประชาชน การพัฒนาขับเคลื่อนร่วมกัน จึงอยากพัฒนาเข้าไปสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลป่า เพราะ ทราบว่าประชาชนต้องการอะไร มีปัญหาอะไร โดยน้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้ นำความรู้ ประสบการณ์หลายๆ ด้านมาเป็นแนวทางการขับเคลื่อน บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าถ้าต้องทำให้ดีที่สุด เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน การที่จะเข้ารับตำแหน่งนายกเทศมนตรีจะต้องอาศัยองค์กรภาคีเครือข่ายร่วมกัน ต้องร่วมกันถึงจะขับเคลื่อนได้ โดยจัดตั้งทีมขึ้นใหม่มีการชักชวนนายธวัช พรหม

รักษ์ อดีตประธานสภาเทศบาลตำบลปัว มาร่วมทำงานเพื่อให้ทำหน้าที่ดูแลงานด้านต่างๆ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลปัว และได้ชักชวนนายกิตติกาจ เกียรติมหาชัย อดีตข้าราชการครูบำนาญ (ดีใจครูหนานกาจ) ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลปัว (นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ สัมภาษณ์วันที่ 20 พฤษภาคม 2566)

ปัจจัยที่เอื้อต่อการวางรากฐานทางการเมืองนั้นฐานมวลชนที่ดี โดยเริ่มจากการผู้ใหญ่บ้านบ้านร่อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน ที่เป็นนักพัฒนา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้เป็นที่ยอมรับ ได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนกับกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว กลุ่มสถานีวิทยุกระจายเสียง กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน และกลุ่มภาคเอกชน จึงทำให้มีฐานเสียงที่มากขึ้น และในมุมมองกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น พบว่าแรงจูงใจที่ให้การสนับสนุนคือ ได้ร่วมทำงานร่วมกัน และได้เห็นความตั้งใจจริงในการทำงาน เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนซึ่งเป็นจุดเด่นของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเน้นผู้ที่มีคนรู้จักเยอะ กว้างขวาง ทำให้สามารถประสานงานได้ง่าย เข้าถึงได้ง่าย และมีอรรถาศัยดี เข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มวัย ทุกระดับ

ส่วนปัจจัยที่ช่วยสนับสนุน เกิดจากสองปัจจัยซึ่งได้แก่ ปัจจัยภายในคือความพร้อมในตัวเองของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ทั้งในด้านความรู้ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานที่เป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านร่อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน ดังกล่าวข้างต้น และคุณลักษณะเฉพาะบุคคล เช่น มีจิตอาสา เสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบกับประสบการณ์การประสานงานการเมืองท้องถิ่นมานานในฐานะผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยภายนอก คือ สถานการณ์ทางการเมืองขณะนั้นประชาชนเกิดจากความเบื่อหน่ายต่อการเมืองท้องถิ่น ทำให้มีความต้องการอยากเปลี่ยนนายกเทศมนตรีตำบลปัวหน้าใหม่ เพื่อเข้ามาบริหารงานเทศบาลตำบลปัว

“มาร่วมทำงานหาเสียงเลือกตั้งร่วมกับนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ภายใต้ทีมเพื่อปัว ทำหน้าที่ร่วมกำหนดนโยบายและดูแลงานด้านต่างๆ ในส่วนที่ให้การสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ นั้นมีแรงจูงใจที่ทำให้สนับสนุน คือ ได้เข้าร่วมกันทำงานตั้งแต่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านบ้านร่อง ได้เห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นรูปธรรม และประการสำคัญ คืออยากเห็นเทศบาลตำบลปัวเจริญก้าวหน้า เพราะว่าผู้บริหารงานที่ผ่านมาไม่ได้ทำอะไรเลยในการบริหารงานเทศบาล” (นายธวัช พรหมรักษ์ อดีตประธานสภาเทศบาลตำบลปัว ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีตำบลปัว สัมภาษณ์ 19 พฤษภาคม 2566)

"ได้ร่วมทำงานตั้งแต่วางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน วิธีการวางรากฐานทางการเมืองในการสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเป็นทีมงานเดียวกันในการลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยมีแรงจูงใจในการสนับสนุน คือ เคยร่วมงานกันมาก่อน ในด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนมีปัจจัยภายใน คือ ความพร้อมด้านความรู้ ทักษะ และปัจจัยภายนอก คือ ในขณะนั้นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปัว เกิดความเบื่อหน่ายทางการเมืองท้องถิ่น ทำให้มีความต้องการ

อยากได้นายกเทศมนตรีหน้าใหม่เข้ามาบริหารงานเทศบาล โดยจะมีการสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ด้วยการให้คำปรึกษาถึงการทำงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบในงานด้านต่างๆที่ได้รับมอบหมาย มีการประชุมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจ ซึ่งนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เป็นคนรุ่นใหม่ที่ใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี เช่น มีนโยบายที่ชัดเจน มีการแบ่งภาระงานที่ชัดเจนให้กับผู้ร่วมงาน มีการวางแผน บริหารจัดการทีมงาน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามีส่วนร่วมร่วมกับทุกฝ่าย" (นายกิตติกาจ เกียรติมหาชัย อดีตข้าราชการครูชำนาญ อีกชื่อหนึ่งในฐานะดีเจหนานกาจ เลขานุการเทศมนตรี สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

"มีความตั้งใจในการทำงานทางการเมืองและมีพื้นฐานทางสังคมที่ดี ที่สำคัญที่สุด คือ มีผลงานที่เกิดจากความตั้งใจทำงาน จากการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านบ้านร้องมาก่อน ที่ประจักษ์ในสายตาของประชาชนจึงปัจจัยที่เอื้อต่อการการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว" (นายแดน จิตอารี อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลปัว สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2566)

ปัจจัยที่เอื้อต่อการวางรากฐานทางการเมืองของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีความตั้งใจในการทำงานสูง บวกกับความจริงใจที่จะทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปัวได้รับประโยชน์สูงสุดในทุกๆ ด้าน จากนโยบายที่หาเสียงเลือกตั้ง ทั้งด้านสาธารณูปโภค ด้านสาธารณสุข การพัฒนาอาชีพ การศึกษาและคุณภาพชีวิตเป็นต้น และอีกทั้งความตั้งใจ จริงใจ ในการทำงานให้กับประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว (นายสิงห์ ชาวแหล่ง , นายธวัช อัจฉริยากุล, นายพูลสวัสดิ์ ศิริรัตน์ และนางวัฒนา พงษ์สุภาพ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัว สัมภาษณ์ 8,14,18,19 พฤศจิกายน 2566 ตามลำดับ จำนวน 4 ครั้ง)

"ความพร้อมของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีการคลุกคลีทางการเมืองมานานในฐานะผู้ใหญ่บ้านบ้านร้อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นนักพัฒนา เน้นเข้าถึงประชาชน ทำให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและได้รับรางวัลมากมาย อีกทั้งบวกกับความเปี่ยมหน่วยทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในขณะนั้น ทำให้มีความต้องการอยากได้นายกเทศมนตรีหน้าใหม่มาบริหารงาน" (ร้อยตรีพนม เนตรทิพย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน สัมภาษณ์ 8 พฤศจิกายน 2566) แต่ก็มีผู้ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เพราะเป็นอดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี จึงไม่มีส่วนวางรากฐานอำนาจทางการเมือง แต่ก็ยังได้รับการยอมรับว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้วางรากฐานด้วยการเป็นผู้ใหญ่บ้านมาก่อน และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ จึงทำให้ได้รับการยอมรับและมีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว เช่น นายสมชาย สุวัฒนา และนายวีรชัย เอื้ออารีราษฎร์

ในมุมมองของกลุ่มผู้ให้การสนับสนุน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการวางรากฐานทางการเมืองนั้น เพราะมีความตั้งใจที่ดีทางการเมืองและมีพื้นฐานทางสังคมที่ดี คือ เคยดำรงตำแหน่ง

ผู้ใหญ่บ้าน มีประสบการณ์การพัฒนาหมู่บ้านจนได้รับรางวัลมากมาย และมีความพร้อมในทุกๆด้าน นอกจากนี้ยังเป็นบุคคลที่มีจิตอาสาทำงานเพื่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นจากบ้านร่องมีการพัฒนาสาธารณูปโภค พัฒนาอาชีพ และสืบสานประเพณีอันดีงามของอำเภอปัว ซึ่งแตกต่างจากผู้บริหารในอดีตที่ผ่านมา

การเมืองท้องถิ่นช่วงนั้นผู้บริหารท้องถิ่นมีการครองตำแหน่งเป็นระยะเวลาที่ยาวถึง 8 ปี ยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติพ.ศ. 2557 จึงอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของเทศบาลตำบลปัว ให้มีผู้บริหารเทศบาลตำบลปัวหน้าใหม่เข้ามาบริหารงาน ในส่วนปัจจัยข้อที่สอง คือ ทีมงานกลุ่มเพื่อปัว มีนโยบายการหาเสียงที่ชัดเจน มีบุคคลกรในทีมที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั้ง 13 หมู่บ้าน เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ (นางจิตรา สารเทพและนางสาวศิรินาฏ แสงรุ่ง สมาชิกกลุ่มพัฒนาตรีสัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2566)

การเคียดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และเคียดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว เป็นผู้จัดรายการสถานีวิทยุชุมชน และประชาชนในขณะนั้นเกิดความเบื่อหน่ายทางการเมือง จึงให้การสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จะเห็นได้จากการบริหารงานในหมู่บ้านที่ผ่านมานั้น ปัจจัยด้านการมีสื่ออยู่ในมือ เป็นความได้เปรียบอีกประการหนึ่งต่อกรณีความสำเร็จของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์และทีมงาน “เพราะสื่อย่อมมีผลต่อแนวความคิดและการตัดสินใจของประชาชน ดังนั้นการใช้สื่อ ทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและสถานีวิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือจึงนับว่าเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองด้วยเช่นกัน” (นางสาวประกอบ พรหมมี ผู้จัดการรายการวิทยุชุมชน สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

“ความพร้อมในทุกด้านประกอบกับการมีจิตอาสา การบริหารงานอย่างต่อเนื่องในขณะดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว มีการส่งเสริมผลักดันบทบาทสตรีในชุมชน ทั้งด้านอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตของสตรีในอำเภอปัว ยังช่วยสืบสานงานประเพณีของอำเภอปัว โดยจะเสียสละเวลาส่วนตัว ตั้งใจทำงานให้ประสบความสำเร็จ” (นางศิรินาฏ แสงรุ่ง สมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2566)

“รู้จักกันเป็นอย่างดี มีลักษณะส่วนตัวเป็นคนเสียสละ มีความรู้ความสามารถ วางแผนการทำงานอย่างมีระบบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีแฟนคลับทุกกลุ่มวัย ทางวิทยุชุมชนจึงได้ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี เป็นผู้นำการทำงานและติดตามงาน มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ตลอดถึงได้รับรางวัลมากมาย และต้องการให้กำลังใจคนดี ให้มีกำลังใจในการทำงานเพื่อสังคม โดยเฉพาะเทศบาลตำบลปัว” (นายกิตติกาจ เกียรติมหาชัย นายกสมาคมสื่อสารมวลชนให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปัว, และนางสาวประกอบ พรหมมี ผู้จัดการรายการสถานีวิทยุชุมชน สัมภาษณ์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2566)

“เนื่องจากมีแฟนคลับ ทั้งผู้สูงอายุ กลุ่มวัยทำงานทุกกลุ่ม ในพื้นที่ที่ได้ฟังวิทยุชุมชน ภายใต้ชื่อดีเจสาวพาเพลิน สาวอารมณ์ดี และเป็นพิธีกรช่วยงานมงคลและอวมงคล โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนในลักษณะจิตอาสาทำให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในวงกว้าง” (นายอดิศร ไชยสุภา ผู้ติดตามรายการสถานีวิทยุชุมชน สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2566) ซึ่งที่กล่าวนี้สอดคล้องกับผู้ติดตามรับฟังรายการคนอื่นๆที่ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ว่า ตนได้รับฟังนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์จัดรายการวิทยุชุมชน ในชื่อดีเจสาวพาเพลิน สาวอารมณ์ดี ชอบในความมีอัธยาศัย การพูดจาไพเราะ และให้กำลังใจผู้ติดตามรายการสถานีวิทยุ มีพลังบวกและเป็นที่ยอมรับของผู้ติดตามรายการวิทยุทุกกลุ่มวัย นอกจากนี้ยังได้เห็นผลงานในการเป็นพิธีกรในงานต่างๆ อีกด้วย (นางสาวปัญญาศิลป์ วรรณภพ และนางรัชยา บุญเทพ ผู้ติดตามรายการวิทยุ สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2566)

ส่วนมุมมองของกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนน่าน ได้ให้ข้อมูลว่าตนได้ทำงานร่วมกับนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ในบทบาทประธานนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนน่าน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถหลายด้าน ทั้งเป็นนักกิจกรรม บริหารงานในองค์กรนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน นอกจากนี้ยังเป็น พิธีกร ทำให้ได้รับความชื่นชมและชื่นชอบ จึงอยากสนับสนุนให้มาพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าขึ้นไป (นายพงศธร ตะแก้ว, นางสาวณิชาวรรณ อธิธิวงค์ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2566)

ในส่วนทัศนะของผู้ประกอบการห้างร้าน ได้เสนอทัศนะว่าหลักการบริหารงานมีด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่ การบริหารเงิน บริหารคนและการบริหารจัดการ การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นธุรกิจหรือบริหารเทศบาลตำบลปัว ถ้าไม่มีเงินทำงานไม่ได้ และเมื่อไม่มีเงินจะหาเงินมาจากแหล่งไหน การบริหารคนจะทำงานให้ได้ผลจะต้องได้คนที่มีประสิทธิภาพ เมื่อมีเงินมีคนที่ต้องจัดการให้เป็นระบบเมื่อนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้เสนอนโยบายหาเสียงเลือกตั้งว่าจะทำโครงการเพื่อขอเงินสนับสนุนจากรัฐบาลและส่วนราชการอื่นเพิ่มเติม เช่น โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ โครงการขุดลอกขนาดใหญ่ที่เกินศักยภาพ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัด เพื่อมาพัฒนาพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลปัว จึงอยากสนับสนุนให้เข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว (นายเกริกชัย อาจผดุงกุลและนางจุรีรัตน์ ไชยศิลป์ ผู้ประกอบการห้างร้าน สัมภาษณ์ 14,15 พฤศจิกายน 2566)

ในมุมมองกลุ่มภาคเอกชนส่วนผู้ประกอบการโรงแรม ทั้ง 2 คนมีความคิดแนวทางเดียวกันว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีนโยบายจะสนับสนุนงานมหรertainment งานประเพณี สงกรานต์ งานลอยกระทง งานกว้าง งานอะโวคาโด เป็นต้น จึงสนับสนุนในการลงสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว เพราะผู้ประกอบการโรงแรมมีความสนใจในนโยบายและเห็นถึงความตั้งใจที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของอำเภอปัว ร่วมกับการพัฒนาด้านอื่นๆ (นายชาญชัย ชาญมณีเวช, ว่าที่ร้อยโทฤทธิกร พิเคราะห์ ผู้ประกอบการโรงแรม สัมภาษณ์ 18 พฤศจิกายน 2566)

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน สรุปได้ว่าต้องการให้เทศบาลตำบลปัว มีความเจริญก้าวหน้า เป็นเมืองน่าอยู่ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น ถนน ไฟฟ้า ประปา และกำจัดขยะที่ล้นเมือง ต้องการผู้บริหารเทศบาลที่เป็นมืออาชีพ เพราะว่าที่ผ่านมาวิสัยทัศน์ไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาและผลงานไม่เป็นที่พึงพอใจ ไม่เกิดประโยชน์กับประชาชน

ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่บ้านให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ว่า ได้เห็นการทำงานของนางยุภา ปัญญา วรณรักษ์ ครั้งดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีความตั้งใจ มุ่งมั่น เสียสละ มีจิตอาสา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน เป็นรูปธรรม เป็นนักพัฒนาและนักประสานงาน ได้เห็นความตั้งใจจริงในการทำงาน ซึ่งได้วางรากฐานการเมือง ผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการประชุมกันทุกๆ เดือน อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ในการให้คำแนะนำและรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์การทำงานหลายอย่าง อาทิ เช่น เป็นประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว เป็นผู้จัดรายการสถานีวิทยุ เป็นนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน มีการรวมกลุ่มร่วมกับภาคเอกชน และประเด็นสำคัญชมรมกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอปัว จะไม่ยุ่งเกี่ยวทางการเมือง แต่จะเข้ามาทำงานร่วมกัน ในการเสนอแนะปัญหาและประสานระหว่างเทศบาลกับประชาชนในชุมชน เช่น งานมหกรรมอาหาร งานของดีอำเภอปัว งานกว้าง งานโอโศกได้ งานประเพณีลอยกระทง งานประเพณีสงกรานต์ งานลอยกระทง และงานวันเด็ก (นายวิทยา ทนุ ผู้ใหญ่บ้านไร่รวงทอง, นายเจษฎา สุทธิหลวง ผู้ใหญ่บ้านร้อง, นายนิคม ไชโย ผู้ใหญ่บ้านป่าหัด, นางทองเงิน กุลธรไชยศิลป์ ผู้ใหญ่บ้านขอน สัมภาษณ์ 17,19 พฤศจิกายน 2566)

“ได้เห็นการทำงาน ครั้งดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีความตั้งใจ มุ่งมั่น เสียสละ มีจิตอาสา เป็นนักพัฒนาและนักประสานงาน ขับเคลื่อนงานร่วมกัน จะสามารถพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้าได้ จึงเห็นความสามารถและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการบริหารงาน เพื่อที่จะได้ช่วยกันพัฒนาเทศบาลตำบลปัวให้เจริญ และยังเป็นคนที่ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เกิดจากการสมัครใจที่จะร่วมมือในการบริหารงานและพัฒนาเทศบาลตำบลปัว เพราะว่าทราบถึงความตั้งใจที่จะพัฒนาให้เทศบาลตำบลปัวเป็นเมืองน่าอยู่ ผู้นำชุมชนและประชาชนมองนโยบายของทีมเพื่อปัว เป็นนโยบายที่แก้ไขปัญหาได้ ถูกใจประชาชน ผู้นำชุมชนจึงพร้อมจะส่งเสริม สนับสนุนให้เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว “(นายรงค์ หาญยุทธ กำนันตำบลปัว สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) ส่วนนายนิคม ไชโย ผู้ใหญ่บ้านป่าหัด เน้นย้ำว่า “คืออยากส่งเสริมให้ ทำงานเพื่อสังคมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งไป” (นายนิคม ไชโย สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

นางทองเงิน กุลธรไชยศิลป์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านขอน ให้ข้อมูลว่า “เคยได้ร่วมงานกันมาก่อน ถึงได้เห็นถึงความตั้งใจจริงและตนมีความสนิทสนมกับนางยุภา ปัญญา วรณรักษ์ มาก่อน เมื่อครั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตนได้ยึดบ้านร้องเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการในเรื่องขยะ และมีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อทำประชาคมหาแนวทางว่าชุมชนมีจุดเด่นอย่างไรบ้าง จะหาอาชีพเสริมให้กับ

ประชาชนในชุมชนอย่างไร และเมื่อได้ข้อสรุปว่าในชุมชนมีการค้าขายผักต่างๆ มีเศษผักต่างๆ จะทำอย่างไร จึงมีแนวความคิดที่จะจัดการโดยใช้วิธีการนำผักมาจัดการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อนำน้ำหมักชีวภาพไปขายเป็นรายได้เสริม ปัจจุบันชุมชนบ้านซอน มีชื่อเสียงในเรื่องเกี่ยวกับปุ๋ยหมักชีวภาพและการจัดการขยะ Zero waste ได้มีประชาชนในหลายๆ จังหวัดมาศึกษาดูงาน เป็นชุมชนต้นแบบเกี่ยวกับการจัดการขยะและปุ๋ยหมักชีวภาพ เหตุจูงใจที่ให้การสนับสนุน เพราะว่าเคยทำงานร่วมกันมาก่อน เหตุผลที่ตนได้ให้การสนับสนุนเพราะว่าได้เห็นความตั้งใจจริง” (นางทองเงิน กุลธโรไชยศิลป์ สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) “การมีผลงานเป็นที่ประจักษ์เป็นเหตุให้ นายวิทยา ทะนุ ผู้ใหญ่บ้านไร่รวงทองให้การสนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เช่นกัน และอยากช่วยเหลือชุมชนร่วมกัน” (นายวิทยา ทะนุ สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

“ตนได้สร้างบ้านอยู่ในเขตหมู่บ้านบ้านร้องมานาน ก่อนที่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลบัว ส่วนนายเจษฎา สุทธิหลวง ผู้ใหญ่บ้านบ้านร้อง ซึ่งอาศัยในเขตหมู่บ้านมานานยังได้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ มีผลงานในการพัฒนาหมู่บ้านบ้านร้อง เช่น มีถนนคอนกรีตและลาดยางมะตอยในหมู่บ้านครบทุกสาย มีการสร้างวัดให้ใหญ่โต มีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดมทุนสร้างวัดได้สวยงาม มีหอประชุมหมู่บ้านขนาดใหญ่ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมในหมู่บ้าน กล่าวได้ว่า “ได้เห็นผลงานที่ผ่านมาซึ่งเป็นรูปธรรมชัดเจน จึงสมัครใจให้การสนับสนุนเพื่อให้บ้านร้องเจริญก้าวหน้าขึ้นไป ไม่ได้ชักชวนหรือโน้มน้าวให้ประชาชนเลือกทีมใดทีมหนึ่ง แต่ทุกคนได้วางตัวเป็นกลาง ให้ประชาชนพิจารณาตัดสินใจใช้สิทธิ์ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง” (นายเจษฎา สุทธิหลวง สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2566)

กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มภาคเอกชน ยังได้แสดงทัศนะและข้อมูลกับความเปลี่ยนแปลงของ **บทบาทสตรีกับการเมืองการปกครองในท้องถิ่น** ว่าในอดีตผู้หญิงอาจจะอยู่กับบ้านดูแลบุตรทำหน้าที่เป็นแม่บ้านแต่ในปัจจุบันนี้ผู้หญิงได้ออกไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นผู้หญิงกับผู้ชายจึงไม่แตกต่างกัน

ส่วนในเรื่องการมีส่วนร่วมทำงานในสังคมนั้นนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ “ได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ครบถ้วน ได้ดีกว่าผู้บริหารในอดีตที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าจะเป็นสตรี สตรียังมีข้อได้เปรียบ เพราะมีความอ่อนโยน ทำให้สามารถเข้าถึงการประสานงานหน่วยงานตลอดจนประชาชนได้ดี” (นายธวัช พรหมรักษ์ รองนายกเทศมนตรี สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) ผู้หญิงอาจมีข้อดีกว่าผู้ชายตรงที่ละเอียด รอบคอบ และอดทน กว่าผู้ชาย (นายสิงห์ ชาวแหล่ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเชียงกลาง สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) นายพลสวัสดิ์ ศิริรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาลก็แสดงทัศนะไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในครั้งแรกไม่คิดว่านางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จะทำหน้าที่นายกเทศมนตรีได้ดี เพราะว่าในอดีตไม่เคยมีสตรีในการทำหน้าที่นายกเทศมนตรี แต่เมื่อได้ทำงานร่วมกันจึงยอมรับความสามารถในการบริหารงานเทศบาลตำบลบัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์” (สัมภาษณ์ 18

พฤศจิกายน 2566) และ “สตรีมีข้อได้เปรียบเพราะว่ามีความอ่อนโยน สามารถร่วมทำงานกับหน่วยงานต่างๆ และประชาชนได้ดี ผู้หญิงกับผู้ชายการทำงานไม่แตกต่างกัน ผู้หญิงอาจมีข้อดีมากกว่าผู้ชายตรงที่มีความละเอียด รอบคอบ และอดทนกว่าผู้ชาย” (นายเกริกชัย อาจผดุงกุล, นางสาวจรีรัตน์ ไชยศิลป์ กลุ่มผู้ประกอบการห้างร้าน สัมภาษณ์ 14,15 พฤศจิกายน 2566)

สมาชิกสภาเทศบาล “ผู้หญิงมีความละเอียด อ่อนโยนกว่าผู้ชาย และสามารถทำงานร่วมกันกับผู้ร่วมงานได้ดีกว่าผู้ชาย” (นายธวัช อัจฉริยกุล สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2566)

“เมื่อสตรีเข้ามาทำงานในบทบาทการเมือง จะสามารถพูดคุยได้กับทุกกลุ่มวัย และสามารถเข้ากับกลุ่มพัฒนาสตรีระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับจังหวัดได้ดี ทางคณะผู้บริหารไม่มีการปิดกั้นว่าจะต้องเป็นผู้ชายตลอด ก่อนหน้านั้นการเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชนจะเน้นผู้ชายเป็นหลัก แต่หลังจากพ.ศ. 2551 เป็นต้นมา เริ่มมีผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้หญิงในหลายหมู่บ้าน ที่เข้ามามีบทบาทเป็นผู้ใหญ่บ้าน เริ่มมีการยอมรับ มีผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้หญิง 4 คนในเขตเทศบาลตำบลปัว นอกจากนี้ยังมีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลปัวที่เป็นสตรีจำนวน 3 คนจาก 12 คน และนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีความตั้งใจที่จะเป็นสตรีคนแรก ที่จะพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว ให้มีความเจริญไปทุกๆ ด้าน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรีอื่นๆ” (นายกิตติกาจ เกียรติมหาชัย นายกสมาคมสื่อสารมวลชนให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปัว และเลขานุการนายกเทศมนตรี สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566)

นางสาวประกอบ พรหมมี ผู้จัดการรายการวิทยุชุมชน เสนอทัศนะว่า ปัจจุบันนี้ผู้หญิงได้ออกไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นผู้หญิงกับผู้ชายจึงไม่แตกต่างกัน ส่วนในเรื่องการมีส่วนร่วมทำงานในสังคมนั้น นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ “ได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ ครบถ้วน ได้ดีกว่าผู้บริหารในอดีตที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะเป็นสตรี” (สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) การยอมรับสตรีเข้าไปทำงานไม่เป็นอุปสรรคการปฏิบัติงานและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว เนื่องจากปัจจุบันมีการเปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทค่อนข้างสูง และจากการที่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีบทบาทหลายอย่าง เช่น เป็นผู้จัดการสถานีวิทยุชุมชน เป็นประธานกลุ่มพัฒนาสตรี เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน ทำให้เกิดการยอมรับต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเป็นสตรีไม่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นที่ยอมรับของชุมชน ที่สำคัญอาวุธของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์คือ “คำพูด” (นายพูลสวัสดิ์ ศิริรัตน์ สมาชิกสภาเทศบาล สัมภาษณ์ 14 พฤศจิกายน 2566)

“พูดในเชิงบวก มีอหยาศัยที่ดียิ้มแย้มแจ่มใส จากคนที่เคยโจมตีและไม่เคยสนับสนุน ก็ให้การสนับสนุนและยอมรับ ไม่มีอคติต่อผู้ที่เป็นฝ่ายเดียวกันหรือฝ่ายตรงข้าม จะให้ความเสมอภาคทุกส่วน” (นางจิตรา สารเทพ ,นางสาวศิรินาฏ แสงรุ่ง สมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2566) เมื่อได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมทีมงานเพื่อปัว เพื่อช่วยดูแลประชาชนในพื้นที่ทั้ง 13 หมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัวจึงตอบตกลง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 28 มีนาคม 2564 ที่ผ่านมามีข้อขัดแย้งทั้งเงินและการเข้าถึงประชาชน โดยการเคาะประตูบ้านเพื่อขอคะแนนเสียง และเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วต้องทำงานตามนโยบายที่หาเสียงเลือกตั้งไว้ โดยแก้ไขปัญหาเรื่องที่สำคัญและเร่งด่วนเป็นอันดับแรก

และประชาสัมพันธ์การทำงานให้ประชาชนรับรู้สิ่งเหล่านี้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาและความเดือดร้อนได้อย่างแท้จริง ให้สามารถแก้ไขได้อย่างตรงจุด โดยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในส่วนนี้เป็นอย่างยิ่ง ตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงก็คือ การให้ประชาชนได้ร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเอง ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จะสนับสนุนให้ประชาชนได้ร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจร่วมกัน โดยจะสนับสนุนดูแลและเป็นพี่ปรึกษา ให้ความอุปถัมภ์ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ แล้วแต่กรณีที่จะช่วยได้ ประกอบกับงบประมาณของทางราชการมีจำกัด ทำให้ไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึง แต่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีความพยายามที่จะช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญในทุกๆ ด้าน ควบคู่ไปกับการสร้างฐานคะแนนเสียงที่มั่นคง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าเดิมที่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมือง เช่น ประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว ผู้จัดการรายการสถานีวิทยุประชาชน นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนและภาคเอกชน เป็นส่วนให้การสนับสนุน ในขณะนั้นการเมืองท้องถิ่นในอำเภอปัว มีความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้จัดตั้งทีมงานเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งภายใต้ทีม “เพื่อปัว” ได้อำนาจทางการเมืองเดิม และจัดตั้งขึ้นใหม่โดยทางกลุ่มพัฒนาสตรีได้สนับสนุนการช่วยเหลือเลือกตั้ง จนได้รับการเลือกตั้งในสภาเทศบาลตำบลปัว ช่วยให้การเมืองในเขตเทศบาลตำบลปัวผ่านการล้มลุกคลุกคลานในช่วงก่อนหน้าไปได้ และเมื่อนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งยังได้ มีนโยบายหาเสียงให้ความสำคัญกับการผลักดันบทบาทสตรีในสังคม และด้านสาธารณสุขเป็นหลักพื้นฐาน ด้วยการทำถนนลูกรังให้เป็นคอนกรีตเพื่อพัฒนาสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นจุดศูนย์กลางเมืองน่านตอนบน

สรุปผลการศึกษาตอนที่ 2

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชน มาประเมินผลและทำการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีดังต่อไปนี้

1) ประชาชนมีความรู้สึกเบื่อหน่ายผู้บริหารเทศบาลตำบลปัวในอดีตที่ผ่านมา การเมืองในเทศบาลตำบลปัว ล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด ผู้บริหารและทีมงานไม่สามารถบริหารงานได้ มีปัญหาการคอร์รัปชัน แก่งแย่งชิงดีกัน ทำงานไม่เป็นเอกภาพ ทำให้ประชาชนเบื่อหน่าย ต้องการผู้บริหารที่มีศักยภาพมาทำงานเพื่อพัฒนาเทศบาลตำบลปัว ให้เจริญรุ่งเรือง

2) ปัจจัยส่วนบุคคลของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ในเรื่องของความเสียสละ เป็นคนดี มีความตั้งใจทำงาน และเป็นจิตอาสาทำงานเพื่อประชาชน

3) ปัจจัยด้านการยอมรับบทบาทการเป็นผู้นำของสตรี ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ **ซึ่งถือเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น** ในเขตพื้นที่ค่อนข้างจำกัดด้วยสภาพพื้นที่และการคมนาคม สังคมในพื้นที่เริ่มยอมรับมากขึ้นว่าผู้หญิงกับผู้ชายการมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ผู้หญิงอาจมีข้อดีมากกว่าผู้ชายตรงที่มีความละเอียด รอบคอบ และอดทนกว่าผู้ชาย และในปัจจุบันสตรีได้รับการยอมรับในบทบาททางการเมืองมากขึ้นอย่างกว้างขวาง

4) ปัจจัยด้านการเงิน เป็นส่วนหนึ่งในการเลือกตั้ง ซึ่งการใช้เงินของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ จะใช้เพียงการหาเสียงเลือกตั้งและไม่ใช้เงินในการซื้อเสียงแต่ประการใด ภายใต้งบประมาณที่จำกัด

5) มีหลักการบริหารจัดการที่ดี เช่น มีการวางแผน มีนโยบายที่ชัดเจน มีการแบ่งงานที่ชัดเจนให้กับผู้ร่วมงาน

6) มีการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงนโยบายของกลุ่ม การอภิปราย ปาฐกถา การหาเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งต้องทำทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง สำหรับนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้น จะพบว่ามีการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนโดยผ่านกิจกรรมทางการเมือง และผ่านทางผู้นำชุมชน ที่เป็นเครือข่ายและฐานอำนาจทางการเมือง และผลงานทางการเมืองของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ที่ผ่านมา จึงเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่ยั่งยืน

7) มีการประสานกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล โดยมีการกำหนดนโยบายก่อนสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ตามความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น กำนัน -ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มผู้สนับสนุน ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีผลต่อคะแนนเสียงเมื่อมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวดังกล่าว

8) ปัจจัยการเมืองกลุ่มเพื่อปัวที่เข้มแข็ง คือมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของประชาชน และมาจากหลากหลายสาขาวิชาชีพ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

9) ความพร้อมของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ในการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว คือความพร้อมในทุกด้าน ได้แก่ความรู้ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานเป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านร่อง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความมุ่งมั่น เสียสละ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

10) ปัจจัยด้านทีมสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งที่เข้มแข็ง ได้แก่ ทีมนักการเมืองท้องถิ่น ทีมผู้สนับสนุน เช่น กลุ่มผู้จัดรายการวิทยุชุมชน กลุ่มผู้ติดตามรายการวิทยุชุมชน กลุ่มพัฒนาสตรี

กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนและแกนนำหมู่บ้าน ตลอดจนกลุ่มผู้นำชุมชน เพื่อ
สร้างฐานอำนาจทางการเมืองร่วมกัน

11) มีการวางรากฐานมวลชนที่ดี โดยการวางรากฐานในชุมชน เติบโตจากการเป็นผู้นำ
ชุมชน มีประสบการณ์การทำงาน เช่น เป็นประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว ผู้จัดการรายการสถานีวิทยุ
ประธานนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน ร่วมกับภาคเอกชน สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนกับ
กำนัน – ผู้ใหญ่บ้านและประชาชน มีทีมงานที่เข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของประชาชน มีพื้นฐานทางสังคม
ทำให้การทำงานสะดวกมีฐานเสียงที่มากขึ้น

12) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้แก่ กลุ่มนักรบการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้สนับสนุน
และกลุ่มผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์ที่ดี ก่อนการประกาศรับเลือกตั้ง จึงทำให้ได้รับความร่วมมือที่ดี
จากทุกฝ่าย และทำให้ชนะการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัวดังกล่าว

บทที่ 5

อภิปรายผล บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. อภิปรายผล

การได้มาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว ท่ามกลางความจำกัดของสภาพพื้นที่และการคมนาคม อาศัยทั้งการเป็นบุคคลที่มีจิตอาสา มีความตั้งใจ มุ่งมั่น ภายใต้ทัศนคติเชิงบวกที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทำให้ตัดสินใจลงสมัครนายกเทศมนตรีตำบลปัว ภายใต้ชื่อทีม “เพื่อปัว” โดยมีสมาชิกในทีมทั้งหมด 12 คน แบ่งออกเป็น 2 เขต เขตละ 6 คน การเข้าสู่การเมืองของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ นั้น มีคู่แข่งผู้สมัครเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ทั้งหมด 3 ทีม ซึ่งมีทั้งที่เคยเป็นนายกเทศมนตรี คนเดิมและผู้สมัครหน้าใหม่ ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่า ด้วยความที่นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีบทบาทหน้าที่และคลุกคลีอยู่กับประชาชนอยู่แล้ว คือ การเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ได้ทำงานที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนมาก่อน รวมไปถึงบทบาทหน้าที่อื่นๆ ทำให้มีความคุ้นหน้าคุ้นตากับประชาชนเป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่น จึงอาจเป็นเหตุให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัว ในวันที่ 28 มีนาคม 2564 ผ่านคำขวัญการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคนเมืองปัว”

ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าความต้องการการพัฒนาท้องถิ่น คือเหตุผลที่ทำให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ตัดสินใจเข้ามาในเวทีการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากตนเองทำงานอยู่ในพื้นที่และคลุกคลีอยู่กับประชาชนมานาน จากการทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มากกว่า 10 ปี เคยเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนอำเภอปัว ประธานนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนน่าน เป็นผู้จัดการสถานีวิจัยกระจายเสียง เป็นพิธีกรในงานสำคัญต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอหรือชุมชนและได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นที่ 5 “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย”, รางวัลผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยม (แหวนทองคำ), รางวัลชนะเลิศผู้ใหญ่บ้านสตรีดีเด่นระดับจังหวัด, รางวัลชนะเลิศสตรีดีเด่นด้านการพัฒนาชุมชนระดับจังหวัดฯลฯ เป็นต้น ซึ่งประสบการณ์ต่างๆ ทำให้รับรู้ถึงปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ จึงอยากเข้ามาแก้ปัญหาและพัฒนาบ้านเกิดของ

ตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป การหาเสียงในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวครั้งนี้ ไม่ใช่เงินเป็นหลักแต่จะใช้วิธีการลงพื้นที่เคาะประตูบ้านเพื่อขอคะแนนเสียงจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง

และไม่มีผู้หลักผู้ใหญ่ นักการเมืองระดับชาติมาช่วยสนับสนุนแต่ประการใด ประชาชนใช้สิทธิ์เลือกตั้ง โดยพิจารณาจากคุณสมบัติส่วนบุคคลและใช้ผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นตัวตัดสิน และเมื่อชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มีบทบาท เป็นตัวเชื่อม ประสานงาน รับฟัง แก้ไขปัญหา ประชาชน มีความสามารถในการของบประมาณเพื่อ พัฒนาท้องถิ่น เช่น การผลักดันงบประมาณผ่านสภาเทศบาลตำบลปัว จัดสรรงบประมาณการจัดซื้อ วัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ และผลักดันงบประมาณ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ให้แล้วเสร็จทุกโครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วนของประชาชนในพื้นที่ที่ ได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ยังเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จึงสามารถ เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพราบรื่น เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานที่จะขับเคลื่อนงานร่วมกัน

1.1 วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

1) การเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจ มุ่งมั่น เสียสละ จิตอาสา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้เกิดการยอมรับของประชาชนและทุกภาคส่วน กอปรกับการเป็นผู้มีความรู้ การศึกษา และ ทักษะคติเชิงบวกร่วมกันเป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับ ภายใต้ทัศนคติเชิงบวกที่จะแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ในการแก้ปัญหาโดยนำประสบการณ์ในอดีตที่เคยเป็นผู้ปกครองท้องที่คือผู้ใหญ่บ้านบ้านร่อง ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน มาช่วยในการบริหารงานของเทศบาลตำบลปัว เพื่อเข้าถึงปัญหาของ ประชาชนอย่างแท้จริง การหาเสียงในการเลือกตั้งใช้วิธีการลงพื้นที่เคาะประตูบ้านเพื่อขอคะแนนจาก ประชาชน และไม่มีการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับสูง เช่น นักการเมืองระดับจังหวัด หรือ นักการเมืองระดับชาตินำมาซึ่งความสำเร็จของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ สอดคล้องกับงานศึกษา ของเรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2555, น. 44) ที่ได้ให้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น *การ ปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย* เพราะการปกครอง ท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเองมี ความเกี่ยวพัน กับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวง แหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยในที่สุด (วิเชียร จารุพุลผล 2550: 16) โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติ บัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าการเป็นผู้นำในท้องถิ่นเป็นการใช้ ความรู้ความสามารถในการบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิและ หน้าที่ของพลเมืองซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ มียุทธวิธีสร้างความเข้าใจโดยส่งเสริมความรู้กับ ประชาชนให้เข้าใจถึงบทบาทของการเมืองท้องถิ่น ตลอดจนการวางแผนการพัฒนาเทศบาลตำบลปัว

ล่วงหน้าก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยกำหนดเป็นนโยบาย และการบริหารจัดการที่ดี เกิดจากการที่ได้ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีตัวชี้วัดและวิชาการสนับสนุน จึงเป็นสาเหตุในการทำงานให้เข้าเกณฑ์การประกวด ทำให้ได้รับรางวัลมากมาย เช่น โครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่และการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ กอปรกับการมีเอกภาพในการบริหารงานเพราะได้รับความร่วมมือจากสมาชิกสภาเทศบาลสูง ถึงแม้ไม่ได้รับการเลือกตั้งแบบยกทีม แต่ก็สามารถทำงานร่วมกันได้ เพราะไม่ได้พิจารณาโดยใช้หลักฝ่ายไหนมากเป็นผู้ชนะ แต่ใช้หลักการบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยยึดปัญหาที่น้องประชาชนเป็นสำคัญ และมีการประชุมกันทุกเดือน รวมถึงประชุมนอกรอบเพื่อจะได้ไม่มีปัญหาเมื่อเข้าประชุมสภา สอดคล้องกับแนวความคิดของเรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2555, น. 44) ได้ให้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นในเรื่องหลักการรู้จักการปกครองตนเอง (self government) คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ยังจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิพัฒน์ มั่นเสวี (2552) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ของการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเพราะสามารถเลือกนายกเทศมนตรีได้ตามความต้องการ ระบบการทำงานของผู้บริหารมีเสถียรภาพมากขึ้น ตั้งแต่ได้รับการยกฐานะให้เป็นเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา มีการแข่งขันทางการเมืองค่อนข้างสูง ตามมาด้วยการซื้อสิทธิขายเสียงกันอย่างกว้างขวาง มีการดำเนินการเพื่อให้ได้สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนมาก เพื่อให้กลุ่มของตนเองได้เข้าไปบริหารงาน ทั้งที่ประชาชนมีความต้องการนายกเทศมนตรีที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในทุกด้าน

2) วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งอีกประเด็นหนึ่งคือ การสร้าง “ทีมเพื่อปัว” ซึ่งกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ ผ่านคำขวัญการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกัน เพื่อความสุขของคนเมืองปัว” และใช้วิธีเชิญชวนกลุ่มการเมืองท้องถิ่นแบบสหวิชาชีพ ทั้งอดีตประธานสภาเทศบาล อดีตผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการครูบ้านาญ ผู้จัดการรายการสถานีวิทยุ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เข้ามาร่วมทำงาน และเชิญชวนคนที่มีศักยภาพมาช่วยงาน และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัวมาร่วมจัดตั้งทีมงานทำให้ชนะการเลือกตั้งจากความพร้อมของฐาน

คะแนนเสียงหลากหลายของกลุ่มผู้ให้การสนับสนุน จากการสร้างตัวตนให้เป็นที่รู้จักผ่านการมีบทบาทในกลุ่มพัฒนาสตรี สร้างอัตลักษณ์ให้เป็นที่รู้จักผ่านวิทยุชุมชนในรูปแบบดีเจ เป็นบุคคลต้นแบบให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัยชุมชน ตลอดจนสร้างทีมจากภาคเอกชนในการร่วมกันพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต การสร้างรายได้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน

3) การใช้กลวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อขอคะแนนเสียงโดยใช้วิธีการเดินเคาะประตูบ้าน ร่วมกับทีมเพื่อรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยมีการประชาสัมพันธ์ทั้งแผ่นพับ ป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ผ่านวิทยุชุมชน กลุ่มพัฒนาสตรี ทีมผู้สนับสนุนผู้ประกอบการ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนและแกนนำหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการร่วมกิจกรรมหมู่บ้าน ในงานส่วนรวม และงานส่วนตัวทั้งมงคลและอวมงคล รวมทั้งใช้วิธีการสื่อสารที่เป็นมิตร โดยไม่โจมตีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทุกทีม เน้นการหาเสียงโดยสันติวิธีและยังใช้สื่อเป็นเครื่องมือ จึงนับว่าเป็นการใช้สื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ธีรยุทธ์ บุญมี (2533: 199) ในเรื่องของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์** ที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทแตกต่างกัน และอาจจะพิจารณาเป็นแบบหนึ่งของความสัมพันธ์แบบ dyadic ระหว่างบุคคล 2 คนซึ่งมีความสัมพันธ์ในสังคมร่วมกัน ในรูปมิตรภาพแบบประโยชน์ใช้สอย ซึ่งคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่า (ผู้อุปถัมภ์) จะใช้อิทธิพลและสิ่งที่มีอยู่มากให้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างแก่ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่า (ผู้ถูกอุปถัมภ์) ซึ่งก็ต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดีแบบช่วยเหลือตอบแทน ดังเห็นได้จากวิธีการหาเสียงของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

วิธีการเข้าสู่ตำแหน่งของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ข้างต้นยังถือได้ว่าที่นักศึกษาได้วิเคราะห์ คือ มีการเตรียมความพร้อมด้านการประชาสัมพันธ์ ทั้งแผ่นพับ ป้ายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านวิทยุชุมชน กลุ่มพัฒนาสตรี ทีมผู้สนับสนุนผู้ประกอบการ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน และแกนนำหมู่บ้าน เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลบัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ข้างต้นยังถือได้ว่าผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง **ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของ อนันต์ อนันตกุล, (2521, น. 6-7) ในเรื่องของ หลักอำนาจอธิปไตยโดยปวงชน** ซึ่งหมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง ซึ่งมีหลายรูปแบบที่สำคัญ คือ การเลือกตั้งตัวแทนของตนขึ้นไปทำหน้าที่ในรัฐสภา ประชาชนอาจทำได้โดยการช่วยรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครที่ตนนิยมอยู่ หรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อหาทางผลักดันให้นโยบายของพรรคนำมาใช้ปฏิบัติ ตลอดจนการเลือกผู้แทนที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนประชาชน นำปัญหาและประสบการณ์ไปช่วยผลักดันนโยบายไปสู่การเมืองท้องถิ่น ซึ่งการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลบัวในครั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่เทศบาล

ตำบลปัว ช่วยบรรเทาความเสียหายให้ผู้สมัครคือ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ซึ่งที่เป็นนิยมชมชอบเพื่อให้เป็นตัวแทนประชาชน นำปัญหาและประสบการณ์ ไปช่วยผลักดันนโยบายไปสู่การแก้ไขอย่างแท้จริง

นอกจากหลักการข้างต้นยังสอดคล้องกับหลักความยินยอมของ **อนันต์ อนันตกุล (2521, น. 6-7)** จากแนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และเมื่อปวงชนได้ตั้งตัวแทนของตนเพื่อใช้อำนาจดังกล่าว จึงถือได้ว่าผู้ที่ได้รับเลือกให้เข้ามาใช้อำนาจเหล่านี้ได้รับความยินยอมจากปวงชน แต่จะมีอำนาจจำกัดตามรัฐธรรมนูญ และยังถูกจำกัดช่วงเวลาที่ได้รับคามยินยอม คืออาจอยู่ในวาระช่วงระยะเวลาหนึ่ง (วาระครบ 4 ปีเต็ม) เมื่อครบวาระหรือมีการยุบสภาจะมีการเลือกตั้งใหม่ กล่าวคือเมื่อนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เข้าร่วมกิจกรรมในหมู่บ้านทุกครั้ง จึงเกิดการยอมรับและยินยอมให้เป็นตัวแทนประชาชนในการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลปัว โดยมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีจำนวน 4 ปีเท่านั้น และการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งต่อไปก็จะขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานที่จะเป็นที่ประจักษ์และจะได้รับความยินยอมจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งต่อไปหรือไม่

นอกจากนี้ วิธีการดำเนินการในการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว ของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ยังสอดคล้องกับ **หลักประนีประนอม ของอนันต์ อนันตกุล (2521, น. 6-7)** ในหลายกรณี หลังจากที่ผู้แทนราษฎรได้อภิปรายกันแล้ว และเล็งเห็นว่าข้อเสนอต่าง ๆ ที่ผู้แทนแต่ละคนเสนอไปนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก หรือมีข้อขัดแย้งกันไม่มากนัก ที่ประชุมก็อาจใช้การประนีประนอมกัน โดยยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นเกณฑ์ ไม่จำเป็นต้องมีการลงคะแนนเสียงข้างมากก็ได้

การใช้สื่อเป็นเครื่องมือจัดได้ว่าเป็นการใช้สื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ผ่านวิทยุชุมชน ถือว่าเป็นฐานอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์มีความเชี่ยวชาญการเป็นนักประชาสัมพันธ์ เป็นนักจัดรายการวิทยุที่มีผู้ติดตาม และเป็นพิธีกรที่มีความเชี่ยวชาญ เป็นที่ยอมรับในงานต่างๆ จึงเป็นการใช้สื่อในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง **สอดคล้องกับแนวคิดแหล่งอำนาจ ของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548, น. 29) กล่าวถึงอำนาจส่วนบุคคล (personal power) หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นทำให้บุคคลอื่นกระทำตามหรือเห็นคล้อยตามได้ อำนาจส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารธุรกิจเป็นไปด้วยดี ประกอบด้วย อำนาจที่เกิดจากความเชี่ยวชาญ (expert power) เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการมีทักษะความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน หรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการมีทักษะความสามารถ ความรู้ ด้านเทคนิคและประสบการณ์ ที่เหนือกว่าในสาขาใดสาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป ถ้าหากผู้บริหารมีอำนาจชนิดนี้ก็จะสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องที่ตนถนัดได้ และอำนาจที่เกิดจากการจูงใจด้วยเหตุผล (rational persuasion power) เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมี**

ความสามารถในการใช้เหตุผลในการจูงใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง โดยแสดงถึงวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น เพื่อให้บุคคลอื่นเห็นคล้อยตามหรือปฏิบัติตามผู้บังคับบัญชาจะใช้อำนาจที่เกิดจากการจูงใจด้านเหตุผลทั้งในส่วนบน ส่วนล่างและข้ามอำนาจหน้าที่ ซึ่งวิธีการใช้สื่อจะทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง เกิดความคล้อยตาม และจูงใจให้สนับสนุนนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวอีกวิธีหนึ่ง

1.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์

1) ประชาชนมีความรู้สึกเบื่อหน่ายผู้บริหารเทศบาลตำบลปัวในอดีตที่ผ่านมา การเมืองในเทศบาลตำบลปัว ล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด ผู้บริหารและทีมงานไม่สามารถบริหารงานได้ มีปัญหาการคอร์ปชั่น แก่งแย่งชิงดีกัน ทำงานไม่เป็นเอกภาพ ทำให้เกิดความต้องการผู้บริหารที่มีศักยภาพมาทำงานเพื่อพัฒนาเทศบาลตำบลปัว ให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของนิพนธ์ ศศิธรเสาวกา (2560, น. 22) ที่กล่าวไว้ว่า **องค์ประกอบหลักสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อม** ในการปกครองตนเอง เพื่อตนเอง คนในท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการเลือกตัวแทน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่บริหารงานท้องถิ่น ให้บริการสาธารณะต่างๆ กำหนดการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือสามารถถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นของตนเองได้ หากทำให้ท้องถิ่นเสียหายหรือทำงานไม่ได้ ประสิทธิภาพ ประชาชนจึงต้องการนักพัฒนาหน้าใหม่ ส่งผลให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ได้รับการเลือกตั้งดังกล่าว

2) ปัจจัยส่วนบุคคลของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ในเรื่องของความเสียสละ เป็นคนดี มีความตั้งใจทำงาน และเป็นจิตอาสาทำงานเพื่อประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอำนาจของ Max Weber ได้อธิบายว่า อำนาจ (power) คือเป็นความเป็นไปได้ที่ผู้กระทำการผู้หนึ่งภายในความสัมพันธ์ทางสังคมจะอยู่ตำแหน่ง กล่าวคือ ในเรื่องของสิทธิอำนาจบารมี (charismatic authority) ที่เกิดจากคุณลักษณะส่วนบุคคลที่น่ายกย่อง หรือน่าศรัทธาซึ่งเป็นคุณสมบัติที่คนอื่น ๆ ไม่มีเป็นอำนาจที่ได้มาโดยคุณสมบัติพิเศษของบุคคลซึ่งนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นบุคคลที่น่ายกย่อง หรือน่าศรัทธาในสายตาประชาชน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัว และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ french และ raven ที่ให้ความสำคัญกับอำนาจจากการอ้างอิง (referent power) เป็นอำนาจที่เกิดจากตัวบุคคลเช่นเดียวกัน ซึ่งบุคคลอาจมีลักษณะหรือบุคลิกภาพส่วนตัวบางอย่างเป็นที่ชื่นชอบ และมีอิทธิพลต่อผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเกิดความชอบ ชมเชยและยอมรับนับถือ เช่น ลักษณะของบุคลิกภาพแบบโอเนออ่อนอ่อนตาม (agreeableness) ชอบออกสังคม (extroversions) หรือแม้แต่ลักษณะมีความสุขุมรอบคอบ (conscientiousness) เป็นต้น บุคลิกเหล่านี้ทำให้ผู้อื่นชอบและถือเป็นต้นแบบนอกจากนั้น ความมีชื่อเสียงของบุคคล เช่น ดาราภาพยนตร์ นักกีฬา นักร้องและนักฟุตบอล เป็นต้น

3) นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ **ถือเป็นผู้นำสตรีคนแรกที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น** ในเขตพื้นที่ซึ่งค่อนข้างจำกัดด้วยสภาพพื้นที่และการคมนาคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมในพื้นที่ยอมรับมากขึ้นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายการมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกัน จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกต จากการศึกษาครั้งนี้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาททางการเมืองของสตรี ว่ามีข้อได้เปรียบเพราะมีความอ่อนโยน ทำให้ร่วมทำงานกับหน่วยงานราชการและเอกชนและประชาชนได้ดี อีกทั้งบทบาทสตรีกับการเมืองท้องถิ่นนั้น ผู้หญิงกับผู้ชายการทำงานไม่แตกต่างกัน **สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสตรีนิยม ของซูซีลา ตันชัยนันท์ และจิรติ ดิงศภัทย์ (2542, น. 35-37)** ซึ่งได้แบ่งกลุ่มสตรีตามกรอบความคิดทางทฤษฎีคือ 1) สตรีนิยมในแนวทางเสรีนิยม (liberal feminism) เห็นว่าความเสมอภาคระหว่างเพศ เป็นสิ่งเกิดขึ้นได้โดยสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองพื้นฐานของสังคม โดยเฉพาะในมุมมองของสตรีนิยมเชิงวัฒนธรรม (cultural feminism) ซึ่งมีทัศนะว่าคุณสมบัติของผู้หญิงที่แตกต่างจากชายนั้น อาจกลายเป็นพลังสำคัญของการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติเป็นกระบวนการทางทฤษฎีที่มุ่งค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมของผู้หญิงที่เป็นเอกเทศ โดยไม่เน้นการเสนอแนวทางเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่งโดยชัดเจน

นอกจากนี้การมีภาวะผู้นำของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ **ยังสอดคล้องกับแนวคิดจากงานของนิพนธ์ ศศิธรเสาวภา (2560)** ซึ่งแสดงทัศนะต่อภาวะผู้นำ ว่าหมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่นโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชาประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่เพื่อให้กิจการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเมื่อใดหรือยุคสมัยไหน คือ ความสมดุลของคุณลักษณะและทักษะของผู้นำรูปแบบการนำหรือพฤติกรรมการนำ ดังนั้นการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำ ให้คงไว้ซึ่งความมีประสิทธิภาพเหมาะสม ตามยุคสมัยและตรงตามความต้องการขององค์กรในขณะนั้น ย่อมส่งผลดีให้กับองค์กรในการเพิ่มโอกาสความสำเร็จในการนำมามากกว่าการยึดติดอยู่กับภาวะผู้นำ แบบเดิมๆ ที่คิดว่า มีประสิทธิภาพและเคยประสบความสำเร็จไปแล้ว

การศึกษาข้างต้น **สอดคล้องกับผลการวิจัยของทิพยงค์ ฉัตรเสาวภรณ์ (2556) ซึ่งศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรี : กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน** พบว่า สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจการปกครองท้องถิ่น และปัจจัยที่ส่งผลให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ปัจจัยส่วนตัว ที่ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคมมาโดยตลอด เป็นต้น และยังคงสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

กับผลการวิจัยของ กิตอนงค์ สุตาเดช (2552) เรื่องบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่านักการเมืองสตรีท้องถิ่นปฏิบัติตามบทบาทของตน สนองต่อความต้องการของประชาชน มีส่วนร่วมด้านกิจกรรมและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้มากขึ้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและพื้นที่ แต่ก็ยังสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ เช่น ให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนพัฒนาตำบล ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกเทศมนตรี นอกจากนี้ยังมีบทบาทอื่นๆ ได้แก่ บทบาทด้านจัดให้มีและบำรุงรักษา ทางน้ำและทางบก ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม แต่มีข้อจำกัดบางประการที่ทำให้ให้นักการเมืองสตรีท้องถิ่นปฏิบัติตามบทบาทได้ไม่เต็มที่ คือข้อจำกัดด้านค่านิยม วัฒนธรรม สังคม ด้านกายภาพของผู้หญิง ด้านความถนัดของแต่ละสายงาน ด้านภาวะผู้นำที่ดีจึงทำให้นักการเมืองสตรีท้องถิ่น ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร

4) มีหลักการบริหารจัดการที่ดี เช่น มีการวางแผน มีนโยบายที่ชัดเจน มีการแบ่งงานที่ชัดเจนให้กับผู้ร่วมงาน ผ่านคำขวัญการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ว่า “อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ต้องร่วมมือกันเพื่อความสุขของคนเมืองปัว” โดยมีนโยบายเร่งด่วนที่ต้องทำทันที เพื่อความสุขของคนเมืองปัว โดยประชาชนมีส่วนร่วม บริการฉับไว โปร่งใส ตรวจสอบได้ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สามารถเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว สอดคล้องกับงานศึกษาของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) กล่าวถึงแหล่งที่มาของอำนาจ ซึ่งเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ในส่วนอำนาจที่เกิดจากการจูงใจด้วยเหตุผล (rational persuasion power) เป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีความสามารถในการใช้เหตุผลในการจูงใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง โดยแสดงถึงวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น เพื่อให้บุคคลอื่นเห็นคล้อยตามหรือปฏิบัติตาม ผู้บังคับบัญชาจะใช้อำนาจที่เกิดจากการจูงใจด้านเหตุผลทั้งในส่วนบน ส่วนล่าง และข้ามอำนาจหน้าที่ซึ่งนโยบายดังกล่าว ทำให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัว ดังกล่าวฯ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติพัฒน์ ประเสริฐ (2552) ซึ่งได้ศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ความสำคัญในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลหางดง ร้อยละ 95.5 เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี และประชาชนให้ความสำคัญในการพิจารณาคุณสมบัติ นโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งนี้หลังจากที่ตัดสินใจเลือก ประชาชนไม่เปลี่ยนใจหลังจากที่ตัดสินใจจะเลือกใครแล้ว เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่จะเลือกเป็นคนชื่อสัตย์ มีจิตใจดี นอกจากนี้ประชาชนเลือกกลุ่มการเมืองเดียวกันทั้งหมด เพราะพอใจนโยบายของกลุ่มและนิยมในตัวหัวหน้ากลุ่ม

5) มีการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงนโยบายของกลุ่ม การอภิปราย ปาฐกถา การหาเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งต้องทำทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง สำหรับนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์นั้น จะพบว่ามีการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยผ่านกิจกรรมทางการเมือง และผ่านทางผู้นำชุมชน ที่เป็นเครือข่ายและฐานอำนาจทางการเมือง และผลงานทางการเมืองของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ที่ผ่านมา จึงเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่ยั่งยืนโดยนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์มีการกำหนดนโยบายก่อนสมัครรับเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีตำบลปัว ตามความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มผู้สนับสนุน เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีผลต่อคะแนนเสียงเมื่อมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวดังกล่าว

6) กลุ่มเพื่อปัวที่เข้มแข็ง คือมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของประชาชน และมาจากหลากหลายสาขาวิชาชีพ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ **สอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548, น. 19) กล่าวถึงแหล่งที่มาของอำนาจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญ (expert power) ซึ่งเกิดจากการมีทักษะ ความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน หรือเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการมีทักษะความสามารถ ความรู้ ด้านเทคนิคและประสบการณ์ ที่เหนือกว่าในสาขาใดสาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป** ถ้าหากผู้บริหารมีอำนาจชนิดนี้ก็จะสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องที่ตนถนัดได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ที่ส่งผลให้เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

7) ความพร้อมของนางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ในการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว คือความพร้อมในหลากหลายด้าน ได้แก่ความรู้ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานเป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านร่อง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความมุ่งมั่น เสียสละ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

8) ปัจจัยด้านทีมสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งที่เข้มแข็ง ได้แก่ ทีมนักการเมืองท้องถิ่น ทีมผู้สนับสนุน เช่น กลุ่มผู้จัดรายการวิทยุชุมชน กลุ่มผู้ติดตามรายการวิทยุชุมชน กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนและแกนนำหมู่บ้าน ตลอดจนกลุ่มผู้นำชุมชน เพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองร่วมกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ภายในทีมสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งที่ทีมนักการเมืองท้องถิ่น ทีมผู้สนับสนุนเช่น กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มผู้ประกอบการ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนและแกนนำหมู่บ้านจึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้นางยุภาปัญญา วรรณรักษ์เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว

9) มีการวางรากฐานมวลชนที่ดี โดย เติบโตจากการเป็นผู้นำชุมชน มีประสบการณ์การทำงาน เช่น เป็นประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอปัว ผู้จัดการรายการสถานีวิทยุ ประธานนักศึกษา

วิทยาลัยชุมชน ร่วมกับภาคเอกชน สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนกับกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน มีทีมงานที่เข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของประชาชน มีพื้นฐานทางสังคม ทำให้การทำงาน สะดวกมีฐานเสียงที่มากขึ้น

10) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้แก่ กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น กลุ่มผู้สนับสนุน และกลุ่มผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์ที่ดี ก่อนการประกาศรับเลือกตั้ง จึงทำให้ได้รับความร่วมมือที่ดีจากทุกฝ่าย และทำให้ชนะการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลปัวดังกล่าว แต่ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวก็มีส่วนสนับสนุนให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัวอีกประการหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1.1 จากการวิจัย พบว่า นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ถึงวิธีและปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว เพื่อใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในกับผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลปัวในครั้งต่อไป

2.1.2 จากผลการวิจัยแสดงเพื่อทำให้สามารถกำหนดวิธีการอาศัยฐานอำนาจในการการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลปัว เพื่อนำไปใช้ในการสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในครั้งต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในภาพรวม ดังนั้นควรทำการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ให้นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรี ได้ถึงวาระ

2.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการวางรากฐานทางการเมืองท้องถิ่นของ นางยุภา ปัญญาวรรณรักษ์ ต่อไป

2.2.3 ควรศึกษาความเชื่อมโยงการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปัว ว่ามีข้อจำกัดด้านพื้นที่ สภาพภูมิประเทศ ที่ไม่เอื้ออำนวยแต่มีวิธีหรือปัจจัยใดที่สนับสนุนให้เข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว

บรรณานุกรม

This is Mendeley biography

บรรณานุกรม

- เกษญา ผาทอง และ ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2561). พระพุทธศาสนากับการเมืองในสังคมไทย. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(1), (มกราคม -เมษายน): 195.
- กอบกุล อิงคุทานนท์. (2537). ผู้หญิงกับอำนาจที่จะแปรเปลี่ยน. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- กุลลินี มุทธาภลิน และ วรารักษ์ เณลิมพันธุศักดิ์. (2547). แนวคิดสตรีนิยมกับการเมือง. ใน ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการเมืองและสังคม. นนทบุรี: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิติพัฒน์ ประเสริฐ. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิตอนงค์ สุกดาเดช. (2552). บทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2549). เมื่อผู้หญิงคิดจะมีหนวด การต่อสู้ “ความจริง” ของเรื่องเพศในสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช. (2525). การเมืองการบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- _____. (2535). รัฐ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์งค์ ฉัตรเสาวภรณ์. (2555). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรี : กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศพล เกียรติศรีสีริ. (2554). การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครพิบูลย์โลกของนางเปรมฤดี ชามพูนท. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2553). ทฤษฎีและแนวคิด : การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่นภาคแรก. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- ธีรยุทธ์ บุญมี. (2533). ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยในสังคมและวัฒนธรรมไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา (2560). การบริหารกิจการท้องถิ่นที่ดีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.

- _____ (2560). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์ (Thai Politics and Government)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2537). *การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พัชรา วาณิชวดี. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิบูล ทีปะปาล. (2550). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- พิพัฒน์ มนต์เสวี. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ. (2561). ประชาธิปไตยกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม. *วารสาร มจร. นครน่านปริทรรศน์*, 2(1): 105-120.
- ไพศาล สุริยะมงคล. (2546). *นโยบายสาธารณะและการวางแผน*. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการ รศ.640, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2555). *แนวคิดและทฤษฎีการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- วสุกิจจ์ เหล่าอินทร์. (2563). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครสวรรค์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2546). *โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้ แนวคิดทางการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- วิเชียร จารุผล. (2550). *การประเมินศักยภาพทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาล เมืองบ้านโป่ง*. (รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2550). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชีลา ดันชัยนันท์. (2542). ผู้หญิงในทัศนะของ จิตร ภูมิศักดิ์. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง*, 6(1): 35-37.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2543). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2544). *อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย*. นครปฐม: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ.

สมัยศ ปัญญามาก. (2564). *แนวคิด และทฤษฎีทางการเมือง Political Concepts and Theories.*

พะเยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา.

สุดารัตน์ นันทวงศ์. (2551). *การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งในการลงคะแนน*

เลือกตั้งนายกเทศมนตรี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธงธานี อำเภอธวัชบุรี จังหวัด

ร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

อนันต์ อนันตกุล. (2521). *กรมการปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อคิน รพีพัฒน์. (2540). *เครือญาติ การแต่งงานกับระบบสังคมไทย [Clanship and Class*

Structure in the Early Bangkok Period]. (วิมาลา ศิริพงษ์, ผู้แปล). ใน *เจ้าชาวบ้าน เล่ม 2.*

อุทัย หิรัญโต. (2523). *หลักการบริหารงานบุคคล.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อรพินธ์ ณะหมี. (2550). *พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลบ้านแป้น พ.ศ. 2550*

อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Easton, David. (1953). *The Political System : An Inquiry in to the State of Political*

Science. New York : Alfred A.Knoft.

Lasswell, Harold D, (1963). *Power and Society.* New Haven: Yale University Press.

Montagu, Haris. G. (1984). *Comparative Local Government.* Great Britain: William

Brendonand.

Robson, William A. (1953). *Local Government in Encyclopedia of Social Science.*

New York: The Macmillan Company.

Robbins, S.P. (2005). *Organizational Behavior.* London : Prentice-Hal.

Weber, Max. (1996). *The Theory of Social and Economic OrganiZation.* New York :

The Free Press.

This is Mendeley biography

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นายปลั่งกร เทพอินทร์
วัน เดือน ปี เกิด	7 ธันวาคม 2526
สถานที่เกิด	ตำบลพระธาตุ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ
ที่อยู่ปัจจุบัน	85 หมู่ 5 ตำบลพระธาตุ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประวัติการทำงาน	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ)

